إنما الخمر والميسر والأنصاب والأزلام رجس من عمل الشيطان فاجتنبوه لعلكم تفلحون (المائدة ۹۰)

لا تذهب الليالي والأيام حتى تشرب طائفة من أمتي الخمر ويسمونها بغير اسمها (ابن ماجة)

الخمر ما خامر العقل (رواه البخاري)

الحجة السماك
في
حرمت التریاک والتنباک

Ketabton.com

تالیف

حضرت مولانا فدا محمد بن محمد عریف المعصومی
غفر الله ذنوبهما الظاهری والباطنی

ناشر
جامعہ عربیہ نبراس العلوم نعمانیہ کراچی
رابطہ نمبر: 0333-2470392

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوټ

ددي کتاب کمپوزنګ د یو داسې کس پر لاس شوي دي چې له عربي او پښتو ژبې سره نابلد وو، لهذا د کتاب په دي لومړي چاپ کې د إملا غلطي شته ، چې په راتلونکي کې وخت (دوهم چاپ) کې به ورته ځانګړي پاملرنه وشي إن شاء الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿ شناس نامه ﴾

نام کتاب	:	الحجة السماك فی حرمة التریاك والتنباك
مؤلف	:	حضرت مولانا فدا محمد صاحب معصومی
تصدیق کننده	:	شیخ الحدیث والتفسیر مفتی عبدالرازق صاحب
ناشر	:	جامعه نبراس العلوم نعمانیه کراچی.
کمفوزر	:	محمد ارسلانٌ گلزار
طبع	:	اول
تعداد	:	ایك هزار (۱۰۰۰)
قیمت	:	[ ]
تاریخ اشاعت	:	۱۴۳۴ھ ق

جمله حقوق طبع به ناشر محفوظ است

جامعه عربیه نبراس العلوم نعمانیه کراچی

رابطه نمبر: 0333-2470392

(c) ketabton.com: The Digital Library

شماره	المقاصد	صفحه
١	پیش لفظ	٧
٢	خطبة الکتاب	٨
٣	ضروری اصول او قواعد	١٠
٤	اوله قاعده	١١
٥	دویمه قاعده	١٣
٦	دریمه قاعده	١٥
٧	څلورمه قاعده	١٨
٨	دسد ذریعی درجې	٢١
٩	اوله درجه	٢١
١٠	دویمه درجه	٢١
١١	دریمه درجه	٢٢
١٢	څلورمه درجه	٢٢
١٣	پنځمه قاعده	٢٤
١٤	دمعونت علی المعصیت صورتونه	٢٤
١٥	اول صورة	٢٥
١٦	دویمه صورة	٢٦
١٧	دریم صورة	٢٦
١٨	المقصد الاولی فی حرمت المسکرات والمفترات	٢٧
١٩	المسألة الاولی	٢٩
٢٠	المسألة الثانیه	٣٣
٢١	اول مقام شراب کوم شئی ته وای	٣٣
٢٢	الحجة الاولی	٣٤
٢٣	الحجة الثانیة	٣٥
٢٤	الحجة الثالثة	٣٨
٢٥	الحجة الرابعة	٤٠
٢٦	الحجة الخامسة	٤١
٢٧	الحجة السادسة	٤٢
٢٨	الحجة السابعة	٤٢
٢٩	هر مسکرته شراب وای	٤٤
٣٠	شراب مسکر دی	٤٥
٣١	سبب دحرمت دشرابو	٤٦
٣٢	علت دحرمت دشرابو	٤٨
٣٣	دویم مقام دشرابو حرمت په آیات سره ثابت ده	٥٢
٣٤	اوله وجهه	٥٢
٣٥	دویمه وجهه	٥٣
٣٦	دریمه وجهه	٥٤
٣٧	دغټی گناه وجهی	٥٤
٣٨	اوله وجهه	٥٤
٣٩	دویمه وجهه	٥٦
٤٠	دریمه وجهه	٥٦
٤١	اهل اللغة وای چه هر مسکر شراب دی	٥٨
٤٢	فقهاء وای چه هر مسکر شراب دی	٦٠

(c) ketabton.com: The Digital Library

شماره	المقاصد	صفحه
٤٣	مفسر وای چه هر مسکر شراب دی	٦٣
٤٤	صحابه کرام وای چه هر مسکر شراب دی	٦٥
٤٥	تابعین وای چه هر مسکر شراب دی	٦٥
٤٦	مذاهب الثلاثة او امام محمدؒ وای چه هر مسکر حرام ده یعني قلیل او کثیرئي	٦٩
٤٧	المقصد الثاني في حرمت آکل المسکرات والمفترات	٧١
٤٨	بعض فاسقان وای چه بیر حلال ده او دهغوی جواب	٧٢
٤٩	چرس او افیون ترشرابو بد او مضر دی	٧٦
٥٠	دچرسو او افیونو حرمت له احادیثو ما سوی په قیاس سره هم ثابت ده	٨٣
٥١	دافیونو ضرر ترچرسو زیات ده	٨٦
٥٢	دافیونو در واجولو مقصد	٩٠
٥٣	دافیونو ضرر ترشرابو زیات ده	٩٢
٥٤	په اجماع دفقهاء ټول مسکرات حرام دی	٩٣
٥٥	رسولﷺ وای په اخیره زمانه کښې به دشرابو نوم بدل سی	٩٥

شماره	المقاصد	صفحه
٥٦	المقصد الثالث في اتجار المخدرات والمسکرات	٩٦
٥٧	أئمة الثلاثةؒ وای بیع یه ناجائز ده	٩٨
٥٨	امام ابو حنیفةؒ وای بیع یه جائز ده	٩٨
٥٩	امام ابو یوسفؒ او امام محمدؒ وای بیع یه ناجائز ده	١٠٥
٦٠	دصاحبین قول مفتی به ده	١٠٦
٦١	دمسکرات خرڅیدل پر مسلم او کافرباندی ممنوع ده	١٠٨
٦٢	دمسکراتو ګټه او تجارت حرام ده	١١٢
٦٣	مکروه چه مطلق ذکر سی مراد ځینې تحریم ده	١١٥
٦٤	استحسان مقدم ده پر قیاس باندې	١١٥
٦٥	قول دصاحبینؒ راجح ده پرقول دام ابو حنیفةؒ په بیعو او معاملو کښې	١١٦
٦٦	تطبیق په میانځ ده داحنافو کښې	١٢٠
٦٧	فائده دتطبیق د اختلاف	١٢٦
٦٨	بعض علماء دافیونو قیاس پر سلاح باندې کوی او دهغوی جواب	١٣٠
٦٩	المقصد الرابع في الربح الناتج من التجارة المخدرة.	١٣٥

(c) ketabton.com: The Digital Library

شماره	المقاصد	صفحه
٧٠	دمخدراتو په پسو باندی اَللّٰه (جله جلاله) خیرات او حج نهٔ قبلوی	١٣٨
٧١	المقصد الخامس فی زراعة المخدرات	١٤٤
٧٢	تول ائمة پر حرمت دکشت دمخدراتو متفق دی	١٤٤
٧٣	اول دلیل پر حرمت دکشت دمخدراتو	١٤٥
٧٤	دویم دلیل پر حرمت دکشت دمخدراتو	١٤٦
٧٥	دریم دلیل پر حرمت دکشت دمخدراتو	١٤٦
٧٦	یوسوال اودهغه جواب	١٤٩
٧٧	المقصد السادس فی اجارة المخدرات	١٥٠
٧٨	اجاره پر دوه قسم ده	١٥٠
٧٩	تریاك په پیسو باندی وهل ناجائز دی	١٥٢
٨٠	تریاق په تریاق باندی وهل ناجائز دی	١٦١
٨١	المقصد السابع فی اجارت المخدرات بالحصة	١٦٦
٨٢	تریاك په حصه سره وهل نا جائز دی	١٦٦
٨٣	دعدم جواز اول وجهه	١٦٧
٨٤	دعدم جواز دویمه وجهه	١٧٠
٨٥	بعض خلگ وای چه تریاق دقیاس پر مزارعة سی دهغه جواب په یوځو وجهوسره	١٧٤
٨٦	اوله وجهه	١٧٤
٨٧	دویمه وجهه او دریمه وجهه	١٧٦-١٧٧
٨٨	المقصد الثامن فی اجارت المخدرات بالکیل او الوزن المعلوم	١٧٩
٨٩	دعدم جواز اوله وجهه او دویمه وجهه	١٧٩
٩٠	دغنمو او اوربشو ریبل په مذکوره طریقه ناجائز ده	١٧٩
٩١	دقفیز الطحّان حیله	١٨١
٩٢	المقصد التاسع فی أكل التنباك وشرب الدخان	١٨٣
٩٣	حقیقت ده تنباکوو	١٨٤
٩٤	تاریخ اشاعت دتنباکوؤ	١٨٦
٩٥	عبارات دمشائخو پر حرمت او کراهیت دتنباکوؤ	١٨٧
٩٦	دتنباکؤ دحرمت اودکراهیت وجهی	١٩٨
٩٧	اوله وجهه	١٩٨
٩٨	دویمه وجهه	١٩٩
٩٩	دریمه وجهه	١٩٩
١٠٠	څلورمه وجهه	٢٠٠

(c) ketabton.com: The Digital Library

شماره	المقاصد	صفحه
١٠١	پنځمه وجهه	٢٠١
١٠٢	شپږمه وجهه	٢٠١
١٠٣	اومه وجهه	٢٠١
١٠٤	اتمه وجهه	٢٠٢
١٠٥	نهم وجهه	٢٠٢
١٠٦	لسم وجهه	٢٠٢
١٠٧	يولسم وجهه	٢٠٤
١٠٨	دو لسم وجهه	٢٠٤
١٠٩	ديار لسم وجهه	٢٠٤
١١٠	څورلسم وجهه	٢٠٥
١١١	پنځلسم وجهه	٢٠٥
١١٢	شپاړسم وجهه	٢٠٦
١١٣	او لسم وجهه	٢٠٦
١١٤	اتلسم وجهه	٢٠٧
١١٥	نولسم وجهه رښتني خوبونه	٢٠٨
١١٦	دنسوارو حرمت	٢٢٠

اَللهُ اَکبَرُ

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقریظ جامع المعقول والمنقول ماهر الاصول والفروع

مرجع الخواص والعوام قدوة الانام شیخ الحدیث والتفسیر

حضرت مولانا عبد الظاهر سلمه القادر فی السر والباهر

بَسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

قد طالعت هذه الکتاب لمولوی فدا محمد صاحب من اوله و آخره و وجدته صحیحاً وکان بنائه علی الاصول الاسلامیة ولم اجد فیه مایخالف الاصول والفروع اللهم اعطیه اجرا جزیلاً فی الدارین بفضلك یا وهاب

مولوی عبد الظاهر صاحب

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقریظ و تصدیق بحرالعلوم و معدن الفهوم مصدر المکرمات منبع المرواة مجمع المکارم محور المحاسن استاذ الطلباء والعلماء شیخ الحدیث والتفسیر حضرت مولانا مفتی عبدالرازق الکد نوی رفع اللّٰه درجته الدنیوی والاخروی۔

بسم اللّٰه الرحمٰن الرحیم

الحمدللّٰه وحده والصلٰوة والسلام علی من لانبی بعده امابعد فقد طالعت بعض مواضع تحت السماك فی حرمت التریاك لحضرت مولانا فدا محمد صاحب الاکاخیلی فوجدته موافقا لوقت الحاضر المبتلا به کثیراً من الناس فهی مهلکة للناس ومضر لاکثر الناس وکل ما هذا شانه حرام وممنوع فالتریاك ممنوع کما صنف فی حرمته کتب و منها المجموع الرسائل لمولانا عبدالحی اللکنویؒ فلهذا هذا کتاب موافق للشرح والحوالجات کلها صحیحة وفی الآخر اقول للمؤلف ان یعطی اللّٰه احسن الجزاء فی الدنیا والقبول بین الناس وانا العبد الاحقر عبدالرازق خادم الحدیث مدرسه محمدیه کوئٹه بشتون باغ۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیش لفظ

محترمونا ظرینو کښه هم دار ساله سی په عربی وا ې اوتر دې مختصره وای ذیاته فائده منده به وای تردې وسنی حالت ځکه سی عربی بین المللی زبان ده اوپه دویم نمبر کښې فارسی ده او خاص کر په پاکستان کښې بیا اردوده خولکن اکثره طلباء کرام په دی عصر کښې په نورو شیانو ډیر مصروف دی نولدې وجهی فهم اوتفهیم په بین المللی زبان ورته مشکل ده۔

نوهر طالب ته خپل زبان اسان ده او بل مقصد هم ځان پوه کول دې په یوشی هغه که په هر زبان سره وی نوعلماء کرامودا قصد وکړسی باید هریوو خپل قوم ته په خپل زبان خدمت وکړې۔

نو بلو چان په بلوچی باند ې خدمت کوې مثلاً او فارسی بانان په فارسی باندې خدمت کوې نویشتانه په پشتو باند ې باید خدمت وکړ ې نوځکه دغه رسالہ ما پہ پشتوولیکله اودغه رنګه دارساله ماپه خپل فکر سره مختصره ولیکله خو لیکن بعض ورنوزما سی وکتله

نو دایه وویل راته سی دارساله به پدغه طرز غیر مفیده وې ځکه یوخو ډیره مختصره ده او بل په اکثره ځایو کښی سی ایات او حدیث دخپلی مدعا لپاره راوړل سوې وی هغه نه ئی ترجمه سوې

نوهر عربی عبارة او ایات او احادیث باید ټول په خپله ژبه ترجمه سی نو به هر قسم طالب په پوه سی نولهذا مابیرته التفات ورته وکو او الله (جل جلاله) دی توفیق راکړې سی هر متن په صحیح توګه ترجمه کړم آمین۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم ط

الحمد الله الكبير الوهّاب الغفور العظيم التواب الذى بعث علينا رسولاً وانبياء واجتبىٰ منكم الاصفياء والا حباب وسهل لنا طريق النجاة والفلاح ويسر سبيل الهدايه للنفوس والا رواح وبيّن الحلال والحرام واوضح مشبهات الاحكام وحدلنا حدوداً فمن تعدّى حدود الله فاولئك من اهل العذاب وصلى الله على سيّد اصفياء رأس اولياء محمّد ن المبعوث الىٰ كافة الخلق من الانس والجان وعلى اله وصحبه مادارالنّيران

امّا بعد فيقول العبد الضعيف الراجى الىٰ عفوربه القوى فدا محمد بن محمد عريف بن محمد معصوم المعصومى عصمهم الله عن فتن الدنيوى والا خروى انى كنت قد صرفت حينا من الدهر فى غوص للفرائد التى كانت فى التوم والدرر بحضرت قاموس العلم والحكم ذوالبلا غت والفصاحت من بين الامم شيخ الحديث والتفسير الحاج مولٰنا مفتى عبدالرازق رزق الله نعم الدّار النعيم وبعيد هذا ذهب باالسجن القمقام من ايادى العساكر الغلام وبقينا فى المسجد كا اليتام وفرغ بعد اربعة اشهر بعون الملك العلّام عن سنن الدوادى واليوسفى صلى الله عليه وسلم والنعمان رحمه الله عليه وآتىٰ الىٰ اهله واليتام ولما شرع ثانياً المحسود

(c) ketabton.com: The Digital Library

الاقران بنظم الدرر والمرجان
فَاُمِرُتُ علىٰ ان احرر قليلاً من البيان علىٰ حرمت التریاق واللقات والتنباك والله اسئل سوال الضارع الخاشع بعد الفراغ ان یجعله مقبولاً وخالصاً لوجهه الكريم وارجو من کل من یقرء هذا ومن یطالعه ان يدعونى بالمغفرة وشمول الرحمة وبخير الدنيا والعقبىٰ والمرجو من الناظرين الكرام ان لايتتبعو عوراتى وان يستتروا علىٰ ذلاتى فيرحم الله امرءً نظر فيها بنظر اللطف والكرم وعفا عن ذلة القدم اوطغيان القلم فانى لست ممن يدعى العصمت من كل خطاء وذلة ولا ممن ينسب الى نفسه الفصاحة والبراعة ان النفس لأمارة باالسوء۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

ضروري اصول او قواعد

داکثر وشیا نوحلت او حرمت په شریعت مطهره کښې صراحةً موجود دي خولکن دانسان دژوند په معاملا تو او حالا تو واقعا تو کښې بعض داسې شیان مخې ته راځي سي دهغوی په حقله دقرآن کریم او حدیث نبوي ﷺ صراحةً حکم وجود نلري نوبیادغه متجدد شیان په قواعد ودفقها کرامو رحمه الله علیه علیه عارضیږي دعروض نه ورسته ئې دحلت اودحرمت حکم صراة متعین سي۔ ځکه دافطر ي خبره ده چې یو داسې دین چې تر ورځې دقیامته پوري باقي وي داپه ټولو جزئې واقعا تو اودهغو پر تفصیل باندې صراحةً نسې مشتمل کیداې خو لکن د داسې جید او دائمې دین لپاره به داسې قواعد کلیه خامخا وي چې په ائنده کښې هر قسم جزئیات وی پرهغو به مشتمل وي یعنې دهغو جزئیا تو حکم به له دغو قواعد و معلو میږي په قران مجید اوحدیث نبوی کښې دغه سې بی شماره قواعد ي او اصول موجود دی په بعض ځایو کښې تصریح په سوی وی اوپه بعض ځایو کښې اهل علمو په اجتهاد او استنباط سره را إستلې وی اودغه رنگه فقهاء رحمه الله علیه هم قواعد ایشی دی چې هغه د بنیادی اهمیت حامل دي۔

نودا مناسب ده چې له دغو قواعد و یو څو ضروری قواعدې ذکر کړو۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوله قاعده

زمونږ پر مذهب اصل په اشياء کښې اباحة د ې اکثره فقهاء اوبل خاص کر احناف رحمه الله عليهم په د ې ايات مبارك پر اباحة داشياء باندې دليل نسي۔

هُوَالَّذِيْ خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْاَرْضِ جَمِيْعاً ط (اَلْاٰيَة) سورة البقره (ايه نمبر ۲۹، پ نمر ۱)

ترجمه:

هغهَ اَللّٰه (جلّ جلاله) هغه ذات ده چې ځمکه اوهغه شيان چې په ځمکه کښې دې ټول ئې ستاسود نفع لپاره پيدا کړې دی۔

يعنې ټول شيان دانسان دنفع لپاره دي په چا کښې ظاهرې نفع وې او په چا کښې باطنی نفع و ې او بعض شيان بياده عبرة لپاره و ې لکه مؤذيات مثلاً ماران لړمان او درنده ګان وغيره خو په هر شئې کښې ده اَللّٰه (جلّ جلاله) حکمت وې لکه داقول د اَللّٰه (جلّ جلاله)

رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هٰذَا بَاطِلاً (اَلْاٰيَة) سورة ال عمران (ايه نمبر ۱۹۱، پ نمبر ٤)

ترجمه:

ای ربه۔ زمونږ تانده پيد اکړی دادو نياء عبث او باطل۔

له د ې معلومه سوه لکه څنګه سی اَللّٰه (جلّ جلاله) انسان د بندګی او عبادة لپاره پيدا کړی ده دغه رنګه اَللّٰه (جلّ جلاله) ټول کائنات دانسان

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخـدمـت اوده راحـت لپاره پيدا کړې دي ځـکـه په دونيا کښې ډير داسـې شيـان ستـه چې له هغو بغيره دهغو فائده له بل شئى څخه انسان نـه سـى اخستې نو له دى وجې محقيقين علماء لکه امام کرخي رحمه الـلـه عـليـه او صـاحـب هـدايه بلکه ټول احناف وائي چې پر کوم شي دناجائز او حرام کيدلو دليل نه وې هغه مباح ده **اَلْاَصْلَ فِى الْاَشْيَاءِ اَلْاِبَاحة۔**

تـرجمه: په اشياء کښې ابـاحة اصل ده يعنې په حقيقت کښې هر شي مباح ده تر څوچې يـه دليـل په وجوب يا په حرمت وغيرهما باندې نه وې موجود سوې ددې په تائيد کښې حديث شريف هم ستـه

قَالِ رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ اَلْحَلَالُ مَا حَلّ اللّٰهُ فِىْ كِتَابِهٖ وَالْحَرَامَ مَا حَـرَمَ اللّٰه فِى كِتَابِهٖ۔ وَمَاسَكَتَ عَنْهُ فَهُوَ مِمَّا عَفَا عَنْهُ۔ ترمذي باب الفراء (اَلْحَدِيْث) (ص نمبر ٢٠٦، ج نمبر ١)

تـرجـمه: رسول اللهﷺ ويلى دې هـغه شيان حلال دې چـې اَللّٰه (جلّ جلاله) پـه خپل کتاب کښې حلال کړې دى او هـغـه شيان حرام دې چې اَللّٰه (جلّ جلاله) په خپل کتاب کښې حرام کړى دى او هغه شيان چه اَللّٰه (جلّ جلاله) ئې حلت او حرمت نه ده ذکر کړى په هغه کښې يه عفو کړې ده يـعنې هغه مباح دې پـه اتيـان او په ترک کنبى يه مواخذه نسته۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاصل یه داسو چی پر هغه شی چی یو دلیل له دلائلو اربعه څخه چی قران و حدیث واجماع و قیاس ده پر حرمت و حلت باندی نه ؤو هغه مباح ده ترك واتیان علی السویه ده۔

﴿دویمه قاعده﴾

مجبوری ناروا شی رواکوي

ده فقهاء رحمه الله علیهم قاعده ده چی په وخت د ضرورة کښی حرام شی وانسان ته حلالیږی اَلضَرُوْرَاتُ تَبِیْحُ الْمَحْظُوْرَات (الاشباه لابن نجیم۔۸۵)

ترجمه: ضروریات محظور او ممنوع شیان مباح کوي ددې قاعدې بنیاد په قران و حدیث په د واړو کښی وجود لري۔

لکه اَللّٰه (جلّ جلاله) چی وائی

فَمَنِ اضْطُرَّ غَیْرَ بَاغٍ وَّلَا عَادٍ فَلَا اِثْمَ عَلَیْهِ (اَلْاٰیَةُ)(سورة البقره ایه نمبر ۱۷۳ پ)

ترجمه: هغه څوك چی مجبور و محتاج سی وخورك ته دحرام شی حال کون دده غیر باغی او غیر متعدي وي تر حدَ نوپرده باندې گناہ په خورك ددغه شی کښی نه سته امام ابو حنیفه رحمه الله علیه ده باغی او عادی ترجمه داسی کوي وائی باغی هغه چاته وائی چی حلال شی موجودوی اودی کره ونفرة ځینی کوي او حرام شی ته دخوند او تلذذ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په وجه تیرې وتناول کوې او عادی هغه چاته وائی چی ترقدر دضرورة زیـاـدة ځیـنی وخوری حاصل ئی داده چی دونه به ځینی خورې له دغه مـردار شـی په وخت دعدم دحلال شئ کښی چـی ځـان لـه مرگه په ساتی او په حدیث شریف کښی راځی۔

لَاضَرَرَ وَلَا ضِرَارَ (اَلْحَدِيْثُ) (الاشباہ والنظائر نمبر ۱۷۳)

تـرجمه: یعنی دانده جائز چه انسان وځان ته دضرر ورسوی اویا بل ته بـغیر حـقـه ضـرر ورسـوی حـاصل ئی داده چه پـه اسلام کښی نـه ضرر سته یعنی چه خپل نفس ته تاوان او نقصان ورسوی او نه په اسلام کښی ضـرار ستهٔ یعنی چه وبل ته بغیر حق تاوان ورسوی اونه په اسلام کښی ضـرر بـالـضرر سته یعنی چه مقابله ده ضرر په ضرر سره وکړی یـعـنی چه څوك بل څوك ووهی او ښکنځل ورته وکړی هـغـه بل ته داحق نسته چه ښکنځل ورته وکړی اویـا یـه ووهی بلکه هغه به خپل حـق پـه حـاکـم باندی ځینی طلبوی نقل یه له موطاء امام مالك بیهقی مستـدرك حـاکـم دار قـطنـی څخه کړې ده داد انســان دضـرورة او هنگا مې او د غیر مـعـمـولی حالاتو تقاضا هم ده نولدې وجهـی فقهاءِ رحـمـه الـلـه عـلیهـم داحـکا مود تطبیق او د تشریح دایو مستقل اصل وقاعده جوړه کړه زمونږ د فقی په کتابو کښی پردغه قاعده پر سلهائو مسئلی بنأدې مثلاً د انسـان په ستونی کښی گـولـه بنده سی له شرابو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماسوی بل دخښنلو شی نسته نودا جائز ده چی یو سور د شرابو و کړي اوځان له مرګه بچاو کړي دغه رنګه انسان ته په حالت داکراه کښی کلمه دکفر ویل ورته جائز ده په حال دضرورة کښی په مردار و شیانو علاج کول جائز ده عالمګیری (۲۳۷، ج-۵)

تاتا رخانیه (٤١٨، ج-ا) دغسی نوری ډیري مسئلی بناء دی پر دغه قاعده باندي فا طلب هناك۔

دريمه قاعده

پـه حلال او حرام کښی احتیـاط پـه شـریعت کی د حلال او حرام په باب کی احتیاط لازم او ضرور ده په هر هغه ځای کښی چی حلال او حرام د واړه سره جمع سی ترجیح و حرام ته ده پر حلال

ما اجتمع الحلال والحرام الاغلب الحرام على الحلال (الاشباه لا بن نجیم)

تـرجـمه: هغه وخت چی حلال او حرام سره جمع سی ترجیح و حرام ته ور کول کیږي پر حلال بعض حضرات ددغه روایت له رسول الله ﷺ څخه نقل کوي لیکـن عـلامـه عراقی رحمه الله علیه دابی اصله اوبـی بـنیـاده بللی ده صحیح داده چی دا دافقه الامت حضرت عبدالله ابن مسعود رضی الله عنه قول ده او داهم داهمیت او اعتبار لپاره کافی اوشافی ده الاشبا لابن نجیم۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

لـدی علاوه ددین مجموعی مزاج او مزاق هم دد ې تائید کو ې دفقها رحـمـه الـلـه عـلیهم پر دغه قاعده باندې درسـول الـلّه ﷺ ارشاد هم روشنائی اچوې قَالَ رَسُوْلُ اللّٰه ﷺ

اَلْـحَلَالُ بَیّـن وَالْحَرامُ بیّن وَبیْنهُمَا مُتَشَابِهَاتٌ لایَعْلَمُهُنّ کثیراً مِـنَ الـنَّـاس۔ فَـمَنِ اتَّقیٰ اَلْمُشَبِّهَاتُ اِسْتَبْرَاُ لِدِیْنِهٖ وعرضه وَمَنْ وَقَعَ فِی الشّبُهَات کَرَاعٍ یَرْعِیٰ حَوْلُ الْحِمیٰ یُوْشَكُ اَنْ یُّوَاقِعهُ -

(اَلْـحَـدِیْـثُ) رواه البـخـاری الـمشـکـوة نمبر ۲٤۱ الاشباهٔ للسیوطی رحمه الله علیه نمبر ۲۰۹-

ترجمه: حلال ظاهر دې او حرام واضح او ظاهر دې۔

او پـه مابین دحلال و حرام کښی متشبهات دی ډیـر خلگ علم نه ور باندې لرې نـوکه چاڅان وساتی له مشتبه شیانو ځخه هغه طلب دبراء ة اود خلاصتوب وکو په خپل دین کښی له نقائصواو هغه طلب دبراء ة او دخـلاصتـوب وکو دخپل ځان او دعزت لپاره له طعن ځخه او هغه ځوك کـه واقع سو په شبهاتو کښی دا سی ده لـکه شپانه چی دساتلی ځرارگـاه پر شاوخوا باندې پسونه را ځرخوې هـغه قریبه ده ودیته چی ځینی گډسی حاصل ئی داده چی دایو داسی حدیث ده چی دا ممکنه ده چی ددیـن ټـول احـکـام دی له دغه یو حدیث شریف ځخه معلوم سی لکه ځنگه سـی ابن عربی رحمه الله علیه دغه وینا کوې ځکه په دونیا کښی داسـی شـی نسته چی هغه دې لـه دغو درو حالاتو ځخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بهروې او امـام نـورې رحـمـه الله علیه ددغه حدیث شریف په تشریح کښې وائی چې شیان پر درې قسمه دی یو قسم حلال واضح دی چې حلت ئې پر هیچا پوشیده نه وی لکه خوراك د ډوډې او دفاکهو او لکه خبرې کول اوتګ کول وغیره اوبل قسم حرام واضح دی چې حرمت ئې پر هیچا پوشیده نه وی لکه شراب او وینې او د رواغ واشباه ذلك او دریم قسم مشبهات دی۔

چې نـه ئې حلت واضح وی او نه ئې حرمت واضح وې نوله دې وجه ډیـر خـلـګ عـلـم نه پر لرې بـلـکه صرف یوڅه عـلماء ئې پیږنـې دهغو حـکـم یـا پـه نـص سـره او یـا پـه قیـاس او یـا پـه اجتهاد سره یعنی دا **الحلال بیّن** مـعـنی داده چې دلیل ئې دلالت پر حلت باندې بلاشبه کوې او **دالـحرام بیّن** مـعـنـی داده چـی دلیـل ئې دلالت پر حرمت باندې بلاشبه کوې او **دبینهما متشبهات** معنی داده چې دحلت اود حـرمت په ما بین کښې واسطه وې هم دلیل دحرمت و ې اوهم دلیل دحـلت وې نـو مشتبـه او متـعسر سی پر ډیـروخـلـګو باندې تـرجیح داحـدالـجـانبیـن ماسوٰی له یوڅوعـالـمـانـو سـی مجتهدین دی او که مـجتهدین نه ؤو نوله داسی شی څخه بیـاځان ساتل لازم دي ځکه په حدیث شریف کښی نتیـجه داوه که څوك ځـان له مشتبها توڅخه نه وسـاتـی هغه به په حرامو مبتلا کیږې نـولـه دی وجه فقهاء کرامو دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

قاعده وضع کړیده پر دی قاعدې باندی هم دفقهاء ډیری مسئلی بنادې مثلاً د حلال او حرام حیوان په اختلاط سی کوم حیوان پیدا سی هغه حرام ده یعنی هغه مخلوط حیوان حرام او مرداړده دغه رنګه یوسړی شکار ووهلی اول دغه شکار پر یو لابښ پر یوزې بیا ځکمی ته راولو یږې دادواړه احتماله لرې یعنی دا احتمال هم لرې چی لدغه تیغه یا غیره څخه دی مړسوی وې اودا احتمال هم لری چی په سبب ددغه لابښ دی مړ سوی وې اول احتمال ئی دحلت اودویم احتمال ئی دحرمت ده مګر فقهاء رحمه الله علیهم ترجیح و حرمت ته ورکړی ده ځکه دغه شکار مشتبه سو من وجه حلال ده او من وجه حرام ده دغه رنګه هر هغه شی چې په هغه کښی دلیل دحلت هم وی اود حرمت هم وې هغه شی حرام ده

محترمو دغه هره قاعده درا روان مقصود لپاره تمهید او مقدمة ده باید په فهم کښی ونیوه سی۔

﴿څلورمه قاعده﴾

دحرامو دذرائع او اسبابو دروازه تړل ضروري ده

که چیری یوسړی دیوی خبری منع کیدل او بندیدل غواړې نودا فطري خبره ده سی دهغی خبری اسباب و ذرائع هم بند وی ځکه خوبیا دغه دهغه ممنوع خبری سبب او ذریعه ګرزې مثلا دخدایﷻ په

(c) ketabton.com: The Digital Library

شان کښې گستاخي بده خبره ده بلکه کفر ده نو که څوك د معبودانو باطله وو مذمت بيانوي نو ضرور به دغه خداى ناترسه کفار د معبود برحق په شان کښې گستاخي کوي لدى وجې اَللّٰه (جلّ جلاله) په قران کريم کښې د معبودانو باطله وْو دبدو ويلو څخه منع فرمايلي ده قال اللّٰه تعالىٰ وَلَا تَسُبُّوْ الَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ فَيَسُبُّوْ اللّٰهَ عَدَوّ وابِغَيْرِ عِلْمٍ (سورة الانعام ايه نمبر ۱۰۸)

ترجمه: تاسي ښکنځل مه کوى وباطيلو معبود انوته اوياهغه چاته چې له خداى ج ماسوٰى داصنامو عبادت کوي ځکه بيادوى واَللّٰه (جلّ جلاله) ته ښکنځل کوي ظلماً بې له علمه ددوى پر اَللّٰه (جلّ جلاله) باندې۔

کوم وخت سی دغه ايات نازل سو قال اللّٰه تعالى(جلّ جلاله)

اِنَّكُمْ وَمَاتَعْبُدُوْن مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ حَصَبُ جَهَنَّمْ ط (سورة الانبياء ايه نمبر ۹۸)

ترجمه: تاسي او هغه چې تاسي يه عبادة کوي بې له اللّٰه (جلّ جلاله) دابه دجهنم خاشاك اولرگى وى۔

نو مسلمانانو داصنامو بد ويل شروع کړو کفارو ددوى په مقابله کښې واللّٰه(جلّ جلاله) ته بد ويل شروع کړو نو اللّٰه(جلّ جلاله) مسلمانان له بدويلو څخه منع کړو کڅه هم بدويل خواصنامو ته جائز اورواکار ده خولکن چې دوى ته بدويل سبب دبدى وينا داللّٰه(جلّ جلاله) سو نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله(جلّ جلاله) منع و فرمایله۔

چی اصنامو ته بدمه وایاست

دغه رنګه دزنا بندیدل مقصود دي لیکن دزنا د دروازې دتړلو لپاره ئی

داجنبی له اجنبیه سره دخلوة او بی پردګی ښځه هم منعه فرمایلی ده

یعنی یو سړې دانه سی کولی چی له پره دی ښځی سره د ې په یوه

کمره کښی دو په دو کښینی کښه هم په دغه نفس ناسته اویو ځای

والی کښی خوګناه نسته خولکن دغه ناسته او خلوة سبب دزنا

ګرزې نودغه نفس ناسته ورسره ممنوع ده۔

دغه رنګه اصل ممانعت دشرابو او دسود ده خولکن پیغمبر علیه

السلام پرهغه اسبابو باند ې هم لعنت ویلی ده چی هغه ذریعه او سبب

دشراب نوشی او سود خوارې وې لکه رسول اللهﷺ چی وائی

لَعَنَ رَسُوْلُ اللّٰه فِي الْخَمْرِ عَشْرة عَاصِرُهَا وَمُعْتَصِرُها وَشَارِبُهَا وحَامِلُهَا وَالْمَحْمُوْلَةَ اِلَيْهِ وَسَاقِيتها وبَائِعُها وَاٰكِلُ ثَمَنِهَا وَالمشترِى لها وَالْمُشْتَرَاة لَهُ الحدیث ترمذی (۱۵۵ کتاب البیو، ج،۱)

ترجمه: رسول اللهﷺ وائی لعنت دوی په شرابو کښی پرلسو باند ې

په ښښو ځونکی باند ې اوپرهغه چاچه ودته ئی ور ښښځی ځی اوپر

څشونکی باندې اوپر باریدونکی باندې اوپر هغه چاچه ور وړه

کیږی اوپر جوړونکی باندی اوپرخر څیدنکی باندې اوپرهغه چاچه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیسی ئی خورې اوپر هغه بنځه چه ودیته اخستل کیږې اوپر هغه نرچه ودته اخستل کیږې دفقهاء رحمه الله علیه په زبان کښی دیو فساد دختمید لو لپاره چی کوم سبب او ذریعه وې دهغه سبب وبند دید لوته سدّ ذریعه وائی یعنی په ظاهر دغه سبب جائز او مباح وې خولکن دغه سبب داسی درجی ته رسیږی چی هغه

شرعاً ناجائز وې الموافقات (۱۹۸،ج-٤)

علماء کرام څه ناڅه اختلاف لرې چه کومه ذریعه ممنوع ده او کومه نده ممنوع خولکن ددی لپاره علماء کرامویو څواصول لیکلی دې چی دهغو خلاصه داده دذریعی لپاره څلور درجی دی۔

اوله درجه

که دایقنی معلومه وه چی دغه شی سبب او ذریعه دفساد اونار واده داسی ذریعه او سبب بالاتفاق ممنوع ده یعنی که دغه ذریعه په خپله یعنی بذاته ممنوع وې خوفبها والنعمة اوکه په خپله نه وی ممنوع خولکن دممنوع اوناروالپاره سبب او ذریعه یقنی وې۔ نوبیاد هغه مسبب په وجه دغه سبب او ذریعه منع ده۔

دویمه درجه

که دغه شی یقنی نه وی معلوم چی دغه سبب او ذریعه دفساد او نار واده خولکن غالب گمان ئی داوې چی دغه شی سبب او ذریعه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

فساد ده نوداصورة هم په حکم داولی درجی کښنی ده یعنی دداسی سبب بندیدل هم لازمی دې ځکه په عملی احکامو کښنی غالب گمان په درجه دیقین کښنی وې۔

﴿ دریمه درجه ﴾

یعنی دغه شی شاذ و نادر سبب دفساد جوړید و یعنی نه ئی یقین وی اونه ئی غالب گمان وې چی دغه شی سبب دفساد او ناروا ده بلکه یووخت داسی پیښنه سی چی دغه شی سبب دفساد وگرزی هغه هم نادره وې داسی اسباب بیا په اتفاق سره جائز دی یعنی حکم دممانعت نه سی پرکولی نودغه درې صورته اتفاقی دې دعلماء کرامو اختلاف نسته پکښنی دځغو اولو دو صورتو اسباب بالاتفاق بند او ممنوع دې او ددریم صورة اسباب بیا جائز او صحیح دې۔

﴿ څلورمه درجه ﴾

کوم شی چی په کثرة سره سبب دفساد گرزې خولکن اکثره وخت سبب دفساد نه وې یعنی په ډیر استعمال سبب دفساد گرزې نودغه درجه په میانځ ددویمی درجی اود دریمی کښنی واسطه ده په دغه درجه کښنی داماما نو علیهم الرحمه اختلاف ده

ځکه دلته دوه اصله متعارض راغلی دی ده یوه اصل تقاضا جوازده او دبل اصل تقاضا عدم جواز ده ځکه چی ودیته وگورې چی دغه سبب

(c) ketabton.com: The Digital Library

خونه په طریقه د یقین سره او نه په طریقه دظن سره سبب دفساد ده نوبیادغه سبب جائز ده بندیدل ئی نه دی پکار او چه ودیته وګوري چی داخو په کثرت استعمال سره دغه شی فساد ته رسیږي یعنی سبب دفساد ګرزي نوبیا ددی اصل تقاضا داده چه دغه سبب دی ناجائز سی ځکه سبب دفساد فساد وی نوشوافع صاحبان رحمه الله علیهم و اول اصل ته نظر کوي ددغی درجی اسباب جائز بولی او احناف ومالکیه صاحبان رحمه الله علیهم دویم اصل مخته ایږدی هغه ددغی درجی ذریعه هم ممنوع بولی مثلاً دیوی میاشتی په پور یوشی په زر ۱۰۰۰ روپیه خرخ کړی پیسی ئی بائع ته نه وی ور کړی بیرته ئی ترزر ۱۰۰۰ روپیه په کمه واخلی شوافع صاحبان رحمه الله علیهم ودغی دویمی بیع ته جواز ور کوي وائی دغه بیعه ده۔

بیع په شریعت کښی جائز ده او احناف ومالکیه صاحبان رحمه الله علیهم وائی چه دغه بیع ممنوع ده ځکه داشبه ربو ده۔

داپه کثرت سره ذریعه دفساد ګرزي چی عین ربو ده نولکه څنګه سی عین ربو منع ده دغه رنګه شبه ربو هم منع ده ځکه شبه ربو سبب او مفضی وعین ربوته ده اودغه رنګه داجنبیه شځی سره خلوة کول ممنوع ده په نزد داحنافو او مالیکیوصاحبانو رحمه الله علیهم ځکه دغه که ممنوع نه سی اخیر مفضی وفساد ته ده چی زناده اوهم

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا رنګه سفر کول دغیر محرم سره ممنوع ده څکه دا اخیر مفضی وزنا ته ده اوهم دغه رنګه پر قبرو باندې مساجد جوړ ول چه اخیره نتیجه ئې د مړی عبادة شروع کول د ې اویاد فحش او فحاشی مرکز جوړول دې نوله دی وجی ددغی درجی اسباب وذرائع ممنوع دې په نزد داحنافو ومالکیه صاحبانو رحمه الله علیهم کڅه هم په نفس دغه سبب کبنی خوبدی اوفساد نسته خولکن مفضی فسادته ده نوځکه دا اسباب ټول ممنوع دې۔

پنځمه قاعده

په معصیت کبنی معونت کول

دسدّ ذریعی اصول چې ذکر سوله هغودا سوال پیدا سو چې د ګناه په کار کبنی دمعونت کولو څه حکم ده تردغه قاعده لاندی خو مطلق تعاون په معصیت کبنی، معصیت ده لکه داقول داَللّٰه (جلّ جلاله) لَا تَعَاوَنُوْ عَلی الْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ ط (ایه سورة المائده)

ترجمه: معونت مه کوی پر معصیت اوپر تعدّی باندې سوال داده چې له ایات مبارکه څخه خو دامعلومیږي چې مطلق معونت علی المعصیت منع ده که بعید وی اوکه قریب وی اوحال داده که مطلق معونت علی المعصیت منع سی نودخدای (جلّ جلاله) مخلوق به په سخته تنګی کبنی مبتلا سی اوخاص کر په معاملا تو کبنی

(c) ketabton.com: The Digital Library

اودشریعت مزاج داده چه هغه دانسان لپاره دحرج او دتنگی سامان نده بلکه باعث دسکون او دسهولت ده الجواب دغه دوا ړی خبرې په نظر کښې نیول سوی د ې نوځکه فقهاء رحمه اَللّٰه تعالیٰ علیهم دتعاون بعض صورتونه ممنوع اوبعض صورتو نه جائز کړی دې په دی سلسله کښې دفقهاء رحمه الله علیهم په تصریحاتو اوقیاساتو کښې اختلاف هم سته او تعارض هم

دفقها رحمه الله علیه مختلف تصریحات اوجزئیات سی مخ ته کښیږدی داسی ځینی فهمیږی چی په معصیت کښی دتعاون دری صورتو نه ناجائز او گناه ده۔

اول صورة

په داسی شیانو کښی معونت کول چی دهغو وضع دگناه لپاره سوی وی مثلاً دداسی آلاتو اواسبابو تجارت چی له هغو څخه مقصد خاص لهو اولعب وي مثلاً بُت فروشی او دغزلو ویلو سامان دفلمی غزلو کیسټان فحش تصویرونه دشرابو او تریاقو خرڅیدل وغیره داټول گناه اوممنوع ده ځکه داشیان باالذات دگناه ذریعه ده یعنی دامعصیت قائم پدی پسی ده ددغو شیانو مقصد دگناه اومعصیت داشاعت نه ماسوی بل هیڅ خبره نه سی کیدلی ردالمحتار کتاب الحظر والاباحة فصل فی البیع (۲۷۷، ج-۵)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دویم صورة

دا سی کار کول چی باالذات جائزوی او ددا سړی نیت هم صحیح وی مګر بعض داسی قرائن موجود وی سی په داسی عمل دیو سړې دمعصیت او ګناه قوة حاصلیږی داصورة هم معونت علی المعصیت ده ودیته فقها رحمه الله علیهم مکروه ویلی ده مثال ئی داده چه له یو داسی سړی سره ده مرئی بیع و کړی چی پر هغه باندې خبروی دغه بائع چی دغه مشترې دلواطت مریض ده۔

یا پر داسی ملك باندې اسلحه خر څول چی هغه له مسلمانو سره پر سرد عداوة وی چی وهغه ته فقهاء رحمه الله علیهم دارالحرب وائی نودا واضح قرینه ده چی دغه مرئی دګناه او معصیت لپاره اخستل کیږی دغه رنګه دغه اسلحه د عالم اسلام دضرر رسولو لپاره خرڅیږې ردالمحتار (۲۷۷، ج۔۵)

دریم صورة

یعنی سی یو کار په نیت دمعونت علی المعصیت کوې یعنی هغه کار په اصل کښی دمعضیت لپاره نه وې لکن استعمال ئی دګناه لپاره هم کیداسی دا ضورة هم ناجائز ده لدی وجهی چی دکار د بد والی لپاره دوه صورته دی یو صورة داده چی دغه کار باالذات مذموم او ګناه ده او دویم صورة داده چی دغه کار په اعتبار دذات سره صحیح وی

(c) ketabton.com: The Digital Library

خولیکن په ورسته کښې چې کوم نیت او جذبه وی هغه مذموم او ناپسنده وی نو دغه دری صورته دمعونت ناجائز اوناروادي۔

په اول صورة کښې داعمل بالذات مذموم ده ځکه خودا معصیت قائم په دغه شی پوری ده او په دوم صورة کښې کڅه هم دغه عمل بالذات جائز ده خولکن سبب لپاره دمعصیت ده نوداهم ناجائز سو په معونت علی المعصیت کښې داخل سو او دریم صورة بالذات جائز ده او سبب لپاره دمعصیت هم نه ده خو لیکن نیت مذموم کولکه څنګه چې رسول الله وائی اِنّمَاالْاَعْمَالُ بِالنِّیَاتِ (الحدیث)

ترجمه: دار اومدار دا اعمالو موقوف ترنیت پوره ده لدی دا معلومه سوه چې انسان کڅه هم صحیح عمل په نیت دفساد سره وکړې نودغه عمل ممنوع اوناروا ده (حلال و حرام مع زیادة)

﴿المقصد الاولی فی حرمت المسکرات والمفتراة﴾

مقصد اول په حرمت دمسکراتو ومفتراتو کښې په دې کښې ټول ائمه ومجتهدین دین متین سره متفق دې چې مسکرات و مفترات حرام دي ځکه اصول اربعه پردې ګواهی ورکوې چې منشیات حرام دي خو لیکن صرف په خمر کښې دامام ابو حنیفه رحمه الله علیه اود امام شافعی رحمه الله علیه اختلاف ده امام ابو حنفیه رحمه الله علیه هر مسکر حرام بولی خو مګر خمر نه ورته وائی او مام شافعی رحمه الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

علیه و هر مسکر ته خمر وائی دغه اختلاف به هم انشاء الله العزیز
بیان کړو په لړ ورسته کښې اَللّٰه (جل جلاله) وائی

یَسْئَلُوْنَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَیْسِرِ قُلْ فِیْهِمَا اِثْمٌ كَبِیْرٌ وَّمَنَافِعُ لِلنَّاسِ
وَاِثْمُهُمَا اَكْبَرُ مِنْ نَّفْعِهِمَا ط

ترجمه: لتاڅخه سوال کوي اې محمد ﷺ دشرابو اودقیمار ته ورته
ووایه چه په شرابو اوقیمار کښې غټه گناه ده نفع هم پکښې سته خو
لیکن گناه ئې تر نفع غټه ده

اعلم ان قوله یَسْئَلُوْنَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَیْسِرِ ط
لیس فیه بیان انهم عن ای شئی سألوا
فانه یحتمل انهم سألو عن حقیقة وماهیة ویحتمل انهم سألو
عن حل الانتفاع به ویحتمل انهم سألو عن حل شربه
وحرمته الا انه تعالیٰ لما اجاب بذکر الحرمة دل تخصیص
الجواب علی ان ذلك السئوال کان واقعا عن الحل والحرمة

امام رازي رحمه الله علیه وائی چی په دغه قول کښې یَسْئَلُوْنَكَ عَنِ
الْخَمْرِ وَالْمَیْسِرِ ط دا بیان نسته چی دوې له چشی سوال وکو ځکه
خودا احتمال لري چی دوی دی له حقیقة او ماهیة دشرابو اودقیمار
څخه سوال کړی وي او دا احتمال هم لري چی له نفع اخستلو څخه
دې سوال کړې وې اودا احتمال هم لری چی له حلت او له حرمت

(c) ketabton.com: The Digital Library

دڅښښلو څخه دې کړې وی خولکن کوم وخت چی اَللّٰه (جل جلاله) په ذکر دحرمت سره جواب ورکو نودغه تخصیص دجواب دلالت پردی باندی کوی چی ددوی سوال له حل اوله حرمت دڅښښلو څخه وُو وفی الایة مسائل

المسألة الاولیٰ

قالوا نزلت فی الخمر اربع ایاتٍ نزل بمکة قوله تعالیٰ وَمِنْ ثَمَرَاتِ نَّخِيْلِ وَالاَعْنَابِ تَتَّخِذُوْنَ مِنْهُ سَكَراً وَّرِزْقاً حَسَناً (سورة النحل ايه نمبر ۹۷) وکان المسلمون یشربونها وهی حلال لهم ثم ان عمر و معاذ ونفرمن الصحابه رضی الله عنهم قالو یا رسول الله صلی الله علیه وسلم افتنا فی الخمر فانها مذهبة للعقل مسلبة للمال فنزل فیها قوله تعالیٰ قُلْ فِيْهِمَا اِثْمُ كَبِيْرُ وَّمَنَافِعُ لِنَّاسِ ط فشربها قوم و ترکها اخرون ثم دعا عبدالرحمن بن عوف ناساً منهم فشربو وسکرو افقام بعضهم یصلی فقراء قُلْ يَاايَّهَا الْكٰفِرُوْنَ لَا اَعْبُدُ مَا تَعْبُدُوْنَ ط فنزلت لَا تَقْرِبُوْ الصَّلٰوةَ وَاَنْتُمْ سُكٰارٰى ط (سورة النساء ايه نمبر ٤٣)

فقل من شربها ثم اجتمع قوم من الانصار وفیهم سعد بن ابی وقاص فلما سکروا افتخروا وتنا شدوا الاشعار حتی انشد سعد شعرافیه هجاء للأنصار فضربه انصاری بلحی

(c) ketabton.com: The Digital Library

بعیر فشجه شجة موضحة فشکا الیٰ رسو الله صلی الله علیه وسلم فقال عمر رضی الله عنه اللهم بین لنافی الخمر بیاناً شافیاً فنزل اِنَّمَا الْـخَمْرُ وَالْمَیْسِرُ الیٰ قوله فَهَلْ اَنْتُمْ مُّنْتَهُوْنَ ط (سورة المائده ۹) فقال عمر رضی الله عنه انتهینا یارب۔

امام رازی رحمه الله علیه وائی چی پدې ایات کښې مسائلی دی اوله مسئله پدې کښې ده چی په خمر کښې څلور ایاتونه نازل سوې دي په مکه مکرمه کښې دغه ایات نازل سو وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِیْلِ وَالْاَعْنَابِ تَتَّخِذُوْنَ مِنْهُ سَکَرً وَّرِزقاً حَسَناً (سورة النخل نمبر ٦٧) یعنی دمیوونه دکجور او دانگورو نه جوړوې ددې څخه نشه أو عمده خوراك نو مسلمانانو به شراب څښل ځکه خوشراب حلال وُو ودوی ته لدې ورسته حضرت عمر رضی الله عنه او معاذ رضی الله عنه اویو څه نور صحابه کرام رضی الله عنهم ورسول الله صلی الله علیه وسلم ته وویل چی مونږ ته په شرابو کښې فتویٰ راکړه داخو مذهب عقل لره دی او مسلب مال لره دې نو بیا دغه ایات مبارك نازل سو قُلْ فِیْهِمَا اِثْمٌ کَبِیْرٌ وَّمَنَافِعُ لِلنَّاسِ ط ای محمد صلی الله علیه وسلم ورته ووایه چی پدې کښې گناه تر نفع غټه ده لدی ورسته بعض خلگو څښل ځکه خو قطعاً نه ووبند او بعض خلگو پریښوُو لدی ورسته عبدالرحمن بن عوف رضی الله عنه له قوم څخه خلگ راوغښتو په میلمستیا هغوې راغلو بیا یه شراب

(c) ketabton.com: The Digital Library

وڅښل اونشه شُو بعض ولماڼځه ته ولاړ سو په لمانځه کښې دغه سورة شروع کړو قُلْ يَـااَيُّهَـا الْكٰفِرُوْنَ لَااَعْبُدُ مَاتَعْبُدُوْنَ ط دغه الفاظ ئې ردوبدل ویل دلا اعبد پرځائی اعبد ویل نوبیا دغه ایات مبارك نازل سو لَا تَـقْرَبُوْ الصَّلٰوةَ وَاَنْتُمْ سُكَارٰى حَتّٰى تَعْلَمُوْا مَا تَقُوْلُوْنَ ط یعنی ای ایماندارو مه نزدی کیږی ولمانځه ته کوم وخت چی تا سو په نشه کښې یاست تردی چی پوه شی چی تاسوڅه وایاست لدې ایات ورسته بیاد شرابو څښل ډیر کم سوبیا یووخت دانصارو یوڅه خلگ سره یوځای سواویدې کښې سعد بن ابی وقاص رضی الله عنه هم وُو کوم وخت چې په شراب څښلو سره نشه سوُو نو فخر ونه ئې کول او شعرونه ئې جوړول سعد یوشعر جوړ کو چې په هغو کښې دانصاروذم اوبدی وه نویو انصاری داو بڼ دزامی په هډوکی۔

دی شکاره ټپ ئې پکښې جوړ کو سعد خپله غوصه نوش کړه او شکایت ئې وَرَسُول الله ﷺ ته وکو حضرت عمر رضی الله عنه. وویل یا اَللّٰه (جلّ جلاله) مونږ ته په شرابو کښې پوره بیان وکړه نوبیادغه ایات نازل سو اِنَّمَا الْـخَـمْرُوَالْمَيْسِرُ وَالْاَنْصَابُ وَالْاَزْلَامُ رِجْسٌ مِّنْ عَـمَلِ الشَّيْطٰنِ فَاجْتَنِبُوْهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْن اِنَّمَا يُرِيْدُ الشَّيْطٰنُ اَنْ يُّـوقَـعَ بَيْـنَـكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَآءَ فِى الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدُّكُمْ

(c) ketabton.com: The Digital Library

عَـنۡ ذِكۡـرِ الـله وَعَنِ الصَّلٰوة فَهَلۡ اَنۡتُمۡ مُّنۡتَهُوۡن ط (سـورـة المائد نمبر ۹۱)

فقال عمررضی الله عنه انتهينا يارب

يـعنـی شـراب اوقيـمار اوبتان او غشی مردار دی دشيطان كارونه دی ددی شيانو څخه ځـان وسـاتـی نـو په تحقيق سره به نجات پيدا كړی لـدغو نقصانو څخه شيـطان خودغو اړی چـه واچـوی ستاسو په مينځ كښی دښمنی او بـغض په ذريعه دشرابو او قيمار او منع كړی تا سولره اَللّٰه (جلّ جلاله) ديادڅخه پـس وس هـم تا سوبه منع شی؟ حضرت عمر رضی الله عنه ووويل مونږ منع يو يا ربهـ

قـال الـقـفال رحمه الله عليه والحكمة فی وقوع التحريم علی هـذالتـرتيـب ان الله تعالی علم ان القوم قدكانوا ألفوا شرب الـخـمـر وكـان انتـفـاعهـم بذلك كثيرا فعلم أنه لومنعهم دفعة واحـدة لشـق ذلك عـليـه فـلا جرم استعمل فی التحريم۔ هذا التـدريج وهذا لرفق حـضـرت قـفـال رحـمه الله عليه وائی چی په وقوع دتحريم كښی پـر دغه ترتيب حكمت داوُو چی اَللّٰه (جلّ جلاله) پر دی عالم وُوچی قوم دشرابو څښلو سره ډيـره مينه اوألفت لرۍ اوډيره نـفـعه ورباندی اخلی نوكه ئی چير ۍ پـه يوه وار ځينی بند كړۍ نو پر دوی باندی به ډيره سخت سی نوځكه ئی په تحريم كښی دغه ترتيب

(c) ketabton.com: The Digital Library

او نرمی استعمال کړه۔

المسألة الثانی

اعلم ان عندنا ان هذه الاية دالة على تحريم الخمر فنفتقر الىٰ بيان ان الخمر ما هو؟ ثم الى بيان ان هذه اللايات دالة على تحريم شرب الخمر دویمه مسئله امام رازی رحمه الله علیه وائی چه پدی خبره پوسه چی زمونږ پر مذهب باندی دغه ایات مبارك دلالت پر تحریم دشرابو کوی نوموږ دی بیان ته محتاج یو چی خمر و چیثئی ته وائی اوله هغه ورسته ودی بیان ته محتاجه یوچی دغه ایات مبارك پر حرمت د څښلو دخمر باندې دلالت کوې۔

اما المقام الاول فی بیان ان الخمر ماهو؟

اول مقام پدی کښی ده چی خمر کوم شی ده؟

قال الشافعی رحمه الله علیه کل شراب مسکر فهو خمر وقال ابو حنفیه رحمه الله علیه الخمر عبارة عن عصیر العنب الشدید الذی قذف بالذبد۔

امام شافعی رحمه الله علیه وهر مسکر شرابو ته خمر وائی او امام ابوحنفیه رحمه الله علیه وائی چی خمر عبارة دی له هغو او بوچی له انگورویه و نبنځئی او سخت سی او بیاز گ غورځوې امام شافعی رحمه الله علیه پر خپل دغه قول باندې جی هر مسکر خمر دی یعنی

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر مستي راوستونکی شئی شراب دې دلائل وائی۔

﴿ الحجة الاولیٰ ﴾

احدها ماروی ابو داود فی سننه عن الشعبی عن ابن عمر رضی الله عنهما قال نزل تحریم الخمر یوم نزل وهی من خمسة من العنب والتمر والحنطة والشعیر والذرة والخمر ماخمر العقل اول دلیل داده چی امام ابو دائود رحمه الله علیه په خپل سنن ابوداود کښې له شعبی رحمه الله علیه روایت کوې او هغه ئی له ابن عمر رضی الله عنه روایت کوې هغه ویلی دی چی په کوم ورځ چی تحریم دخمر نازل سو په هغه وخت کښې شراب له پنځو شیا نوجوړیدو له انګورو اوله خرما اوله غنمو اوله اوربشو اوله جوارو اوشراب هغه شی ته وائی چی عقل پټه وی حاصل ددلیل ئی داده چی حضرت عمر رضی الله عنه یا ابن عمر رضی الله عنه تصریح پدی باندې کړی ده چی په وخت دحرمت دخمر کښې خمر له دغو پنځو شیا نوجوړیدو۔ اودی عالم پر لغت هم وُو داسی نه سی ویل کیدای چی دده دی علم پر لغت دخمر باندی نه وی نولدی دامعلومه سوه چی لکه څنګه سی وهغه مسکرته چی له انګورو جوړسوي وی خمروائی دغه رنګه وهغه مسکرته هم خمروائی چی له خرما اوله غنمو و غیره څخه جوړ سوی وی او دغه رنګه دغه مذکور حضرت

(c) ketabton.com: The Digital Library

رضـی الله عنه په اخیر دحدیث شریف کښي وائی چی خمر هغه شی ته وائی چی عقل مغلوب کوي

نودغه لفظ بیا عام ده تخصیص ترعنب پوری نه لري۔

الحجة الثانية

روی ابـود او دعـن النعمان بن بشیررضی الله عنه قال قال رسـو الـلـه ﷺ ان مـن الـعنب خمرا وان من التمر خمرا وان من العسل خمرا وان من البر خمرا وان من الشعير خمرا۔

دویـم دلیـل داده چـی امـام ابـو داود رحـمـه الـلـه علیـه لـه نعمان ابن بشیـررضـی الـلـه عنه څخه روایـت کوي هـغـه ویـلـی دی چه رسول الـلـه ﷺ وویل چی خمر له انګو رو وی او خمر له خرماوی او خمر له عسلو وی او خمر له غنمو وی او خمر له اور بشو وی۔

والا ستـد لال بـه مـن وجهيـن احـدهما ان هذا صريح فی ان هـذه الاشيـاء داخـلة تـحـت اسـم الـخـمر فتكون داخله تحت الآية الدالة على تحريم الخمر۔

والثـانـی انـه لیـس مـقـصود الشارع تعليم اللغات فوجب ان يـكـون مراده من ذلك بيان ان الحكم الثابت فی الخمر ثابت فيهـا او الـحكم المشهور الذ ي اختـص بـه الـخمر وهو حرمة الشرب فوجب ان يكون ثابتاً فی هذه الاشربة۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

امام شافعی رحمه الله علیه په دغه مذکور حدیث باندی له دو وجهو دلیل نیولی ده او له وجهه داده چی په دغه حدیث شریف کښی دا صراحةً ذکر دی چی دغه پنځه شیان ترنامه دخمر لاندې دی نوکوم وخت چی ترنامه دخمر لاندی سو نو ترهغه ایات لاندې سو کوم چی دلالت کوې پر تحریم دخمر باندې چی هغه اِنَّمَا الخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ ده

دویمه وجه داده چی مقصود د شارع ﷺ په دغه حدیث کښی تعلیم دلغاتونده نو چه تعلیم دلغاتو مقصود نه سو نودا لازمه ده چی مراد شارع له دغه حدیث داده چی کوم حکم چی په خمر کښی ثابت ده هغه حکم په دغو نورو کښی هم ثابت ده یعنی لکه څنگه سی په خمر کښی دا حکم ثابت ؤ چی دخمر څښل حرام دی دغه رنگه په هغه نورو کښی هم دا حکم ثابت ده یعنی دهغو څښل هم حرام دې قال الخطابی رحمه الله علیه وتخصیص الخمر بهذه الاشیاء لیس لاجل ان الخمر لایکون الامن هذه الخمسة باعیانها وانما جری ذکرها خصوصاً لکونها معهودة فی ذلك الزمان فکل ماکان فی معناها من ذرة اوسلت او عصارة شجرة فحکمها حکم هذه الخمسه کما ان التخصیص الاشیاء الستة بالذکر فی خبر الربوا لایمنع من ثبوت حکم

(c) ketabton.com: The Digital Library

الربو فی غیرها۔
خطابی رحمه الله علیه وائی چی تخصیص دخمر پدغوشیانو پوری لدی وجهی نه ده چی خمر خاص له دغوشیانو جوړ یږي له بل شی نه جوړ یږی بلکه تخصیص ئی له دی وجهی ده چه په هغه زمانه کښی له هغو شیانو جوړید ویعنی له غنمو اوله اور بشو اوله انګورو۔ او له خرما اوله عسلو نوهر هغه شی چی په معناً د دوی کښی وی چی هغه عبارة ده له جوارو اوله هغه او ربشو چی پوستکی ئی نه وی او له څپوسه ددرختو هغولره حکم ددغو پنځو شیانو ده۔
لکه تخصیص دهغه شپږو شیانو په ذکر کولو سره په حدیث دربو کښی چی منع نه راولی له ثبوت دحکم دربو په غیر ددغو شپږو شیانو کښی یعنی لکه څنګه چی په حدیث دسود کښی چی الحنطه بالحنطة والشعیر باالشعیر۔
الی قوله مثلاً بمثلٍ دغه سود مختص تردغو مذکورو شیانو پوری نه ده بلکه هر هغه شی چی ددوی په معنیٰ کښی وی په هغه کښی سود راځی دغه رنګه پدغه حدیث دخمر کښی چه کوم پنځه شیان ذکر دي دامختص ترخمر پوری‌ندی بلکه هر هغه شی چی په معنی ددغو پنځو کښی وی هغه ته خمر وائی لکه بنګی او تریاق څکه دوی هم مذهِب او مُخمِر عقل لره د ي نوتر لفظ دخمر لاندی دی۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿ الحجة الثالثة ﴾

روی ابو داود ایضاً عن نافع عن ابن عمر قال قال رسول الله ﷺ کل مسکر خمر وکل مسکر حرام

دریم دلیل داده چی داهم ابو داود رحمه الله علیه روایت کړی ده له نافع رضی الله عنه هغه روایت کړی ده له ابن عمر رضی الله عنه هغه وائی چی رسول الله ﷺ وویل چی هر مسکر شئی خمر ده او هر مسکر حرام ده۔

قال الخطابی رحمه الله علیه قوله علیه السلام (کل مسکر خمر)

دل علی وجهین احدهما ان الخمر اسم لکل ماوجد منه السکر من الاشربه کلها والمقصود منه ان الآیه لمادلت علی تحریم الخمر وکان مسمی الخمر مجهو لاللقوم حسن من الشارع ان یقال مراد الله تعالیٰ من هذه اللفظة هذا ام علی سبیل ان هذا هو مسماه فی اللغة العربیه او علی سبیل ان یضع اسماً شرعیاً علی سبیل الاحداث کما فی الصلوت والصوم وغیرها خطابی رحمه الله علیه وائی چی رسول الله ﷺ دغه قول کل مسکر خمر په دو وجهو پر خپل مدعی باندې دلالت

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوي اولـه وجه داده چې خمر دهرهغه څیښونـکی شئی ـوم ده چه له هـغه سکر اومستی پیښیږی او مقصود له دی قول څخه داده چې دغه ایات اِنّـما الْخَمْرُ وَالْمَیْسِرُ الی قوله فَهَلْ اَنْتُمْ مُنْتَهُوْن ط چې کوم وخـت دلالـت پـر حـرمـت دخمرو کو نوخمر قوم ته نه وُو معلوم چې خـمـرد کومی اشربی نوم ده نوشارع داور وښوده چې د اَللّٰه (جلّ جلاله) مـراد له لفظه دخمر څخه دغـه مسکر شی ده په دی طریقه چې ددغه مسـکـرشی نوم په لغت عربیه کښی خـمـرده اویا پدی طریقه چې اَللّٰه (جلّ جلالـه) ودغــه مسـکـرشی تـه وُس نوی پـه شرع کښی دغــه لفظ دخمروضع کو لکه اَللّٰه (جلّ جلاله) چې ودغه فعل مخصوص ته په شرع کښی لـفـظ دصـلوٰة مثلاً وضع کړی ده والـوجـه الآخر ان یکون معـنـاه کـاالخمر فی الحرمة وذلك لان قوله هذا خمر فحقیقه هـذا الـلـفظ یفید کو نه فی نفسه خمراً فان قام دلیل علی ان ذلك مـمتـنـع وجب حمله مجازا علی المشابهة فی الحکم الذی هو خاصیة ذلك الشئی۔

خـطـابـی رحـمـه الله علیه وائی چې بله وجه داده چې ددغه قول (کل مسـکر خمر) معناد اکیدلی سی چې دغه مسکر لکه خمر دا سی دی پـه حرمت کښی څـکه که څوك داسـی ووائـی چې داخمر دی یعنی شراب دی مثلاً نودغه لفظ خو داتقاضا کوي چې فی نفسه دی داغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شـي خـمـروى او كـه پـردى بـانـدى دليل قائم سى چى دغه شى كله خـمـروو حـقيـقة نوبيادا لازمه ده چى مجازا به اطلاق دخمرور باندى كوى پر دغه شى باندې يعنى دا به وائى چى حكم ئى حكم دخمر ده ځكـه چـى پـر خمر باندى چى حكم دحرمت په كوم علت سوى وُو هغه علت په دغه شى كښې هم موجود ده چى هغه علت سكر ده۔

﴿ الحجة الرابعة ﴾

روى ابـو داود رحـمـه الـلـه عليه عن عائشه رضى الله عنها انها قالـت سـئـل رسـول الـلـه ﷺ عن البتع فقال كل شراب مسكر فهو حرام۔

قـال الـخـطابى رحمه الله عليه البتع شراب يتخذ من العسل وفيه ابطال كل تاويل يذكره اصحاب تحليل الانبذة وافساد لـقـول مـن قـال أن القليل من المسكر مباح لانه عليه السلام سـئـل عـن نـوع واحـد مـن الانبـذة فاجاب بتحريم الجنس فيـدخـل فيـه الـقليل والكثير منها ولو كان هناك تفصيل فى شئي من انواعه ومقاديره لذكره ولم يهمله۔

څلورم دليـل داده امـام ابـو دائـود رحمه الله عليه له ام المؤمنين بى بى عـائشـه رضـى الـلـه عنها څخه روايـت كوې دا وائـى چـى لـه رسول الله ﷺ څخه سـوال له بتع وسو رسول الله ﷺ ورته وويل چى هر هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شراب چې نشه او مستي را وسترنکي وي هغه حرام دی خطابي رحمه الله عليه وائي چې بتع هغه شرابو ته وائي چه له عسلو جوړ سوی وي او دا وائي چې پدغه حديث شريف کښې ابطال دهرهغه تاويل دی چې اصحاب تحليل الانبذه ئې ذکر کوي اوفساد دهغه قول ده چې وائي قليل له مسکر څخه مباح ده ځکه له رسول اللهﷺ څخه سوال له يوی نوع دشرابو وسو او ده جواب په تحريم دجنس سره ورکونو په جنس کښې قليل او کثير دواړه داخل دی نو که چيری بالفرض وتقدير تفصيل پکښې وائي مثلاً چې فلاني قسم حلال دي او فلاني قسم حرام دی يا مثلاً که دونه مقدار وُو نوبيا حلال دی او که دو نه وُو بيا حرام دی نوبيا به دغه سی مهمل نه ويل چې **کل شراب اسکر فهو حرام** يعنې هغه نوع او مقدار ئې بيا ذکر کول۔

﴿ الحجة الخامسة ﴾

روی ابو دائود رحمه الله عليه عن جابر بن عبدالله رضي الله عنه قال قال رسولُ اللهﷺ

ما اسکر کثيره فقليله حرام

پنځم دليل داده امام ابو داؤد رحمه الله عليه له جابر ابن عبدالله رضي الله عنهما څخه روايت کوي هغه وائي چې رسول اللهﷺ وويل هغه شي چې ډيرئي مستي را وستونکي وي دهغه لږ هم حرام ده يعنې قليل

(c) ketabton.com: The Digital Library

او کثیر دمسکراتو علی السویه دی

﴿ الحجة السادسة ﴾

روی ایضاً عن القاسم عن عائشه قالت سمعت رسول الله ﷺ یقول کل مسکر حرام وما اسکرمنه الفرق فملأ الکف منه حرام قال الخطابی رحمه الله علیه الفرق مکیال یسع ستة عشر رطلاً وفیه ابین البیان ان الحرمة شاملة لجمیع اجزاء الشراب۔

شپږم دلیل داده چی مذکور راوی له قاسم رضی الله عنه هغه له بی بی عائشه رضی الله عنها څخه روایت کوي داوائی چی ماله رسول الله ﷺ څخه او ریدلی دي هغه ویل هر مسکر حرام ده او هغه شی چی دهغه فرق مستیدونکی اونشه را وستونکی وی له هغه شی څخه یوموټ هم حرامده خطابی رحمه الله علیه وائی چی فرق هغه پیمانی ته وائی چی په هغه کښی شپاړس رطل ځا یږی او پدی حدیث کښی واضح تربیان داده چی حرمت ټولو اجزاء دشرابو ته ورشامل ده۔

﴿ الحجة السابعة ﴾

روی ابو داود رحمه الله علیه عن شهر بن حوشب عن ام سلمه

قالت نهی رسول الله ﷺ عن کل مسکرو مفتر

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوم دلیل داده امام ابو داود رحمه الله علیه عن شهر بن حوشب رضی الله عنه څخه روایت کوي او هغه ئی له ام سلمه رضی الله عنها څخه کوي هغه وائی چی رسول الله ﷺ منع وفرمایله له هر مسکرشی او له هر مفتر شی څخه قال الخطابی رحمه الله علیه **المفتر کل شراب یورث الفتور والخدر فی الاعضاء وهذا لاشك انه متناول لجمیع الانواع الاشربه فهذ الاحادیث کلها دالة علی ان کل مسکر خمرو هو حرام۔**

خطابی رحمه الله علیه چی وائی مفترو هر هغه شرابو ته وائی چی مورثه ئی فتور او خدر وی په اعضاء کښی یعنی چی په اندامو کښی سستی او کهالی پیدا اکوي هغه ته مفتر وائی او داحدیث بیشکه وټولو اقسامو دشرابو ته شا ملیږی امام رازی رحمه الله علیه وائی چی دغه احادیث ټول دلالت کوی پردی باندي چی هر مسکر خمردی او خمر حرام دي۔

نوله دی دامعلومه سوه چی هر هغه شی چی مستی او نشه پیدا کوی په بدن کښی لکه شراب وغیره مثلاً هغه تر لفظ دمسکر لاندی دی هر هغه شئی چی په بدن کښی سستی او کهالی پیدا کوي لکه نسوار وغیره هغه ترلفظ دمفتر لاندی دي۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿النوع الثانی من الدلائل علی ان کل مسکر خمر﴾

دویمه نوع له دلائلو پر دی باندی ده چی هر مسکر خمر دی **التمسك بـالا شتـقـاقـات قال اهل اللغة اصل هذالحرف التغطية سمی الخمار خمارً لانه يغطی رأس المرء ة وخمرت رأس الانـاء ای غطته والخامر هوالذی يكتم شهادته قال ابن الانباری رحمه اللـه عـليـه سميت خمر لانها تخامر العقل ای تخالطه** دليل په اشتـقـاقـاتو سره ده اهل اللغة والاوائی چی اصل ددغه حرف تغطية ده يـعـنـی پـوټـيـدل دی وټکری ته ټکری وائی يعنی خمارورته وائی لدی وجهی چی د ښځی سـرورپټـه وی او دغـه رنګه دخمرت رأس الاناء معنی داده چی مادلو ښی سر ورپټ کو او دغه رنګه خامر وهغه چاته وائـی چـی خپـلـه شـاهدی پوټه وی او ابن انباری رحمه الله عليه وائی چـی وخـمرته خمر وائی لدی وجهی چی عقل پوټه وی او سره ګډوډ کوی په **الاشتـقـاقات دالة علی ان الخمر مايكون ساترا للعقل كـمـا سـمـيـت مسـكـراً لانهـا تسـكـر الـعقل ای تحجزه وكأنها سـميـت بـالـمصد رمن خمره خمراً اذا ستره للمبالغه ويرجع حـاصلـه الـی ان الـخـمـر هـو السـكر لان السكر يغطی العقل ويـمـنـع من وصول نو ره الی الاعضاء فهذه الاشتقاقات من اقوی الدلائل علی ان مسمی الخمر هو المسكر۔**

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه اشتقاقات پر دی باندی دلالت کوې چی خمر وهغه شی ته وائی
چی پوټیدونکی عقل لره وی لکه څنگه سی مسکر نامدار سوځکه
خو عقل منع کوی او بند وی یه یعنی دا خمر په مصدر سره نامدا ره
سو مبالغة یعنی حق خودا وُوچی ددغه خمر نوم مخمر وائی خولکن
مبالغةً یه خمر ورته وویل لکه په زید عدل کښی مثلاً چی حق داده
چی زید عادل ووائی خو لکن دزیادة عدل په وجه باندی زید عدل
ووائی مبالغةً حاصل دکلام داده چی خمر ودغه سکرته یعنی ودغه
نشی ته وائی ځکه خوداسکر یعنی دانشه عقل سلبه وی نو دغه
اشتقاقات له اقوٰی دلائلو څخه دی پر دی باندی چی خمر
دمسکرشی لپاره نوم ده یعنی هغه مسکرئی مسمٰی ده نوهر مسکر
خمر ده او هر خمر حرام ده

﴿النوع الثالث من الدلائل على ان الخمر هو المسكر﴾

ان الامة مجمعة على ان الایات الواردة فی الخمر ثلاثة اثنان منهاورد
بلفظ الخمر احدهما هذه الایة والثانیة ایة المائده والثالثة وردة فی
السکر وهو قوله لَا تَقْرَبُوا الصَّلٰوةَ وَاَنْتُمْ سُکٰارٰی ط وهذا یدل
على ان المراد من الخمر هو السکر.

دریمه نوع له دلائلو چی هغه دلالت کوې پردی باندی چی خمرو
مسکرته وائی هغه داده چی امت اجماع پردی باندی کړی ده چی

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ایاتونه چی په خمر کښی وار دسوی دی هغه دری دی دوه په لفظ دخمر واردسوی دی چی یو دغه ایات ده وَيَسْئَلُوْنَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيْهِمَا اِثْمٌ كَبِيْرٌوَّمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَاِثْمُهُمَا اَكْبَرُ مِنْ نَّفْعِهِمَا۔

او بل دغه ایات ده چی اِنَّمَا الْخَمْرُوَالْمَيْسِرُوَالْاَنْصَابُ وَالْاَزْلَامُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطٰنِ ط الایه

او دریم دغه ایات ده چی لَاتَقْرَبُوالصَّلٰوةَ وَاَنْتُمْ سُكٰارٰى بلکه څلورا یا تو نه دی څلورم داده۔

وَمِنْ ثَمَرَاتِ نَّخِيْلِ وَالْاَعْنَابِ تَتَّخِذُوْنَ مِنْهُ سَكَراً وَّرِزْقاً حسناً نودا دلالت کوي پردی باندی چی مراد له خمر څخه سکرده ځکه خو بعض ایاتو نه په لفظ دخمر سره راغلی دی او بعضی په لفظ دسکر سره راغلی دی مقصد اوهدف دایاتو یو شی ده نودا معلومه سوه چی سکراو خمر یو شی دی۔

﴿ النوع الرابع من الدلائل ان سبب تحريم الخمر هو ﴾

ان عمرو معاذ قالا يا رسولله ان الخمر مسلبة للعقل مذهبة للمال فبيّن لنافيه فهما انما طلبا الفتوى من الله ورسوله بسبب كون الخمر مذهبة للعقل فوجب ان يكون كل ماكان مساوياً للخمر فى هذا المعنى اما ان يكون خمرً او اما ان

(c) ketabton.com: The Digital Library

يكون مساوياً للخمر في هذا الحكم.

څلورمه نوع له دلائلو داده چي سبب د تحريم دخمر داده چي عمر ومعاذ رضي الله عنهما و ويل چي يا رسول الله چي خمر خو مذهب مال لره دي او مسلب عقل لره دي نو ته مونږ ته بيان پکښي وکړه يعني دوي دوو خو له الله (جلّ جلاله) او د اَللّٰه (جلّ جلاله) له رسول څخه فتوي طلب کړه لدي وجهي طلب کړه چي دغه خمر مذهب او مسلب عقل لره وو نو اَللّٰه (جلّ جلاله) دافتوي ور کړه چي دغه مردار دي دشيطان عمل ده نولدي دا معلومه سوه چي دالازمه ده چي هر هغه شي چي له خمر سره مساوي وي پدغه معني کښي يعني چي مسلب عقل لره وي نو هغه شي به يا په خپله خمر وي او يابه له خمر سره په حکم کښي مساوي وي چي اَللّٰه (جلّ جلاله) پدغه ايات کښي هغه حکم ذکر کو اِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ الخ حاصل ئي دا سو چي هر هغه شي چي مذهب عقل لره وي هغه به ياعين خمروي او يابه مساوي له خمره سره وي نو ترياق وافيون وغيره کښه هم په عين خمريت کښي علماء اختلاف لري چي عين خمر نه دي لکن په مساويت کښي له خمر سره هيڅوك اختلاف نسي کولي ځکه خودوي هم داسي مذهب او مسلب عقل لره دي لکه خمر چي وُو نو دوي به له خمر سره په حکم کښي مشترك وي. يعني په حرمت

(c) ketabton.com: The Digital Library

کښنې نه په نجسية کښنې۔

﴿ النوع الخامس من الدلائل ﴾

ان الله علل تحريم الخمر بقوله تعالىٰ اِنَّمَا يُرِيْدُ الشَّيْطَانُ اَنْ يُّوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِى الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدُّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ وَعَنِ الصَّلٰوة (سورة المائده ايه نمبر ۹۱)

اَللّٰه (جلّ جلاله) علت دحرمت دخمر پدى خپل قول باندى ويلى ده چى شيطان اراده لرى ددى چى ستاسو په ميانځ کښنې دښمنى او بغض واچوى په ذريعه دشرابو او دقيما راومنع کړى تاسولره له ياده داَللّٰه (جلّ جلاله) اوله لمانځه څخه۔

ولا شك ان هذاالافعال معللة بالسكرو هذا لتعليل يقينى فعلى هذا تكون هذه الاية نصاً فى ان حرمة الخمر معللة بكونها مسكرة فاما ان يجب القطع بان كل مسكر خمر وان لم يكن كذلك فلا بد من ثبوت هذا الحكم فى كل مسكر وكل من انصف وترك العناد علم ان هذه الوجوه ظاهرة جليلة فى اثبات هذا المطلوب۔

پدې کښنې شك نسته دغه افعال چه بغض او دشمنى ده او بنديدل دى دخداى(جلّ جلاله) له ياده او له لمانځه څخه دا معلل په سکر سره دى يعنى ددغوا افعالو علت نشه ده کدغه نشه نه وى نو دغه افعال له

(c) ketabton.com: The Digital Library

انسانه نه صادر ريږی او دغه تعليل هم يقيني ده يعني اَللّٰه (جلّ جلاله) شراب.هم پدغه وجه حرام كړی دی چې بغض او دښمني او بنديدل دخدای(جلّ جلاله) له يا ده اوله لمانځه څخه ده اوداچه راځی په سبب دشرابو راځی نوښنا پردی باندی دغه ايات چې اِنَّمَا الْخَمْرُ والميسر وَالْاَنْصَابُ الايه دا صراحةً دلالت كوی پردی باندی چې شراب لدې وجې حرام دی چې مسكردی يعني دا سكرئی علت دحرمت ده نولدی بيانه دالازمه سوه چې يا به قطع او يقين پرډی باندی كوی چې هر مسكر خمر دی او كه دا قطع نه وسی بياد الازمه ده چې ثبوت ددغه حكم به كوي په هر مسكر كښی حاصل دكلام داده چې اَللّٰه (جلّ جلاله) شراب پدی وجه حرام كړيدی چې انسان دخدای له يا ده اوله لمانځه څخه بأسی او انسان دخدای(جلّ جلاله)له يا ده اوله لمانځه ترهغه وخته نه وزی چې نشه نه وي يعني په نشه سره انسان دخدای(جلّ جلاله) له ياده او له لمانځه وځی او نشه په شرابو كښی موجود ده نوځكه دغه نشه علت دحرمت دشرابو سوه نو په هر هغه شئي كښی چې نشه موجوده وی هغه به ياعين شراب وی او يابه په حكم دشرابو كښی وی يعني لكه څنگه سی اَللّٰه (جلّ جلاله) دشرابو په حقله وائی چې شراب مردار دی دشيطان عمل ده پرهيز ځيني وكړی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه رنګه به ددغه مسکر شي په حقله هم وای چې داد شیطان عمل ده پرهيز ځينی وکړی۔

په امام صاحب رحمه الله عليه پسی بعض شوافع رحمه الله عليه وائی چې امام صاحب رحمه الله عليه پردی خبره باندې چې هر مسکر خمر نه ده بلکه هغه یومذکور شی خمر ده چې **عصير العنب الشديد الذی قذف بالذبد** ده په دی ايات دليل نيولی ده **وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا وَرِزْقًا حَسَنًا** ط

ترجمه: له ميوُو دخرما او انګورو څخه جوړه وی نشه اورزق حسن يعنی اَللّٰه (جلّ جلاله) پرمونږ باندی احسان کړې ده په نشه جوړه ولو اورزق حسن سره نودالازمه ده چې دانشه به مباح وی ځکه احسان په مباح سره وی په حرام سره احسان نسی کيد لای خولکن داخبره غلطه ده چې امام صاحب پر خپله مدعی په دغه ايات دليل نيولی ده بلکه پردی باندی شريك بن عبدالله دليل نيولی ده هغه له خمر ماسوی نور ټول شيان مباح بولی (مبسوط ۵، ج-۱۲) فتح القدير ۳۱، ج-۹-

امام ابو حنفية رحمه الله عليه وائی چې هر مسکر حرام ده خوهر مسکر خمر نه ده خمر عبارة له دی بولی **عصير العنب الشديد الذی قذف بالذبد** يعنی خاص له انګورو څخه او بهٔ باسی او هغه په جوش وغيره سره سخت سی اوبيا ځګ غور ځوی هغه ته خمر وائی

(c) ketabton.com: The Digital Library

لـدی مـاسوی نور مسکرات حرام دی خولکن حرمت ئی تر خمر کم
ده ثـمره داختلاف په مینځ داماما نو کښې په دی کښې ظاهره کیږی
امام صاحب رحمه الله علیه چی خمر خاص وعصیر العنب ته وائی
یعنـی پـر دی مذکورشی اطلاق دخمر حقیقةً کول کیږی او پـر هغه
نـورئی مجازاً کول کیږی ځـکـه دا په اجماع سره ثابت ده اجماع پر
دی راغـلی ده چی ودغه عصیر العنب ته خمر وائی نودغه مذکورشی
حـرام قطعی ده ځکه په دلیل قطعی سره ثابت ده او هغه نور حرام ظنی
دی ځـکه په دلیل ظنی سره ثابت دی چی اخبار احاد دی نو په عصیر
العنب کښې علت دحرمت سکر نه ده بلکه عین ئی حرام او مردار ده
او هـغـه نـورو مسکراتو کښې عـلـت دخـرمـت سـکر ده امام صاحب
رحـمـه الـلـه علیه وائی په عصیر العنب کښې پـه قلیل خوراك او کثیر
خوراك حد جاری کیږی یعنی ولوکه دونه وخوری چی مسکر نه وی
اوبیـع یه باطله ده مستحیل یه کافرده او ما سوی له عصیر العنب څخه
هغه نور مسکرات بیا داسی نه دی یعنی مستحیل ئی کافر نه ده او بیع
یـه پـه نـفـس جـواز سـره جائز ده او حد ترهغـه وختـه پوري ئـی په
خـوړونـکی باندی نه جاری کیږی تر څوچـی مسـکر نه وی یعنی په
قـلیـل خوراك باندی یه حد نه جاری کیږی او امـام شـافعی رحمه الله
عـلیـه یه فرق نه کوی هغه وائی هر مسکر خمرده او هر خمر حرام ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

يعني علت دحرمت سكر ده لكه مخته چې ذكر سو او مستحيل دڅو لو.
كـافـر ده اوبيع يه باطله ده حاصل ئې داسوچې امامان صاحبان رحمه
الـلـه عـليهـما له عصير العنب څخه مـاسـوای دهـغو نورو مسكراتو په
حرمت كښې سره متفق دي په خمريت كښې سره مختلف دي كڅه
هم دامام صاحب رحمه الله عليه په قول كښې غير مفتى به اومر جوع
عـنـه قـولونه سته په ائنده كښې بـه ئې إنشـاء الله ذكر كړو بيرته خپل
مقصد ته راځو چې حرمت دخمر ده۔

﴿ المقام الثانى فى بيان ان هذه الاية ﴾
﴿ دالة على تحريم الخمر و بيانه من وجوه ﴾
﴿ الاول ﴾

ان الاية دالة عـلـى ان الـخـمر مشتملة على الاثم والاثم حرام
لـقوله تعالىٰ قُلْ اِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ الْفَوَاحِشَ مَاظَهَرَ مِنْهَا وَمَابَطَنَ
وَالْاِثْمَ وَالْبَغْيِ ط (سورة الآعراف نمبر ٣٣)

فـكـان مـجـمـوع هـاتين الايتين دليلاً على تحريم الخمر دويم
مقام په دې كښې ده چه دغه ايات يَسْئَلُوْنَكَ عَنِ الْخَمْرِ ط
دلالـت پـر حرمت دخمر باندې كوي او بيان ئې له ډيرو وجهودڅ او له
وجهه داده چې دغه ايات دلالت كوي پردې باندې چې خمر مشتمل

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی پر گناه باندی گناه ئی داوه قُلْ فِيْهِمَا اِثْمٌ كَبِيْرٌ وَّمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَاِثْمُهُمَا اَكْبَرُ مِنْ نَّفْعِهِمَا ط

او گناه حرام ده په دی قول دی اَللّٰه (جلّ جلاله) سره یعنی ته ورته ووایه ای محمدﷺ چی زمارب حرام کړی دی۔

دبی حیایی خبری کومی چی پکښی ښکاره دی او کومی چی پکښی پټی دی او گناه لره او ناحقه زیاتی کولو لره په دغه لفظ داثم کښی هر قسم گناه راغلـه خواه دعقیدی گناه یا دعمل گناه وی او بیّاد ذاتی عمل گناه وی او که دخلقو دحقو نو گناه وی نو دغه مجموع دواړه ایا تو نه دلالت کوی پر تحریم دمسکراتو باندې۔

﴿ الثانی ﴾

ان الاثم قديراد به العقاب وقديرادبه ما يستحق به من العقاب من الذنوب وايّهما كان فلايصح ان يوصف به الاالمحرم-

دویمه وجه داده چی په لفظ دااثم سره کله عقاب یعنی عذاب مرادوی او کله هغه شی مرادوی چی په هغه سره انسان مستحق دعذاب گرزی چی هغه عبا رة ده له گناه څخه چی هریو مراد سی له محرّم شئی ماسوای دبل شی توصیف نه په صحبح کیږی یعنی په ایات کښی دخمر توصیف په اثم سره سوی ده او اثم چی په هر معنی

(c) ketabton.com: The Digital Library

واخلی دمحرم توصیف په کیږی نو دا معلومه سوه چی خمر حرام دی۔

الثالث

انه تعالیٰ قال وَاِثْمُهُمَا اَكْبَرُ مِنْ نَّفْعِهِمَا صرح برجحان الاثم والعقاب وذلك يوجب التحريم۔

دريمه وجه داده اَللّٰه (جلّ جلاله) ويلی دی چی ګناه ددوی تر نفع غټه ده په ترجيح داثم اوعقاب ئی تصريح وکړه او داتحريم واجبه وی.

الاثم الكبير

فيه امور احدهما ان عقل الانسان اشرف صفا تها والخمر عدوالعقل وكل ماكان عدوالا شرف فهو اخس فيلزم ان يكون شرب الخمر اخس الامور وتقريره انما سمی عقلاً لانه يجری مجری عقال النا قة فان الانسان اذا دعاه طبعه الی فعل قبيح كان عقله مانعاً له من الاقدام عليه فاذاشرب الخمر بقی الطبع الداعی الیٰ فعل القبائح خالياً عن العقل المانع منها والتقريب بعد ذلك معلوم۔

په ايات شريف كښې اثم كبير ذكر ده پدی كښې اموز دی اول امر داده چی ده انسان عقل اشرف دصفاتو ده او خمر دښمن دعقل ده نوهر هغه شی چی دشمن داشرف وی هغه به اخس وی نو دالزمه سوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چی دخمر څښنل اخس داموږو ده تقریرئی داده چی عقل ته عقل وائی

ځکه داجاری پر ځای دګونډی داوبښ ده ځکه انسان چی کوم وخت

خپل طبعیت ئی ویو بدفعل ته ور وغواړی نو عقل ئی مانع سی لدغه

بدفعل کولوڅخه هغه ئی نه ور پر یږدی ودغه بدکار ته لکه داوبښ

لپاره چی ګونډه ده ګونډه وهغی رسی ته وائی چی داوبښ دمخ پشه

ورغبرګه کړی او په ویتړی او کوم وخت چی انسان شراب څښنی

نود ده هغه طبعیت چی بلونکی وی وبد فعل ته هغه خالی سی له عقله

څخه هغه عقل چی منع کونکی وُو له اقدام کولو څخه پر دغه بدفعل

نویدغه وجه اثم کبیر ده یعنی غټه ګناه ده ذکر ابن ابی الدنیا أنه

مز علی سکران وهو یبول فی یده ویمسح به وجهه کهیّٔة

المتوضئی ویقول الحمد الله الذی جعل الاسلام نورً اوالماء

طهوراً وعن العباس بن مرداس أنه قیل له فی الجاهلیة لِمَ

لاتشرب الخمر فانها تزید فی جرئَتك فقال ما انا بأخذ

جهلی بیدی فادخله جوفی ولا ارض ان اصبح سید قوم

وامسی سفیهم۔

دهغه مخته وجهی په تائید کښی دغه کلام ذکر کیږی داسی ذکر

سویدي چی ابن ابی الدنیا پریو نشه ئی باندی تیریدی هغه په لاس

کښی بولی کولی په مخ ئی مښلي لکه اودس کونکی اوویل ئی حمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی هغه ذات لره چی اسلام ئی نور گرز ولی ده او اوبه ئی پاکونکی گرزولی دي او له عباس بن مرداس څخه نقل سویده چی یووخت په جاهلیت کښی ودته یوچا وویل چی ته شراب ولی نه چشی داخوستا په جرئت کښی زیاتوب راولی ده ورته وویل چی زه په خپل لاس جهل په خپل نس کښی نه اچوم او نه زه په دی راضی کیږم چی سهار سردار دقوم یم او ما ښام هغه بیعقل دقوم یم۔

﴿ وثانیها ﴾

ماذکره الله تعالیٰ من ایقاع العداوة والبغضاء والصد عن ذکر الله وعن الصّلٰوة۔

او دویم امر هغه ده چی هغه عبارة ده له وقوع دد ښمنی په خپل میانځ کښی او منع کیدل له یا دخدای(جلّ جلاله) څخه او منع کیدل له لمانځه څخه دغه هر یو اثم کبیر ده یعنی غټه گناه ده۔

﴿ وثالثها ﴾

ان هذه المعصیة من خواصها ان الانسان کلما کان اشتغاله بها اکثرو مواظبة علیها اتم کان المیل الیها اکثروقوة النفس علیها بخلاف سائر المعاصی مثل الزانی اذا فعل مرة واحدةً فترت رغبته فی ذالك العمل وکلما کان فعله لذلك العمل اکثر

(c) ketabton.com: The Digital Library

كـان فتـوره اكثـر ونـفـرته اتم بخلاف الشرب فانه كلما كان اقـدامـه عـليـه اكثـر كـان نشـاطـه اكثـرو رغبته فيه اتم فاذا واظـب الانسـان عـليه صار الانسان غرقاً فى اللذات البدنية معرضاً عن تذكرة الاخرة والمعاد حتى يصير من الذين نسو اللّٰه فأنسا هم انفسهم وبالجملة فالخمر يزيل العقل واذا زال العـقـل حـصـلـت الـقـبـائـح باسرها ولذلك قال عليه الصلوة والسلام الخمر ام الخبائث تفسير كبير (نمبر ۴۰۱، ج-۲)

دريـم امـر داده چـې مـعـصـيت او گناه دخمر له خواصو څخه ده يـعنى چـې دانســان شـغـل هـر كـلــه وربــاندى ډيروى او هميشـه توب ئى وربـانـدى تـام وى دغـو نـه ئـې ميـل ودوى تـه ډيروى او نور گنا هو نه دغسـې نه دى لكه زانى چې يوار دزنا فعل وكړى نو دده رغبت پدغه فعل كښې سست تيږى يعنى چې څونه ئـې دزنا فعل اكثروى دغونه ئې سستـې او نـفرة ځينى اتم او اكمل وى اوشراب داسې نه دى ځكه چـې پر هغو باندى چه څو نـه اقدام اكثروى دغو نه ئى رغبت پكښى اتـم وى نـو هـر كله چې انسان هميشه توب وربانـدى وكړى نو انسان غـرق گـرزى په لذات بدنيه كښې او اعـراض كـونكى گرزى له ياده داخرة څخه حتى چې انسان گرزى له هغو كسانو چې اللّٰه ئې هيروى او په دوى هير كړى وى خپل نفسو نه او حال داده اَللّٰه (جلّ جلاله) وائى

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولا تکونو کالذین نسو اللّٰه فأنساهم انفسهم۔

یعنی تاسومه کیږی لکه هغه کسانُ چې اَللّٰه (جلّ جلاله) ئې هیر کړی وی او اَللّٰه (جلّ جلاله) هیر کړی وی په دوی باندی خپل نفسونه حاصل دکلام داده چې خمر عقل زائله وی نوکوم وخت چې عقل زائل سی نوټول قبائح گنا هونه او معصیتونه پخپله حاصیلیږی نوځکه رسول اللّٰه ﷺ وائی **الخمرام الخبائث** یعنی خمر دټولو بدو شیانو مورده۔

﴿قال الراغب فی کتابه مفردات القران﴾

سمی الخمر لکونه خامرا للعقل ای ساترا له وهو عند بعض الناس إسم لکل مسکر وعند بعضهم للمتخذ من العنب خاصةً وعند بعضهم المتخذ من العنب والتمر وعند بعضهم بغیر المطبوخ رجح إنه اسم لکل شیءٍ ستر العقل وکذا قال غیر واحد من اهل اللغة منهم الدینوری والجوهری۔

امام راغب په خپل کتاب مفردات القران کښی وائی چې شرابوته خمر وای لدی وجهی چې دوی خامر او پټه ونکی دی عقل لره داخمر په نزد دبعض الناس نوم لپاره دهر مسکرده اوپه نزد دبعض الناس نوم خاص لپاره دهغه شی ده چې له انگورو او له خرما جوړ سوی وی اوپه نزد دبعض الناس نوم لپاره دهغه شی ده چې پوخ سوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه وی ترجیح وهغه ته ورکول سوی ده چی نوم لپاره دهغه شی ده چی پټیدونکی عقل لره وی اودغه رنګه غیر واحد له اهل لغة څخه پدغه خبره قول کړی ده چی بعض له هغو څخه دینوری او جوهری دی

قال صاحب الهداية من الحنفية الخمر ما اعتصر من ماء العنب اذا اشتدوهو المعروف عنداهل اللغة واهل العلم قال وقيل هواسم لكل مسكر لقوله عليه السّلام كل مسكر خمرولانه مشتق من مخامرة العقل وذلك موجود فی كل مسكر قال ولنا اطباق اهل اللغة علی تخصيص الخمر بالعنب ولهذا اشتهر استعمالها فيه ولان تحريم الخمر قطعی وتحريم ماعد المتخذ من العنب ظنی قال وانما يسمی الخمر خمراً لتخمره لالمخامرة العقل قال ولاينا فی ذلك كون الاسم خاصاً فيه كما فی النجم فانه مشتق من الظهور ثم هو خاص باالثرياء

آه صاحب دهدائی له احنافو څخه وائی چه خمر دانګورو اوبوته وائی چه له انګورویه ونبښی ځی او سختی سی او په ځګ سره غور ځیدل کوی دا په نزد داهل اللغة او اهل علم باندی معلوم شئی ده یعنی ودغه مذکور شئی ته وائی اودی وائی چه یوچاویلی دی چه خمر دهر مسکر شئی نوم ده له جهته ددی قول درسول اللهﷺ کل مسکر خمر اوبل خمر مشتق ده له مخامرة دعقل یعنی چه عقل

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوټه وی نوئی خمر بولی اوداخمریت په هر مسکر کښې پروت ده۔
اودَی وائی چه مونږ لره اطباق داهل اللغة ده پر تخصیص دخمر
ترانگورو پوری یعنی چه اهل اللغة دانگورو والا ته خمر وائی
نومونږهم دانگورو وابوته خمرو ایونو لدی وجه استعمال دخمرهم
دانگورو په اوبو کښې مشهورده اوبل تحریم دخمرو قطعی ده
اوتحریم دهغو شیانوچه هغه له انگورو ماسوی له بل شئی ځخه جوړ
سوی وی ظنی ده اودَی وائی چه خمر ته خمر وائی لدی وجه چه
خمیره کیږی نۀ لدی وجهه چه عقل پوټه وی او دی وائی چه دالدی
سره منافی نده چه یو شئی دی مخامر وی عقل لره خولکن خمر دی
نه ورته وائی یعنی تاسی خوواياشت چه خمر لدی وجه ورته وائی چه
عقل پوټه وی نو هرهغه شئی چه عقل پوټه وی هغه خمر ده دَی وائی
داخو بعیده خبره نده چه عقل دی پوټه وی او خمر دی نۀ ورته وائی
لکه نجوم چه مشتق له نجم ځخه ده اونجم ظهور ته وائی نوبايدو
هرستوزی ته نجم ووائی ځکه خوهريو ظاهر ده خولکن ؤس خاص
ترثرياء پوری ده یعنی تر پیر وینی پوری۔

﴿ قال فی الفتح ﴾

والجواب عن الحجة الاولی ثبوت النقل عن بعض اهل اللغة

بأن غیر المتخذ من العنب یسمیٰ خمرا الایری انه قال فی

(c) ketabton.com: The Digital Library

قـامـوس الـلغة الـخمر ما أسكر من عصير العنب او عـام وقال الـعـمـوم اصـح لانها حـرمت وما باالمدينة خمر عنب وماكان شـرابهـم الا البسـرو التـمـر انتهـى وهـذا صريح فى ان الخمر عـنـد بعض اهل اللغة يعم ماء العنب وغيره وان العموم اصح عـنـد صاحب القاموس فتح القدير (نمبر ۲۳، ج-۹) صاحب الفتح

وائـی چـه داول دليـل جـواب داده چـه لـه بـعض اهل لغتو ځخه دانقل ثابت ده چه هغه شئی چه له انگورو ماسوی له بل شئی جوړ سوی وی هـغه ته خمر وائی لکه صاحب قاموس چه په خپل کتاب قاموس اللغة کښې وائـی خـمـر هغه شئی ته وای چه مسکروی هغه له انگورو جوړ سـوی وی او کـه عـام وی او ويـلـی دی چـه عموم اصح ده ځکه کوم وخـت چـه خـمر حرام سو په هغه وخت کښې پـه مدينه منوره کښې دانـگـورو شراب نهٔ ؤو په هغه وخت کښې دوچـی خرما اود دلندی خرما شراب ؤ نوابن همام رحمه الله عليه وای چه دغه عبارة صراحةً دا دلالـت کـوی چـه خـمـر پـه نزد دبعض اهل اللغة عام دی دانگورو وابـوتـه هـم وائی او ونوروته هم وائی وقـال الـخطابی زعم قوم ان الـعـرب لاتـعـرف الـخـمـر الامـن الـعـنـب فيـقـال لهـم ان الـصـحـابةرضـی الـله عنهم الذين سمو غير المتخذمن العنب خـمرا عرب فصحاء فلو لم يکن هذاالاسم صحيحاً لما اطلقوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خطابی رحـمـه الله علیه وائـی چه یو قوم داگمان کړی ده چه عرب
خـمـر صرف وهغه شئی ته وائی چه له انګورو جوړ سوی وی نوودغه
قوم ته دا ویل کیږی چه صـحـابه کرامو رضی الله عنهم فصیح عرب
دی دهـغه باوجود وهغه شئی ته چه له انګورو ماسوی له بل شئی جوړ
سـوی وی خـمـر ورته وائی نوکه دغه اسم و هغوشیانو ته صحیح نسی
نـو صـحابه کرامورضی الله عنهم پدغه نامه ولی ورته ویل **وقال ابن
عبـدالبـر قال الکو فیون الخمر من العنب لقوله تعالیٰ اعصر
خـمـراً فـقـالوا فدل علی ان الخمر هو مایعصر لاما ینبذ قال
ولا دلیـل فیـه عـلـی الـحـصـر قـال اهـل الـمـدینة وسـائـر
الـحـجـازئیـن واهـل الحدیث کل مسکر خمر و حکمه حکم ما
اتـخـذ من العنب فیکفر مستحلها وتصیر نجسته ولا قیمة لها
فـی حق المسلم ولا یجوز بیعها ولا الانتفاع بها** ابن البر رحمه
الله علیه وائـی چه کوفیان صرف دانګورو وابوته خمر وائی لدی وجه
چـه اَلـلّٰه (جلّ جلاله) وائی **اعـصـر خمراً** نـودغـه اعصر لفظ دلالت
پـردی بـانـدی کوی چه خمرو هغه شئی ته وائی چه نبنځـیځل کیږی
وهـغـه ته نه وائی چه خمیره کیږی نبنځیځل صرف له انګورو کیږی
له بل شئی نه کیږی نـوځکه صرف دانګورو وابو ته خمر وائی ابن البر
رحمه الله علیه وائی پدغه ایات کښی پر دغه حصر باندی هیڅ دلیل نشته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکـه اهل المدينة او باقى اهل الحجاز او اهل الحديث يعنى محدثين داوائى چه **كل مسكر خمراً** يعنى هر نشئى شئى خمرده او حكم ئى حـكـم دهـغـه شئى ده چه له انگورو جوړ سوى وى او مستحيل ئى كـافـرده پـه حـق دمسلمان كښى يـه قيـامـت نشتـه او نـفع ور. باندى اخستل ناروادهـ

﴿قال القرطبى رحمه الله عليه﴾

الاحـادث الـواردة عـن انـس وغيـره عـلى صحتها وكثرتها تبـطـل مـذهـب الـكـوفيـن الـقائلين بان الخمر لايكون الامن العنب وما كانت من غيره فلا يسمىٰ خمراً ولا يتنا ولها اسم الـخـمـر وهـو قـول مـخـالف لـلغة العرب والسنتـه الصحيحة والـصحـابة الفصحـاء قـرطبـى رحمه الله عليه وائى هغه ډير احاديث صحيحـه چـه وارد سوى دى له انس رضى الله عنه وغيره ځخه هغه بـاطيـله وى دكوفيا نومذهـب چه دوى قائلين دى پدى باندى چه خمر نوى مگر له انگورو وى او هغه شئى چه له بل شئى وى هغه ته خمر نه وائـى اوهغه ته دخمر نوم نه ورشامليږى دغـه قول مخالف له لغتو دعر بوده او مخالف له سنة صحيحه ځخه ده او مخالف له فصيحو صحابه كـرامورضى الله عنهم ځخه ده **لانهـم لمانزل تـحريم الخمر فهموا مـن الامـر بـاجتـنـاب الخمر تـحريم كل مسكرولم يفرقوا بين**

(c) ketabton.com: The Digital Library

مـايتـخـذ مـن العنب وبين مايتخذ من غيره بل سووا بينهما وحرمو اكل نوع منها ولم يتوقفوا ولم يشكل عليهم شئی من ذلك بـادروا الـى اتـلاف مـا كـان مـن عصير العنب وهم اهل الـلسان وبلغتهم نزل القرآن الكريم فلوكان عندهم فيه تردد لتـوقـفـوا عـن الاراقة حتـى يستـكشـفـو الامـر ويتـفـصـلـوا وتحققوا التحريم يـعنی دکو فيا نو قول له فصيح صحابه کرامورضی الـلـه عـنهـم څخه مخالف ده ځکه کوم وخت چه تحريم دخمر نازل سـوچـه اَللّٰـه (جلّ جلاله) وويـل لـه خـمراجتناب وکړی نـو صـحابـه کـرامـورضـی الله عنهم لدغه امره تحريم دهر مسكرو فهما وه فرق يه نه وكو په ميانځ دهغه کښی چه له انگورو جوړيږی او دهغه کښی چه لـه بل شئی جوړيږی بلكه ټول ئـی علی السوی حساب کړو اونهٔ ئی تـوقف وكـو اونه دغه امر پر دوی مشکل سو بلکه چسفاندی يه وکړه واتلاف دهغه شيانو ته چه له انگورو ماسوی له بل شئی جو ړ سوی وَه اوسـره لـدی چه صحابه کرام رضی الله عنهم اهل اللسان وه اود دوی پـر لـغتو باندی قرآن كريم نازل وه نوكه چيری دصحابه کرامو يو څه تردد اوشك پكښی وای نـودوی بـه لـه چپـه كيـدلود شرابو منع کړی وای تـر هـغـه وختـه چـه ودويتـه امـر مـعلوم ميدای اوداپه واضحه توگه وربنکاره كيدای چه فلانی قسم حرام دی او فلانی قسم ندی حرام

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿ وقد ذهب الى التعميم ﴾

الامام على كرم اَللّٰه وجهه وسيدنا عمر بن خطاب وسعد ابن ابى وقاص وعبدالله بن عمر وابو موسى اشعرى وابو هريرة وابن عباس والسيدة عائشة رضوان الله تعالىٰ عنهم اجمعين اوحال داده چه وتعميم ته امام على كرم الله وجهه او حضرت عمر بن خطاب او حضرت سعد بن ابى وقاص او عبدالله بن عمر او ابو موسى اشعرى او حضرت ابو هريرة او عبدالله ابن عباس او اُمنا حضرت عائشة رضوان الله عنهم اجمعين دغوټولو صحابو كر اموتگ كړى ده يو يه هم مختص ترعنب پورى نه بولى او بل حضرت عمر رضى الله عنه چه به كوم وخت په تقرير كښى تحريم دخمر بيانوى ددىٰ تعميم انكاريوه صحابى هم نه كاوه۔

﴿ وذهب الى التعميم من التابعين رحمه الله عليهم ﴾

الامام ابن المسيب (رحمه الله عليه) وعروة والحسن البصرى (رحمه الله عليه) والسعيد ابن جبيز (رحمه الله عليه) وآخرون وهو قول مالك (رحمه الله عليه) والاوزاعى (رحمه الله عليه) والثورى (رحمه الله عليه) وابن المبارك (رحمه الله عليه) والشافعى (رحمه الله عليه) واحمد (رحمه الله عليه) واسحاق (رحمه الله عليه) وعامة اهل

(c) ketabton.com: The Digital Library

الحديث الفقه على المذاهب الاربعه (١٨، ج-٥) اودغه رنگه دغه
مذکور امامانو له تابیعینو او عام اهل حدیثوهم وتعمیم ته تگ کړی
ده حدثنی نافع عن ابن عمررضی الله عنه قال نزل تحریم
الخمر وان بالمدینة یومئذٍ لخمسته اشربةٍ مافیها شراب
العنب ای الاّ قلیلاً ومناته حدیث بیان کړ حضرت نافع له ابن
عمررضی الله عنه څخه دَی وائی چه حرمت دخمر نازل سو پدغه
وخت کښی په مدینة منوره کښی دپنځو شیانو شراب ؤ دانگورو
شراب نوو پکښی مگر ډیر کم وه حدثنا عبدالعزیز بن صهیب
قال أنسٌ بن مالك ماکان لنا خمر غیر فضیخکم هذٰ الذی
یسمّونه الفضیخ فانی لقائم اسقی ابا طلحة وفلاناً وفلاناً
اذاجاء رجل فقال هل بلغکم الخبر فقالو او ما ذاك قال
حرِّمت الخمر قالو احرق هذه القلال یا انسٌ قال فما سألو
اعنها ولا راجعو اها بعد خبر الرجل ومونږته حدیث بیان کړو
عبدالعزیز بن صهیب هغه وائی چه انس بن مالك ویل چه زمونږ خمر
له فضیخ ماسوی بل شئی نه ؤ فضیخ وهغه شرابو ته وائی چه له خرما
جوړ سوی وی نوزه ولا ړوم وابا طلحة وفلان وفلان ته می
خمرورکول هغو څیښل په دغه وخت کښی یوسړی راغی وویل
تاسی پداغه نوی خبر باندی خبریاست صحابه کرامو ورته وویل په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـم خبر باندی هغه سړی ورتـه وویـل چه خمر حرام سویدی صحابه کـرامـو رضی الله عنهم وویل ای انس دغه منگی چپه کړه انس رضی الله عنه وائی چه دوی لدغه خبره ورسته نه بیا پوشتنه کړی ده دخمرو اونه ئی بیا رجوع ورته کړی ده حـد ثنا عیسیٰ وابن ادریس عن ابی حیـان عـن الشـعبی عـن ابـن عـمررضی الله عنهم قال سمعت عمر علی منبر النبیﷺ یقول اما بعد ایّها الناس انه نـزل تـحریم الخمر وهی من خمسة من العنب والتمر والعسل والحنطة والشعیر والخمر ماخمر العقل بخاری (۶۶۴، ج-۲) عیسیٰ وابـن ادریـس روایـت وکـوله ابن حیان هغه روایت کړی ده لـه شعبی رحـمـه الله علیه هغه روایت کړی ده لـه ابـن عـمررضی الله عنه هغه وائـی چه ما له حضرت عمررضی الله عنه څخه اورید لی دی درسول الـله ﷺ پر منبر بـانـدی چه ویـل یـه اما بعد ای خلگو حرمت دخمر نازل سویده او خمر له پنځو شیانو وی له انگورو او له خرما او له عسلو اولـه غـنـمـو او لـه اور بشو او خمر هغه شی ته وائی چه عقل پوټه وی یعنی خلل وررسوی اعلم ان الخمر اسم لکل شراب مسکر سواء کـان مـن الـعـنـب اوالتمر اوغیر هما من الاشیاء الخمسة التی سبـق ذکـرهـا انـفـابـل قـالـوا لیس منحصراً فی هذه الخمسة ایـضـاً هـذا هـوا الـذی عـلیـه الائـمة الثـلاثة وغیـرهـم مـن

(c) ketabton.com: The Digital Library

الجماهیر السلف والخلف قالوا کل مسکر خمرو کل مسکر حرام وما اسکر کیثره فقلیله حرام حاشیه ترمذی (۱۰، ج-۲) باب ماجاء فی الحبوب پوه سه ای مخاطبه چه خمرد هر مسکر شئی نوم ده هغه له انگورو وی او که له خرماوی او که له بل شئی وی له هغو پنځو شیانو بلکه منحصر پدغو پنځو کبنی هم نده داهغه قول ده چه پر هغه باندی ائمة ثلاثة او سلف وخلف جمهور دی دوی وائي چه هر مسکر خمرده او هر مسکر حرام ده اوهغه شئی چه کثیرئی مسکروی دهغه قلیل هم حرام ده انتهی که انسان دانصاف په ستر گو ودی حدیثو مبارکو ته وگوری نو نور منشیات خو پر یږده خود نسوار حرمت صراحةً ځینی معلومیږی ځکه سکر په معنی دنشی ده په معنی دمستی نده لکه الله (جلّ جلاله) چه وائی وَتَرَالنّاسَ سُکٰارٰی وَمَاهُمْ بِسُکٰارٰی وَلٰکِنَّ عذاب اللهِ شَدِیْد" (سورة الحج) یعنی دقیامت په ورځ به خلگووینی نشه او په حقیقت کبنی به نشه نوی ولکن د الله عذاب سخت ده او رسول الله ﷺ وائی کل مسکر خمر اواکابرین صحابه وائی لکه حضرت عمررضی الله عنه وغیره الخمر ماخامر العقل یعنی خمروهغه شئی ته وائی چه عقل مغلوبه کوی او رسول الله ﷺ وائی ما اسکر کثیره فقلیله حرام یعنی هغه شئی چه ډیرئی عقل مغلوبه کوی دهغه شئی لږهم حرام ده نو لږ نسوار دغیر عادی

(c) ketabton.com: The Digital Library

انسـان عقل مغلوبه کوی او ډیـر نسـوار دعادی انسان عقل هم مغلوبه کوی اوډیر نسوار غیر عادی انسان مرگ ته رسوی بلکه عادی انسان هـم ختـمه وی او په نشه کښې اول وهـلـت معتبر ده وعادت ته اعتبار نسته حاصل دکلام داسو چه هغه منشیات لکه شراب وتریاق وچرس وبنگی مثلاً هغه خودی حرام بلکه نسوار په داسی انداز کښې دی چه په حرمت کښې خودی څوك شك نه کوی یعنی کڅه هم خمر ندی دخـمر په انواعو کښې که نسی داخـل خولکن حرام له شك خلاص دی۔

اتفقت المذاهب الثلاثة وامام محمد رحمه الله عليه

من الاحـنـاف المـفتـى به هورأ يه عندالحنيفية على تحريم جميع الاشربة المسكرة قليلها وكثيرها نيًها ومطبوخها سواء كانت خمرا وهى عصير العنب المتخمرأم غيرها من الاشربة الاخـرى المـتـخـذة مـن الـذبيـب أو التـمر او العسل اوالتين اوالحبـوب كـا القـمح والشعيـر والـذرة ونـحوها ويحدكما سنوضح فى بحث الحدود شارب القليل او الكثير منها غير الحنفية ولايحد الا باالسكر من الاشربة غير الخمراو بشرب القـليـل او الـكثيـر من الخمر عندالحنفية لقوله عليه السلام كـل مسكر خمروكل خمر حرام رواه مسـلـم والـدار قـطنى خلاصه الفقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

الاسلامی (نمبر ٥٥٠٤، ج-۷) البدائع (۱۱۷، ج-٥) نتائج الافکار (١٦، ج-١٨) ومابعدها الدرالمختار (۳۲٤، ج-٥) اللباب (نمبر ۲۱٥، ج-۲) بداية المجتهد (٤٥٧، ج-۱) شرح الکبیرو والدسوقی (نمبر ۳٥۲، ج-٤) القوانین الفقیه نمبر ۱۷٤، مغنی المحتاج (نمبر ۱۸۷، ج-٤) المهذب (نمر ۲۸٦، ج-۲) المغنی (نمبر ٣٠٤، ج-٤) ومابعدهاکشاف القناع (نمبر ١١٦، ج-٤) وما بعدها **مذاهب ثلاثة او امام محمد رحمه الله علیه له احنافو چه مفتی به قول په نزد داحنافو هم** دغه ده متفق دی پر حرمت د ټولو اشربه مسکره ؤیعنی چه هر نشه راوستونکی شی حرام ده هغه نشه راوستونکی شئی لږوے او که ډیروی اور مسح کړی وی اوکه ئی نوی مسح کړی هغه خمروی چه له انگورو جوړ سوی وی او که نور اشر به وی چه له وڅکو جوړ سوی وی یاله خرما جوړ سوی وی یاله عسلو جوړ سوی وی اویاله انذرو اویاله دانو لکه غنم او اور بشی اوجواری وغیره او په نزد دغیر احنافو باندی پر قلیل اوکثیر باندی انسان په حد کیږی یعنی حد پر قلیل او کثیر باندی جاری کیږی او په نزد احنافو باندی چه دو نه وخوری چه وسکرته ورسیږی نوحد پر جاری کیږی که ترهغه کم ؤبیانهٔ پر جاری کیږی او په شرابو کښنی پر قلیل او کثیر باندی جاری کیږی په نزد احنافو دغه مذکور کتابو نه ټول داوائی چه هر نشئی شئی حرام ده لکه رسول اللهﷺ چه وائی **وأنا انهاکم عن کل مسکر** یعنی زه تاسوله هر نشئی شی څخه منع کوم او رسول اللهﷺ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وای کل مسکر خمرو کل خمر حرام اور رسول اللهﷺ وائی ما اسکر کثیره فقلیله حرام او رسول اللهﷺ وائی ان من العنب خمراً ومن العسل خمرا ومن الزبیب خمرا ومن الحنطة خمرا ومن التمر خمر اوانا انهاکم عن کل مسکر رواه احمد واصحاب السنن النسائی ددغو حدیثو ترجمه مخته ذکر سویده الحافظ الکبیر ابی بکر عبدالرزاق بن همّام الصنعانی رحمه الله علیه دخمر او اشربه په متعلق تقریباً پنځه پنځوس صفحی حدیث لیکلی دی خومونږئی دخوف تطویل په وجه نسوذکر کولائی دهغو حاصل دادی چه رسول اللهﷺ وائی لکه مونږ چه مخته ذکر کړ وچه هر مسکر خمر دی او هر خمر حرام دی اوزه تاسوله هر نشی شئی ځخه منع کوم دهر نشئی شئی قلیل او کثیر حرام ده اوزر به زما امتیان شراب په نوی نومانو پیدا کړی خو هغه ټول خمر دی حرام دی پر دغه طرز ټولی صفحی ډکی دی مصنف عبدالرزاق نمبر (۲۱۰، ج-۹) والله اعلم وعلمه اتم واکمل۔

﴿ المقصّد الثانی فی حرمت اکل المسکراة والمفتراة ﴾

دویم مقصد په حرمت دخوراك دمسکراتو او مفتراتو کښنی ده دامقصد هم دتیر مقصد په شان متفق علیه ده ځکه په حرمت دمسکراتو او مفتراتو ټول ائمة اربعه او اهل حدیث او کوفین او

(c) ketabton.com: The Digital Library

حـجـازئین او خلف وسلف جمهور ټول متـفـق دی خـولکن په درجه دحرمت کښې اختلاف ده نودا مقصدهم دغسئې متفق علیه ده ځکه چـه پـه حـرمـت دمسـکـراتـو او مـفتراتو متفق ؤنو پر حرمت دخوراك دمسـکـراتوا ومفتراتو به په طریقه اولی سره متفق وی ځکه داسی شئې نستـه چـه حـرام دی وی او خـوراك دی جـائـز وی ولوکی داحرمت دنـجـائـسـت پـه وجـه نـوی بـلـکه دمسکرة یا مضرة په وجه وی ځکه دالازمه نده چه که یوشئې حلال ؤنو خوراك بی هم حلال وی بلکه یو شئې دحلال وی مگر خوراك دی حرام وی حرمت دی ده یوبل شئې پـه وجـه وی لـکه ضرر اوسکر وغیره مثلاً اودالازمه ده چه که یوشئې حـرام ؤ خـوراك بـی هـم حـرام وی ماسوی له حالت اضطراری اوهغه ځانته مسئله ده نولدی وجه مونږ وایو چه دا مقصد هم متفق علیه ده پر حرمت دخوراك یه ټول علماء متفق دی کځحه هم دتیر مقصد دذکر کـو لـو پـه وجـه ددی مقصد دبیانو لو ضرورة نوؤ خولکن پدی مقصد کښې یوځه داسـی دلائـل اوعبـارـة ؤ چــه هـغـه ددی جدید عصر تر منشیاتو پوری تعلق لری نولدی وجه مونږ دغه مقصد ځان ته یومقصد وبلئی۔

﴿ لقد زعم بعض الفساق ﴾

ان البیـرـة حـلال شـر بهـا لانهما من مأ الشعیر وکذلك نقیع

(c) ketabton.com: The Digital Library

البلح (العرقی) وخمیر الخبز الشعیر (البوظة) ونبات (القات) و(الحشیش) و(الفتکه) زعموان هذه المشروبات وغیرها من المخدراة حلال شر به بحجة ان هذه المشروبات لم تکن فی عصر الرسول ﷺ ولم یرد نص بتحریمها بعض فاسقانو داگمان کړی ده چه دبیر څښل حلال دی ځکه دا داور بشوله او بو ځخه جو ړیږی اودغه رنگه عرقی چه یو قسم دشرابو ده یعنی هغه شراب دی چه کچه خرما په هغه خپل طرز خمیره کړی کم وخت سی چه شراب سی بیالږ او به ور گډی کړی ودغه ته عرقی وائی اودغه رنگه البوظة داهم یو قسم شراب دی چه له اور بشویه جوړه وی اودغه رنگه القات دایو وابنه ده چه پا ڼی یه ژو ولی کیږی په کثیر کښی کسل اوستی ځته په قلیل کښی نسته چه په پاکستان کښی پان ورته وای یعنی دا یو قسم پان ده او یو قسم پان دتنبول له پاڼو جو ړه وی په هغه کښی نشه نسته په شرط ددې چه نورنشئی شیان نکړی په گډ اودغه رنگه حشیش یعنی چرس او فتك چه یو قسم نشه ده دوی داگمان کړی ده چه دغه مشروبات اودغه رنگه نور مخدرات ددغو څیښل او خوراك حلال ده ځکه دغه مشروبات نۀ درسول الله ﷺ په زمانه کښی ؤ او نه ئی په تحریم باندی نص واردسویده وقد اجتمعت کلمة العلماء علی تحریم هذه

(c) ketabton.com: The Digital Library

المشروبات وغيرها من المخدراة المحدثة مثل الحشيش والا
فيون وغيرهما وقد صدرة الفتوى من فضيلة الاستاذ الاكبر
مفتى الديار المصريه نشرت فى مجلة الازهر فى عدد شعبان
سنه ١٣٦٠ نلخصها هنالعموم الفائده حتى ينتفع بها
الجميع ويقنع بها من فى قلبه شك اوريب فى حرمتها فنقول
انه لايشك شاك ولايرتاب مرتاب فى ان تعاطى هذا المواد
حرام لانها تودّى الى مضار جسمية ومفاسدة كثيرة فهى
تفسد العقل وتفتك بالبدن الى غير ذلك من المضار
والمفاسد الخطيرة فلا يمكن ان تأذن الشريعة بتعا طيها مع
تحريهمها لما هوا قل منها مفسدة واخف ضرراً ولذلك قال
بعض علماء الحنفية (ان من قال بحل الحشيش زنديق
مبتدع) شامى (٤٥٨، ج-٦) وهذا منه دلالة على ظهور حرمتها
ووضوحها وانه لما كان الكثير من المواد يخامر العقل
ويغطيه ويحدث من الطرب واللذت عند متنا ولها كانت دا
خلة فيما حرمه اَللّٰه (جلّ جلاله) تعالیٰ فى كتابه العزيز
وعلى لسان رسول اللهﷺ (من الخمر) (والسكر) او په
تحقيق سره دعلماء كلمة جمع سويده پر تحريم ددغو مشروباتو
اودغه رنگه پر نورو عصريه ؤ مخدراتو لکه چرس او افيون اوغيرهما

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دغه رنګه له اوستاذ اکبر مفتي دیار المصر ځخه فتوی صادره سویده په میاشت دشعبان سنه ۱۳۶۰ کښې مونږ دعام فائدی لپاره دهغه خلاصه بیانه ؤ ترداسي حده چه ټول خلق فائده ورباندی واخلی او دهغه چاء چه په زړه کښې ئې شك اوریب وی په حرمت ددغو شیانو کښې هغه شك اوریب ئې له زړه ورباندی وخیږی نومونږ وایو چه شاك او مرتاب دی شك اوریب نهٔ کوي پدی کښې چه تعاطی ددغو موادو یعنی شمول اوتناول اخذ و ګرفت خوراك او ځښاك ددغو مواد و حرام ده ځکه دا مفضی دبدن وضرر او ډیرو مفاسدوته ده ځکه دغه اشیاء عقل فاسده وی او بدن ته ستې ورپیشه وی دغه رنګه نور ضررونه اوغټ غټ فسادونه صورة ته ورپیښنه وی نودا امکان نهٔ لری چه شریعة مطهرهٔ دی دهغه شئی حرام دتناول او شمول اجازه و کړی چه هغه دی تر دغو موادو په فساد کښې کم وی او په ضرر کښې سپك وی نود دغو اجازه خو په طریقه اولی سره نهٔ کوی نولدی وجه بعض علماء احناف وائي کوم څوك چه دحشیش په حلت باندی قول کوی هغه زندیق او مبتدع ده شامی (نمبر ۴۵۸، ج-۶) دغه قول پر ظاهر او واضح حرمت ددوی باندی دلالت کوی او بل داسی ډیر مواد چه هغه عقل خمیره کوی اوعقل پوټه وی او په وخت دشمول اوتناول کښې خوشحالي اوخوند پیدا کوی هغه په هغه شیانو کښې چه الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

(جلّ جلاله) په کلام عزیز کښې حرام کړی دی داخل دی او په هغو کښې داخل دی چه اَللّه (جلّ جلاله) درسول اللهﷺ په ژبه حرام کړی دی چه هغه عبارة له خمراو سکر ځخه ده۔

﴿ قال الشيخ الاسلام ابن تيميّه فی کتابه (السیاسة الشرعیة)﴾

ماخلاصته ان الحشيش حرام يحد متناولها كما يحد شارب الخمر وهى أخبث من الخمر من جهة انها تفسد العقل والمزاج حتى يصير فى الرجال تخنث ودياثت وغير ذلك من الفساد وانها تصدعن ذكر الله وعن الصلوة وهى داخلة فيما حرم الله ورسوله من الخمر والسكر لفظاً او معناً شیخ الاسلام ابن تیمیّه په خپل کتاب سیاسة الشرعیة کښې ویلئ دی خلاصه ئی داده چه حشیش چرس حرام دی ځکو نکی ئی داسی په حد کیږی لکه شراب څښنو نکی چه په حد کیږی او دا حشیش تر شرابو هم بد دی لدی وجه چه دغه عقل او مزاج فاسده وی حتی په سړی کښې نرښځی توب او دؤث توب پیدا کوی او لدی ماسوی نور فسادونه هم پیدا کوی او انسان دخدای (جلّ جلاله) له یاده بنده وی او له لمانځه ئی بنده وی نودا داخل دی په هغه شئی کښې چه اَللّٰه (جلّ جلاله) او داَللّٰه (جلّ جلاله) رسول حرام کړی دی چه هغه عبارة ده له خمر اوله سکر ځخه یعنی داشیان یا داخل په لفظ دخمر کښې دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

یا یه حکم دخمرده قال ابو موسیٰ اشعری رضی الله عنه یا رسول

افتنافی شرابین کنا نضعهما باالیمن البتع وهو العسل ینبذ

حتی یشتد والمزر وهو من الذرة والشعیره ینبذ حتی یشتد

قال وکان رسول اللهﷺ قد اعطی جوامع الکلم بخواتمه

فقال (کل مسکر حرام) رواه البخاری والمسلم ابو موسی اشعری رضی

الله عنه وویل یا رسول اللهﷺ وموږ ته فتوی راکړه په دو شرابو

کښې چه هغه موږ په یمن کښې جوړه وو یو قسم بتع دی بتع هغه

شراب دی چه عسل نبیذ کړی تر داسی وخته چه سخت سی او بل

قسم مزر دی هغه بیا جواری او اوربشی نبیذ کړی یعنی په هغه خپله

طریقه ئی سره خشتی کړی تر داسی وخته چه سخت سی او ویلی

دی چه رسول اللهﷺ دداسی کلمو خاوندؤ چه یوْ کلمه به ئی وویله

تر پایه به دغه کلمه وخپلو افرادو ته ور شامیلیده نورسول اللهﷺ په

جواب کښې ورته وویل **کل مسکر حرام** یعنی هر نشئی شئی حرام

ده که داغه شرابین وی او که نور نشئی شیان وی رواه البخاری ومسلم

وعن النعمان بن بشیررضی الله عنه قال قال رسول

اللهﷺ ان من الحنطة خمرا ومن الشعیر خمرا ومن الذبیب

خمرا ومن التمر خمرا ومن العسل خمرا وأنا انهی عن کل

مسکر رواه ابو داؤد وغیره نعمان بن بشیررضی الله عنه وای چه رسول

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله ﷺ وویل چه له غنمو خمر وی او له اور بشو خمروی او له وڅکو خمروی او له خرما خمروی او له عسلو خمروی اوزه له هر مسکره نهی او منع کوم یعنی تخصیص ترشئی پوری نه لری **وعن ابن عمر رضی الله عنهما ان النبی ﷺ قال کل مسکر حرام وفی روایة کل مسکر خمرو کل خمر حرام رواهما مسلم** دحضرت عمر رضی الله عنه زوی وائی چه نبی علیه السلام وویل چه هر نشئی شئی حرام ده او په بل روایت کښی وائی چه هر نشی شئی شراب ده او هر شراب حرام ده نونتیجه ئی داسوه چه هر نشئی شئی حرام ده **وعن عائشة رضی الله عنها قالت قال رسول الله ﷺ کل مسکر حرام وما أسکر الفرق منه فملأ الکف منه حرام قال الترمذی هذا حدیث حسن والفرق مکیال یسع ستة عشر رطلا ومعناه ما اسکر کثیره فقلیله حرام** حضرت عائشه رضی الله عنها وائی چه رسول الله ﷺ وویل چه هر مسکر حرام ده او هر هغه شئی چه فرق ئی مسکر وی له هغه شئی څخه یوموټ هم حرام ده فرق هغه پیمانی ته وائی چه په هغه کښی شپاړس رطل ځائیږی شپارس رطل اوه کلو یو څه بالا کیږی حاصل ئی دادی هر هغه شی چه ډیرئی مسکر وی دهغه لږ هم حرام ده یعنی ولو که ئی دغه لږ مسکر نهٔ وی هم دغه لږ حرام ده **وروی اهل السنن عن**

(c) ketabton.com: The Digital Library

النبی ﷺ من وجوه أنه قال (ما أسکر کثیره فقلیله حرام) صححه الحفاظ اهل السنن له رسول الله ﷺ دغه حدیث شریف په نورو وجهو هم روایت کړی ده دی وائی چه رسول الله ﷺ وویل دهر هغه شئی چه ډیرئی مسکر وی دهغه شئی لږهم حرام ده حافظانو مبارکانو ودغه حدیث شریف ته صحیح ویلی ده **وعن جابررضی الله عنه ان رجلاً سأل النبی ﷺ عن شراب یشربونه بأرضهم من الذرة یقال له المذر قال أسکر هو قال نعم فقال کل مسکر حرام** حضرت جابر رضی الله عنه وای چه یوسړی له رسول الله ﷺ څخه دیو قسم شرابو پو بنته وکړه چه هغه دوی په خپل وطن کښی څیښنل او هغه ئی له جوارو څخه جوړ ول دهغو نوم مزرؤ رسول الله په جواب کښی ورته وویل دغه شراب مسکر دی؟ دا سړی ورته وویل هو مسکردی رسول الله ﷺ ورته وویل هر مسکر حرام ده او دا رسول الله ﷺ پسئی وویل **ان علی الله عهد المن یشرب المسکر ان یسقیه من طینة الخبال قالوا یا رسول الله ماطینة الخبال قال عرق اهل النار او عصارة اهل النار** رواه مسلم او رسول الله ﷺ وویل کم څوك چه مسکراة څیشی اَللّٰه (جل جلاله) دا عهد کړی ده چه وه هغه ته به له هغه فاسدی ختٹی او بیدل ورکوی صحابه کرامو وویل یا رسول اَللّٰه ﷺ هغه کمه خټه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسول الله ﷺ ورته وویل هغه د دوز خیانو وینی او یا خوله یعنی چه په
دغو جوړه وی او یا ښځخول ددوز خیانو یعنی ددوز خیانو وینی
اوخوناب چه په کوم ځائی کښی جمع کیږی اَللّٰه (جلّ جلاله) له
هغو او بیدل ورکوی اَللّٰه (جلّ جلاله) دی ټول مسلمانان ځینی
وساتی وعن ابن عباسرضی الله عنه عن النبی ﷺ کل مخمر
وكل مسكر حرام رواه ابو داؤد (والمخمر) ما يغطى العقل ابن
عباس رضی الله عنه له نبی ﷺ ځخه روایت کوی چه هر مخمر او
مسکر حرام ده مخمر هغه شی ته وائی چه عقل مغلوبه کوی
والاحاديث فى هذالباب كثيرة جمع رسول الله ﷺ بما
اوتيته من جوامع الكلم كل ماغطى العقل وأسكرولم يفرق
بين نوع ونوع ولا عبرة لكونه مأكولاً او مشروباً وكل
ذلك حرام وحدوثها بعد عصر النبى ﷺ والائمة لم يمنع من
دخولها فى عموم كلام رسول الله عن المسكر فقد حدثت
أشربة مسكرة بعد النبى ﷺ وكلها داخلة فى الكلم الجوامع
من الكتاب والسنة پدی باب أحاديث ډیر دی خو رسول الله ﷺ
هر هغه شئی چه عقل پوټه وی او نشه راولی جمع کړی دی په خپل
کلام کښی پدی سبب چه رسول الله ﷺ جوامع الکلم ؤ یعنی هر
کلمه ئی جامع وه لکه (كل مسكر حرام مثلاً) اود مسکراتو دانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

اعـو ميانځ كښې فرق نده كړى چـه فـلانـى قسم حرام او فلانى قسم
حـلال أو مأكول او مشروب لره هم اعتبار نسته نودغه مسكرات ټول
حـرام دى دمـحمد مصطفىٰ ﷺ تر زمـانـه ورسته پيدا سويدى او ائمة
كرام رضوان الله عنهم اجمعين هم دامنع نده كړى چه دغه مسكرات
درسول الله ﷺ پدغه عام قول كښې ندى داخل چه كل مسكر حرام
نـودغه منشيات چه درسول الله ﷺ ترزمانه ورسته پيدا سويدى داټول
دقـرآن و حديث پدغه جامع كلماتو كښې داخل دى چه انما الخمر
او مسكردى بيان ئى مخته په كرا توتير سويده وقد تكلم ابن تيميّه
رحـمـه الـلـه عـليـه عـن الـحشيثة غيـر مرة فى فتا واه فقال
مـاخـلاصة هـذا الـحشيثة الـمـلـعونة هى وآكلو ها ومستحلها
الـمـوجبة لسـخـط الـلـه تـعالىٰ وسخط رسوله وسخط عبادة
الـمـؤمنين المعرضة صاجها لعقوبة الله تشتمل على ضرر فى
ديـن الـمرء وعقله وخلقه وطبعه وتفسد الامزجة حتى جعلت
خـلـقـا كثيـراً مـجانين وتورث من مهانة آكلها ود ناوة نفسه
وغيـر ذلك مـالا تـورث الـخـمـر ففيها من المفاسد ماليس فى
الـخمر فهى بالتحريم اولى وقداجمع المسلمون على ان السكر
مـنهـا حـرام ومن الستحل ذلك وزعم آنه حلال فانه يستتاب
فـان تـاب والا قتـل مـرتدا لايصلى عليه ولا يدفن فى مقابر

(c) ketabton.com: The Digital Library

المسلمين وان القليل منها حرام ايضاً بالنصوص الدالة على تحريم الخمر (وتحريم كل مسكر) امام ابن تیمیه ډیر ځله په خپله فتاوی کښې دحشیشو بیان کړی ده دهغه خلاصه داده چه دغه حشیش او ددوی خوړونکی او مستحل ټول ملعون دی او دغه حشیش موجب دخدای (جلّ جلاله) دغضب او د رسول اللهﷺ دغضب او دمؤ منانو دغضب دی اودغه حشیش د سړی دین ته ضرر رسوی اوعقل ته ئی ضرر رسوی او طبعیت ته ئی ضرر رسوې او دانسان صحت فاسده وی حتی ډیر خلق ئی لیونیان کړې او دغه منشیات داسی شئی په میراث ورکوی چه هغه شئی شراب ئی هم نه ورکوې مثلا خوراك خوار اوحقیر او خوړونکی خسیس او ذلیل وې او په دغه منشیاتو کښی چه کوم مفاسد دی هغه په شرابو کښی هم نسته نولدې وجه دامنشیات په تحریم سره اولی اولائق دی او مسلمانانو اجماع کړی ده پردی باندی چه ددغو حشیشو نشه حرام ده او که چاء حلال وبلل چه دغه حلال دی هغه ذی تو به وکاږی پر دغه خپل گمان که ئی تو به وکښه خو فبیها والنعمة او که ئی نه و کښه هغه مرتدده قتل دی سی دجنازی لمونځ دی نه ورکوی او مسلمانانو په مقبره کښی دی نهٔ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دفن کوی اولدغه نشی څخه لرهم دغسی حرام ده لکه ډیر په واسطه دهغو نصوصُ چه هغه دلالت پر تحریم دخمر کوی او پر تحریم دهر مسکر۔

﴿وقد تبعه تلميذه الامام المحقق ابن القيم رحمه الله عليه﴾

فـقـال فی کتابه (زادالمعاد) ماخلاصته ان الخمر يدخل فيها كـل مسكـر مـائعـاً كان او جامدا عصيراً او مطبوخاً فيدخل فيهـا لـقـمة الفسق والفجور ويعنى بها الحشيشة لان هذا كله خـمـر بـنص رسول الله صلى الله عليه وسلم الصريح الذى لامطعن فى سنده ولا اجـمـال فـى متـنه اذ صح عنه قوله كل مسكر خمرو صح عـن اصـحـابـه رضى الله عنهم الذين هم اعلم الائمة بخطابه ومـراده بـأن الخمر ماخمر العقل على آنه لولم يتناول لفظه صـلـى الـلـه عـلـيـه وسـلـم كـل مسكر لكان القياس الصحيح الـصريح الذى استوى فيه الاصل والفرع من كل وجه حاكما بالتسوية۔ بين انواع المسكر فالتفرقه بين نوع ونوع تفريق بيـن متماثلين۔ من جميع الوجوه او دامـام ابن تیمیه شاگرد امام

(c) ketabton.com: The Digital Library

محقق ابن القیم رحمه الله علیه په خپل کتاب زادالمعاد کښې ویلی دی خلاصه ئی داده چه په خمر کښې هر مسکر داخل ده نرم وی او که وچ وی عصیر وی او که پوخ کړی سوی وی نوهغه دفسق او دفجور گوله هم پکښې داخله ده پدی سره زمونږ چرس مراد دی ځکه داتول شراب دی په حدیث درسول الله ﷺ سره هغه داسی صریح حدیث ده چه نه ئی په سند کښې ترطعن او تهمت لاندی کس سته او نه ئی په متن کښې اجمال سته ځکه صحیح داقول له رسول الله ﷺ څخه نقل سویده **(کل مسکر خمر)** اوصحیح داقول له صحابه کرام رضی الله عنهم څخه نقل سویده **(الخمر ماخمر العقل)** اوصحابه کرام رضی الله عنهم هغه کسان دی چه تر تول امت په خطاب او مراد درسول الله ﷺ شه پوهیدل او که بالفرض والتقدیر درسول الله ﷺ دغه **کل مسکر** شامل نسی دغه حثیشو وغیره لره نوبیابه هغه قیاس صحیح وصریح چه په هغه کښې اصل و فرع من کل وجه برابروی هغه به حاکم سی پر تسویه او برابر تیا داقسامو دمسکر نو په میانځ داقسامو دمسکر کښې تفرقه کول

(c) ketabton.com: The Digital Library

داتفرقه ده په میانځ دمتماثلین کښې من کل وجوه اوداباطیله ده ځکه
قیـاس وائی ودیته۔ چه په اصل کښې یـو حکم وسی دیو علت په وجه
نـوبیـا چـه هـغـه عـلت په فرع کښې مـوجـود سـی هـغه داصل حکم
ورباندی کیږی حـاصـل ئی داده چه که چیری ددغو منشیاتو حرمت
چـه پـه حـدیـث شریف سره نسی ثابت په قیاس سره له شك خلاص
ثابت ده **وقـال صـاحـب (سبل السلام شرح بلوغ المرام) أنه**
یـحرم ماأسکر من ای شئی وان لم یکن مشروباً کا الحشیشة
دسبـل السـلام شـرح بـلـوغ الـمـرام صـاحـب ویلی دی هغه شئی چه
مسـکروی هغه که له هر شئی څخه وی حرام ده کڅه هم مشروب نه
وي لـکـه حثیش **ونـقـل عـن الـحـافظ ابن حجر ان من قال ان**
الحشیشة لاتسکروانماهي مخدر مکابر فانها تحدث ماتحد ثه
الـخمر من الطرب والنشوة لـه حـافـظ ابن حجر څخه نقل سویده
هغه څوك چه وای حثیش مسکرندي یعنی نشه او مستی نه لری بلکه
مـخـدر دی یـعـنـی سستی او کهالی صرف لری دغه دعوه بلا دلیله ده
ځـکـه لدغو چرسو هغه څه پشی ږی کم څه چـه له شرابو پیشی ږی

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه هغه عبارة له خونداوله خوشحالي ځخه ده۔

﴿ و نقل عن ابن بيطار من الاطباء ﴾

ان الحشيشة التي توجد في مصر مسكرة جداً اذا تناول
الانسان منها قدر درهم او درهمين وقبائح خصالها موجودة
في الافيون وفيه زيادة مضار له ابن بيطار طبيب ځخه نقل
راغلي ده وائي هغه حثيش چه په مصر كښي پيدا كيږي هغه ډير
مسكردي هغه وخت چه انسان يودرهم يادوه درهم ځيني وخوري
اوقبيح بدخصلتو نه ئي ډيردي بعض علماؤ يوسل شل ۱۲۰ ـ ديني او
دونيا وي ضررونه شميرلي دي او هغه بدخصلتو نه ئي په افيونو كښي
موجود دي او افيون تر دوي زيات ضرر مندي وما قاله الشيخ
الاسلام ابن تيمية وتلميذه ابن القيم رحمه الله عليه وغير
هما من العلماء هوالحق الذي يسوق اليه الدليل وتطمئن به
النفئس وأذقد تبين أن النصوص من الكتاب و السنة تناول
الحشيش فهي تناول الافيون ايضاً الذي بين العلماء انه اكثر
ضرراً ويترتب عليه من المفاسد مايزيد على مفاسد

(c) ketabton.com: The Digital Library

الحشيش وتناول ايضاً سائر المخدرات التى حدثت ولم تكن معروفة من قبل اذهي كا الخمر من العنب مثلاً فى انها تخامر العقل وتغطيه وفيها ما فى هذه الخمر من مفاسد و مضار وتزيد عليها بمفا سدأخرى كما فى الحشيش بل افظع واعظم كما هو مشاهد ومعلوم ضرره ولا يمكن ان تبيح الشريعة الاسلامية شياءً من المخدرات ومن قال بحل شئى منها فهو من الذين يفترون على الله الكذب او يقولون على الله مالا يعلمون هغه چه شيخ الاسلام ابن تيميه او دهغه شاگرد ابن القيم او نورو علماء له دوی ماسوی چه کم څه ويلي دی هغه حق ده داسی حق چه ددليل مطابق ده او دنفس اطمينان وربانددی کيږی او پدی وخت کښی په تحقيق سره داشکاره سوه چه هغه نصوص له قرآن او حديث څخه چه حثيشو ته ورشا ميلږی هغه نصوص دغه رنگه افيونو ته هم ورشا ميلږی هغه افيون چه علما ئوئی بيان کړی ده چه تر حثيشو ډير ضرر مندری او کم مفاسد.چه په افيونو مرتب دی هغه ترمفاسدو دحثيشوزيات دی اودغه رنگه دغه نصوص ټولو

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخدراتو ته ورشا میلږی هغه مخدرات چه ؤس پیدا سویدئی او مخته
چاء نهٔ پیزندل ځکه دغه مخدرات لکه د انګورو شراب داسی دی په
خمیره توب او پوټیدل دعقل کښی اوهغه مفاسد اؤ مضاږ چه په
شرابو کښی دی هغه مفاسد پدغه مخدراتو کښی موجود دی او پدی
مخدراتو کښی داسی مفاسد دی چه هغه دحثیشو تر مفاسدوهم
زیات دی بلکه پدی مخدراتو کښی ډیر بد اوډیر غټ مفاسد دی لکه
څنګه چه هغه بالمشاهده دی او دهغو ضرر معلوم ده او دا امکان نهٔ
لری چه شریعة اسلامیه دی یوشئی له مخدراتو مباح کړی اوهغه
څوك چه یوشئی له دغو مخدراتو حلال بولی هغه له هغو کسانو ده
چه پر اَللّٰه (جلّ جلاله) باندې دروغ تړی او یا پر اَللّٰه (جلّ جلاله) باندی
قول کوی په هغه شئی چه دوی علم نهٔ په لری **وقد سبق أن قلنا ان بعض علماء الحنفية قال ان من قال (بحل الحشيشة زنديق مبتدع) واذا كان من يقول بحل الحشيشة زنديقاً مبتدع فاالقائل بحل شئی من هذا المخدرات الحادثة التی هی اکثر ضرراً واکبر فساداً زنديق مبتدع ايضاً بل اولی بأن يكون كذلك** دامخته مونږ ذکر کړو چه بعض عالمانو داحنافو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویلی دی هغه څوك چه دحشیشو په حلت باندی قول کوی هغه زندیق اوبدعت کونکی ده نو هغه څوك چه ددغو نویو مخدراتو په حلت باندی قول کوی چه دهغو ضرر تر حشیشو زیات ده اوفسادئی ترحشیشو غټ ده هغه هم زندیق مبتدع ده بلکه اولی وبهتره داده چه دغه کس دی زندیق مبتدع سی **وکیف تبیح الشریعة الاسلامیه شیاءً من هذه المخدرات التی یلحق ضررها البلیغ بالأمه افراداً وجماعات مادیاً وصحیاً وأدبیاً حیث ان مبنی الشریعة الاسلامیة علی جلب المصالح الخاصة اوالراجحة وعلی رده المفاسد والمضار کذلك** او څنګه به شریعت اسلامی یوشئی لدغو مخدراتو مباح کړی هغه مخدرات چه دهغه ضرر بلیغ دأمت په هر فرد او جماعت پوری پیوسته کیږی من حیث الماده او صحت و آداب ته نۀ ګوری چه دشریعت اسلامی بنیاد پر جلب دمصالحو خاصه ؤیارا جحه باندی ده او په رد دمفاسد واومضار باندی هم دغه رنګه ده یعنی په کم شئی کښی چه مصلحت خاصه او یارا جحه وی هغه ته شریعة اسلامی جواز ور کوی او په کم شئی کښی چه فساد او ضرروی هغه منع کوی **وکیف یحرم الله سبحانه تعالی العلیم الحکیم الخمر من العنب مثلاً کثیرها وقلیلها لمافیها من المفسدة ولان قلیلها داعٍ الی کثیرها**

(c) ketabton.com: The Digital Library

وذريـعة اليـه ويبيح من المخدرات مافيه هذه المفسدة ويزيد عـليهـا بـما هوا عظم منها واكثر ضرراً للبدن والعقل والدين والـخلـق والـمزاج هـذالـحـكـم لايقوله الارجل جاهل بالدين اسـلامـي اوزنـديـق مبتـدع كـمـا سبق القول به فتعاطى هذه الـمـخـدراة على اى وجه من وجوه التعاطى من أكل اوشرب اوشـم اواحتـقـان حـرام بـاجماع الأمة

اوڅنګه اَلـلّٰه (جلّ جلاله) سبـحـانه دانګورو شراب مثلاً حرام کړی دی لږ او ډیـر څکه په دوی کښی فساد ده او لږئـی داعی دډیـروده او ذریـعـه وسبب د ډیرودی او مخدرات دی مباح کړی هـغه مخدرات چه په هغو کښی دغه فساد وی او ضـرر دی وبـدن وعقل ودین وطبعیت ته تر شرابوهم زیات وی دغـه حـکـم یعنی چه شراب دی حرام وی او مخدرات دحلال وی نهٔ کـوی مـګـر هغه څوك ئـی کـوی چـه پـه دیـن اسلامی نـاخبره وی اویـازندیق مبتدع وی لکه څنګه سـی داخبره مخته تیره سوه نوشمول ددغـو مـخـدراتـو پـه هـره وجه دوجهو دشمول یعنی خوراك اوڅښناك بوئی دل اوڅخه ول حرام ده په اجماع دامة باندې.

﴿ ان اعداء الاسلام یر وجون الحشیش ﴾

وغيـره مـن الـمخدرات بقصد اضعاف شباب الأمة الاسلاميه وضيـاع مالها ورجولتها وفتل شهامتها وافساد عقول رجالها

(c) ketabton.com: The Digital Library

حتـى تستـمـر فـى التأخر عن مصاف الامم المتقدمه ويتغلب عـليهـا الاجـانب ويقهر الاعداء ويستعمرون بلادهم كما تفعل اسـرائيـل مـن تـرويـج الـحشيش والافيون بين بلاد العربية بـقـصد هلاكها ولو ان الناس فهموا هذالحكم الشرعى ووعوه وعـمـلـوابـه واعـرضـوا عـن تـعـاطـى هذه المخدرات وتلك الـمسكـراة لحفظنا على الأمة شبابها وقوتها وعزها وكرامتها وحـريتها واستقلالها الفقه على المذاهب الاربعه نمبر ۳۹، ج-٥ داسلام دشـمـنان حشيش او نور مخدراة پدى قصد رواجوى چه دأمت ځوانان ضعيف کړى او مـال ئـى ورضائع کړى اومـر دانيت ئى ورختم کړى او هيبـت وقوة ئى ورمات کړى او عـقـلو نه ئى ورفاسد کړى حتى په آخير کښى دامـت متـقـدمـه لـه نـقش او قدم ځخه ئـى خطا کړى او بيـگـانه ورباندى غالبه کړى او دشـمن ورباندى قوى کړى اوښارونه ځينى قبضه کړى لکه څنگه چـه اسـرائيليا نو حشيش او افيون په عربو ممالکو کښى روا جـول پـه قصد دهلاکت دعربو نوکه چيرى خلگ پـدى شرعى حکم باندى پوه نسى او ويساتى او عمل ورباندى وکړى اولـدغـو مـخدراتو او مسکراتو ځخه اعراض وکړى نـودأمت ځوانان أوقوة وعـزت وکـرامـت وحـريت وأستقلال به وساتى **أكل الافيون وجلـد الـخشـخـاش حـرام لانه يفسد العقل والمزاج وينشئى**

(c) ketabton.com: The Digital Library

الغفلة فتاوى شامي نورالهدى ص٤١٦ دافيونو او دخشخاش د پټو کی خوراك حرام ده ځکه عقل او طبعيت فاسده وی او غفلت پيدا کوی۔

والخلاصته ان جميع المخدراة الحادثة

من قرون بعد القرون الستة الأولى حرام كالخمر لمخامر تها العقل وتغطيتها اياه وفيها مفاسد الخمر ومضاره وتزيد عليها فهي اكثر ضرراً واكبر فساداً من الخمر لانها تضر الأمة ضررا بليغاً وافراداً وجماعات مادياً وصحياً وأدبياً ولا شك بأن الشريعة الاسلامية تحرم المفاسد والمضار وتجيز مافيه مصالح حقيقة خالصة أوراجحةً واما مايز عمونه من مصالح ومنافع فهي وهمية خادعة حاصل ئی داده چه ټول هغه مخدرات چه له شپاړ پيړيو ورسته پيداسويدی حرام دی لکه شراب ځکه دغه مخدرات هم عقل خميره کوی اوپو ټه وی او پدغه مخدراتو کښی هغه مفاسداومضار دی کم چه په شرابو کښی دی بلکه ضرر يه ترشرابو ډيرده او فساديه دترشرابو غټ ده ځکه دغه مخدرات وأمة مسلمة ته ضرر بليغ رسوی وهر فرداوجماعت ده من حيث الماده وصحت وأدب اوپدی کښی هيڅ شك نسته چه شريعة اسلاميه مفاسد او مضار حرامه وی او اجازه ور کوی وهغه شئی ته چه په هغه کښی حقيقةً مصلحت وی خالصاً اوياراجحاً او هغه څوك چه

(c) ketabton.com: The Digital Library

داګمان کوی چه پدغه مخدرات کښې مصلحت او نفع ده هغه محض وهم او دوکه ده الفقه الاسلامی ص۵۵۱۶، ج-۷ مخته په کراتو اومراتو باندی داخبر ذکر سوه چه هر نشه دار شئی حرام ده اوخوراك یه هم حرام ده داقول دامام محمد رحمه الله علیه تعالیٰ ده اوداقول ټولو فقهاً رحمه الله علیه مفتی به ګرزولی ده۔

﴿ وحرمها محمد مطلقاً وبه یفتی ﴾

شامی ص۲۹۲، ج-۵ ، **والکل حرام عند محمد وبه یفتی ردالمختاد** ص۴۵٦، ج-٦، اوداخبره هم مخته ذکر سوه چه حرمت داشیأ موقوف پر سیلان باندی نده لکه څنګه چه علامه حصکفی رحمه الله علیه لیکلی دی شامی ص۴۵۷، ج-٦، کتاب الاشربة **ویحرم أکل البنج والحشیشة والأفیون لانه مفسد للعقل ویسد عن ذکر الله وعن الصلوة** درالمختار علی هامش ردالمحتار ص۳۹٤، ج-۵، دبنګو او دچرسواودأ فیونو خوراك حرام ده ځکه دغه شیان مفسد عقل لره دی اوانسان دخدای (جلّ جلاله) له یاده اوله لمانځه ځخه بنده وی **قال العلامة الحرار الیمنی رحمه الله علیه ولایجوز أکل البنج ولحشیش والافیون وذلك کله حرام الجوهرة النیرة** ص۲۷۰، ج-٤، ومثله فی خلاصة الفتاوی ص۲۰۵، ج-٤، کتاب الاشربة **قال العلامة شمس الدین**

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمد بن عبدالله التمر تاشي رحمه الله عليه ويحرم أكل

البنج والحشيشة والافيون لكن دون الحرمة الخمر تنوير الابصار

على صدر ردالمحتار ص٤٥٧، ج-٦، كتاب الاشربة ومثله فى فتاوى قاضيخان على حامش

الهنديه ص٢٣١، ج-٣، ومثله فى الفناوى الكاملية ص٢٧٠ كتاب الاشربة فتاوى حقانيه ص٤٣٥،

ج-٦، بعض اهل علم ليكلى دى كه چاء دبهنگو اوحشيثو وغيره پر

حلت باندى فتوى وكړه علامة ابن تيمية هغه دحلال ويلو والاته كافر

ويلى ده ترداسى حده چه نجم الدين زاهدى داسى سړى مباح القتل

بنودلى ده درمختار على هامش ردالمحتار ص٢٩٥، ج-٥، الحلال والحرام ومثله فى

الفتاوى محموديه للمفتى محمود الحسن رحمه الله عليه وأما الاشربة المتخذة

من الشعر أو الذرة او التفاح اوالعسل اذا اشتد وهو مطبوخ

او غير مطبوخ فانه يجوز شربه مادون السكر عندابى

حنفية وابى يوسف رحمه الله عليه وعند محمد حرام شربه

قال الفقيه وبه نأخذ كذا فى الخلاصة علمگرى ص٤١٤، ج-٥، هغه اشربة

چه له اوربشو يا له جوارو ياله عسلو اوياله سيبانو جوړ سوى وى هغه

وخت چه سخت سى پخ كړ سوى او كه نوى پخ كړى سوى دهغو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځیښناك جائز ده تر هغه وخته چه حد دسکر ته نهٔ وی رسیدلی په نزد دامام ابو حنفیة رحمه الله علیه او امام ابی یوسئف رحمه الله علیه او په نزد دامام محمد رحمه الله علیه باندی حرام ده فقیه رحمه الله علیه وائی چه دغه اخیری قول مفتی به ده **السکر من البنج ولبن الرمکة حرام بالا جماع کذافی** جواهر الاخلاطی علمگری ص ٤١٥، ج-٥،

دبنگواود مادیانی دشیدو نشه کول په اجماع سره حرام ده **ومع نهی ولی الامر عنه حرم قطعاً** درمختار ص ٤٦٠، ج-٦، او له کوم شئی ځخه چه اولو الامر منع وکړی هغه قطعی حرام ده ځکه خو اتباع یه لازم ده وعن ابی امامة رضی الله عنه

قال قال رسول الله ﷺ

لاتذهب الليالی والایام حتی تشرب طائفة من امتی الخمر ویسمونها بغیر اسمها رواه ابن ماجه لـه ابی امامة رضی الله عنه ځخه روایت ده دی وائی چه رسول الله ﷺ وویل شپی او ورځی به نسئی تیری تر هغه وخته پوری چه زماله امته به یوه پارټی شراب ځیښنی اونامداره کړی بی وی په بل نامه سره یعنی ترقیامت مخته به

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما بعض امتیان داسی نشی کوی چه هغه به عین شراب وی خولکن صرف نوم بی وربدل کړی وي **یشرب الناس من أمتی الخمرویسمونها بغیر اسمها** رواه انسئائی رحمه الله علیه هغه نوی نومان چه په وس وخت کښی پر ایښی دی هغه لکه **افیون البیرة البوظة القات التنکة العرقی وغیره** له مسکرا توڅخه څکه داثابته سوه چه هر مسکر ته خمر ویل کیږے یعنی که عین خمر نسئی په معنی دخمر کښی خو بالاتفاق دی والله اعلم بالصواب

المقصد الثالث فی اتجار المخدراة والمسکراة

دریم مقصد په تجارة دمخدراتو اومسکراتو کښی ده

دا مقصد مختلف فیه ده په مابین دعلماء رحمه الله علیه کښی امام ابو حنفیة رحمه الله علیه تعالیٰ علیه وائی (خمر) عبارة ده له **عصیر العنب الذی قذف بالزبد** څخه لکه څنګه چه مخته ذکر سو ونورو مسکراتو ته (خمر) حقیقة نۀ ویل کیږی نود نورو مسکراتو حرمت د(خمر) تر حرمت کم ده حاصل ئی داده چه دنورو مسکراتو په قلیل خوراك باندی حد نۀ جاری کیږی تر څو چه سکر ته نوی رسیدلی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

په شرابو کښې په قلیل او کثیر باندې حد جاري کيږي ځکه په شرابو کې علت دحرمت خمریت ده او په نورو مسکراتو کې علت دحرمت مسکریت ده چه سکرته نۀ وي رسیدلی حد نۀ پر جاري کيږي یعنی حـرمـت دخـمر قطعي ذه او مستحیل یه کافرده او بیع یه ناجائزه ده او دنورو مسکراتو حرمت ظني ده۔

او مستـحیـل یـه کـافـرنـده او بیـع یـه جائزه ده دلیل پدې قول درسول الـلـهﷺ وائـی (أدرؤو الحدود بالشبهات) حدود په شبهات سره ونړه وي یـعنی په کم شئي کښې چـه شبهه وي قطع او یقین په کښې نوی په هغه حد نسی جاري کیدای نو ددغو مسکراتو خرمت ظني ده قطع او یقنن نسته پکښې نوبیع یه داسې جائز ده لکه دسرقین سرقین کڅه هـم نـجـس دي خـوبیع یه جائز ده ځکه سرقین مال متقوم اومنتفع بها شـرعـاً دي او امام شافعي رحمه الله علیه وای چه خمر تخصیص تریو خـاص مسـکره پورې نۀ لري بلکه هر مسکر ته خمر ویل کیږي لکه څنگه چه زمونږ په اول اودویم مقصد کې پردې بحث وکونو چه خمر ورته وویل سؤو دخمر مستحیل خو کافر ده او حدیه پر قلیل خوراك او

(c) ketabton.com: The Digital Library

کثیر باندی جاری کیږی او نفع وربا ندی حرام ده او بیع یه ناجائزه ده دنورو مسکراتو هم دغه حکم ده څکه هغه هم عین خمر دی اوداهل دمدنی منوری او داکثر حجازئین او محد ثینوهم داغسی رایه ده او دغه رنگه امام مالك رحمه الله علیه او امام احمد بن حنبل رحمه الله علیه هم داغسی وای او له احنافو رحمه الله علیه څخه

﴿ امام ابو یوسئف او امام محمد رحمه الله علیه ﴾

یه هم دوا ړه بیع دداسی مسکراتو ناجائزه بولی امام ابو حنیفة دبیع دجواز دا دلیل وائی۔

﴿ انه یقول هذا شراب مختلف فی اباحة شربه ﴾

بین العلماء رحمهم الله فیجوز بیعه کا المثلث وهذا لأنه لیس من ضرورة حرمة تناول حرمة البیع فان الدهن النجس لایحل تناوله ویجوزبیعه وکذلك بیع السرقین جائز وان کان تناوله حراماً والسرقین محرم العین ومع ذلك کان بیعه جائزاً فکذلك المنصف وما اشبه وبطلان بیع الخمر عرفناه بالنص الوارد فیه وما عرف بالنص لایلحق به

(c) ketabton.com: The Digital Library

الا مایکون فی معناه من کل وجه وهذه الاشربة لست فی

معنی الخمر من کل وجه بدلیل حکم الحد وحکم النجاسة

فجاز بیعها باعتبار الاصل مبسوط ۱۹، ج-۱۲ ، امام ابو حنیفة

رحمه الله علیه وائی چه له عصیر العنب ماسوی په داغه نورو اشربهٔ

ؤ کښې دعلماء اختلاف ده په څیښلو کښې ددوی بعض وای چه

څیښل ئې جائز دی ترهغه وخته چه سکر ته نوی رسیدلی او بعض

وائی چه دقلیل او کثیر څیښل حرام دی لکه دعصیر العنب نولدی

وجه ئې بیع جائز ده لکه دمثلث چه بیع یه جائز ده مثلث هغه شرابوته

وای چه دانگورو له او بوئی جوړ کړی اوبیا یه په اور باندی جوش

کړی دوی حصی په اور باندی په جوش سره ختم کړی او یوه حصه

پاته سی هغه پاته حصی ته مثلث وای او دا خبره ثابته ده ځکه دا لازمه

نده چه تناول او شمول وشئی ته که حرام ؤنوبیع یه بی هم حرام وی

لکه مردار غوړی چه تناول ورته حرام ده مگر بیع یه جائزه ده اودغه

رنگه خوشای بیع یه جائزه ده او تناول ورته حرام ده او خوشای محرم

العین دی او سره لدی بیع یه جائزه ده او دغه رنگه منصف منصف

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه شرابو ته وائی چه دانگورو له ابو جوړ سوی وی بیا یه په اورسره جوش کړی ترثلثین کم ختم سی نصف ته ورسیږی او که نوی رسیدلی او هغه چه مشابهٔ وی لده سره لکه جمهوری ونقیع الزبیب والفضیح والسکر او دخمر دبیع بطلان خو مونږ پیز ندلی ده په نص سره هغه نص چه په خمر کښی نازل* سویده او هغه شئی چه په نص سره وپیزندل سی په هغه پوری بل شی نه پیوسته کیږی مگر هغه شئی پوری پیوسته کیږی چه هغه من کل وجوه دده په معنا سره وی اودغه اشربه په معنی دخمر من کل وجه ندی په دلیل دحکم دحد او حکم دنجاست یعنی پر دغو اشربهٔ وحدنهٔ جاری کیږی او پر خمر حد جاری کیږی او دغه اشربه نجس ندی او خمر نجس دی نولدی وجه ددغو اشربهٔ وبیع جائز ده امام شافعی رحمه الله علیه او ملگری دبیع دعدم جواز دا دلیل وای **عن انس رضی الله عنه قال لعن رسول الله ﷺ فی الخمر عشرة عاصرها ومعتصرها وشاربها وحاملها ومحمولة الیه وساقیها وبائعها وأکل ثمنها والمشتری لها والمشتری له** رواه الترمذی وابن ماجه ومشکوة شریف ۲٤۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

لـه انـس رضـی تـعـالیٰ عنه څخه روایت ده دی وائی رسول الله ﷺ په

شرابو کښې پـر لسو شیانو لعنت ویلی ده پرجوړه ونکی باندی دڅان

لپـاره وی او کـه دبل لپاره او پر هغه چا چه دجوړه ولـو طلب یه کوی

دڅان لپاره یاد بل لپاره او پر څښونـکی باندی اوپر باره ونکی باندی

اوپـر هـغـه چـا چـه ودتـه وربـاری ړی اوپـر او بیـدونـکـی بـاندی اوپر

خـر څیدونــکـی بــانـدی کڅه هــم وکیــل یــادلال وی اوپـر هـغــه

پیسوخوړونـکـی بـانـدی هـغـه پیسی چه پدغه بیع سره موجودی سی

کڅه هم داخوړنـکی بائع نوی او پر اخیستونکی باندی دڅښلو لپاره

وی کـه دی تـجارة لپاره وی اوپر هغه چاچه دده لپاره اخیستل کیږی

ولا یـحـل لـلـمسـلـم بیـع الـخمر ولا اکل ثمنها لان الله تعالیٰ

سـمــاهــا رجســاً فیـقـضی ذلك نجـاسة العین وفسـادالمـالیة

والتـقـوم کـمــا فــی الـمیتة والـدم ولـحـم الخنـزیـر وقد آمـر

بـالاجتـنـاب عـنهـا فاقتضی ذلك ان لایجوز للمسلم الاقتراب

منها علی جهة التمول بحال وفی الحدیث اووائی چه مسلمان ته

نـهٔ دخـمر بیع حلاله ده او نهٔ ئی دپیسو خوراك څکه اَللّٰه (جلّ جلاله)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مـردار ورتـه ویـلـی ده نـودا تقاضی دنجس العین کوی او دفسادالمالیة
والتـقـوم یـعـنی نهٔ مال ده او نهٔ متقوم ده لکه مرداره او مسفوحه وینه او
خـنـزیـر چـه نـجـس الـعین دی او فساد المالیة والتقوم دی اوالّله (جلّ
جلاله) آمرپه اجتناب کړی ده لدوی ځخه په **انما الخمر والمیسر**
الایة کښی نـودا تـقاضی کوی چه و مسلمانان ته هر قسم نزدیکت په
هـر حـال کښی پـر جهة تـمـول اود میلان نـاجـائـز او نـارواده **وفـی**
الـحـدیـث ان ابـا عـامر کان یهدی لرسول الله ﷺ راویة من
خـمـر کل عام فاهدی له فی العام التی حرمت فیه فقال علیه
السـلام ان الـلّـه قـدحـرم الخمر فلا حـاجة لی فی خمرك قال
خـذهـا وبـعـهـا وانـتـفـع بثمنها فی حـاجتك فقال علیه الصلوة
والسـلا م یـا ابـا عـامر ان الذی حرم شربها حرم بیعها واکل
ثـمنها ابـا عـامـر بـه هـر کـال ورسول الله ﷺ ته یوه راویة شراب هبه
کول۔

نـو پـه هـغـه کـال چـه شـراب حرام سوی وه هـم ده ورسول الله ﷺ ته
شـراب هبیه کړو رسـول الـلـه ﷺ ورته وویل شراب حرام سویدی زه
ستـاوشـرابـو تـه احتیـاج نـه لـرم ابـا عـامررضی الله عنه ورته وویل در
وائخله خرڅی کړه پـه پیسو یه خپل حـاجت پوره کړه رسول الله ﷺ
ورتـه وویـل ای ابـا عـامره رضی الله عنه دکوم شئی چه ښیښاك حرام

(c) ketabton.com: The Digital Library

سی دهغه بیعه هم حرام ده او روپیه هم حرامی دی۔

وسئل ابن عمر رضی الله عنه عن بیع الخمر واکل ثمنها فقال قاتل الله الهیود حرمت علیهم الشحوم فجملوها وباعوها واکلو ثمنها وان الذی حرم الشرب حرم بیعها واکل ثمنها وممن لعنه رسول صلی الله علیه وسلم فی الخمر بائعها ومشتریها

مبسوط ۲٤، ج-۲٤ له ابن عمررضی الله عنه الله عنه ځخه سوال وسئو له بیع دشرابو اوله خوراك دپیسو دشرابو ده رضی الله عنه ورته وویل اَللّه (جلّ جلاله) لعنت کړیده پر یهودُ باندی وازگی پردوی باندی حرامی کړی دوی به وِلّی کړی بیابی خرڅی کړی روپیئی بی وخوړی او دکم شئی چه څښناك حرام وی دهغه بیع هم حرام ده او دپیسو خوراك ئی هم حرام ده او له هغه چاء چه رسول الله صلی الله علیه وسلم لعنت پر ویلی ده په شرابو کښی خرڅیدونکی اواخیستونکی هم ده ان

الاتجار بالمخدرات بیعاً وشراً وتهریباً وتسویقاً امر حرام کخرمة تناول المخدرات لان الوسائل فی الشریعة تأخذ حکم المقاصد ویجب سدالذرائع الی المحرمات بمختلف الامکانات والطاقات لان التاجر یسهّل رواج المخدراة وتعاطیها فیکون الثمن حراماً والمال سحتاً والعمل ضلالاً والا تجاربها اعانةً علی المعصیت والبیع باطیل قال الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

تعالیٰ وتعاونو علی البر والتقوی ولا تعاونو علی الاثم والعدوان المائده ٥-۲، الفقه الاسلامی ۵۵۱٦، ج-۷، داقول مطلق ده تعلق په تریوه مذهبه پوری هم نده ورکړی حاصل ئی داده چه دمخدراتو تجارة یعنی خرڅول اخیستل په ګوریزی باندی وړل اوبل پر وړلو باندی باعث کول داسی حرام کار ده لکه دمخدراتو خوړل و څیښل او څکه ول ځکه په شریعت محمدیﷺ کښی اسبابو او وسائلو لره حکم دمقاصدُ وی او هغه شئ چه سبب او ذریعه وحراموته وی دهغه سبب بنده ول په مختلف طاقتو سره واجب ده ځکه تاجر رواج او شمول دمخدراتو اسانه کوی پر خلګو باندی نودغه پیسی حرامی دی او مال ئی حرام و مباح الاخذ ده او عمل ئی ګمراهی ده او تجارة ئی اعانة علی المعصیت ده اوبیع ئی باطلَ ده اَللّٰه (جلّ جلاله) وائی پر نیکی اویر تقوی باندی معاونت سره کوی پر ګناه او پر دشمنی باندی معاونت مه سره کوی یعنی دغه تجارت خریداو فروخت معونت علی المعصیت ده اوسبب و ذریعه وخوراك وڅیښناك ته ده خوراك او څیښناك ئی حرام ده نودغه تجارة چه سبب دخوراك او څیښناك ده داهم حرام ده امام ابو یوسئف رحمه الله علیه و محمد رحمه الله علیه علیهما وائی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿ ان عين المسكراة محرمة التناول فلايجوز بيعه ﴾

كا الخمر وهذا لان البيع باعتبار صفت المالية والتقوم باعتبار كو نه منتفعاً به شرعاً ولا منفعة فى هذا لمشروب سوى الشرب واذاكان محرم الشرب شرعاً كان فاسدا لماليته والتقوم شرعاً فلايجوز بيعه كالخمر ولان صاحب الشرع صلى الله عليه وسلم سوى فى الخمر بين البيع والشرب حين لعن بايعها ومشتريها كما لعن شاربها وهذا لان البيع يكون تسليطاً للمشترى على الشرب عادة فاذا كان الشرب حراماً حرم البيع ايضاً وهذالمعنى موجود فى هذه الاشربة مبسوط ۱۸، ج-۱۲، دوی دواړه وای چه عین دمسکراتو ته شمول حرام ده نو بیعه یه هم حرامه ده لکه دشرابو او داخبره ثابته ده ځکه بیع په اعتبار دصفت مالیت سره وی او تقوم ئی په اعتبار ددی سره وی چه منتفع به شرعاً وي اوپدغه مشروباتو کښی له څیښلو ما سوی بل منفعت نسته او څیښل ئی په شرع کښی حرام ده نو مالیت او تقوم ئی هم په شرع کښی فاسدده نومالیت او تقوم چه په شرع کښی فاسد سو نوبیع یه هم ناجائزه ده لکه دشرابو ځکه خوبیع په اعتبار دمالیت او انتفاع به شرعاً سره وی او صاحب الشرع صلى الله عليه وسلم په شرابو کښی تفرقه نده کړی په میانځ دبیع او دڅیښلو کښی په هغه وخت کښی چه

(c) ketabton.com: The Digital Library

لعنت ئی پروایو پرخر څیدونکی اواخستونکی یه داسی لعنت ویلی ده لکه پر څیښونکی باندی او داخبره ثابته ده ځکه په بیع سره مشتری مسلط کیږی پر څیښلو باندی نو څیښل چه حرام وی بیعه بی هم حرام وی اودغه معنی پدغو اشربه وځ کښی موجوده ده یعنی خوراك او څیښناك دټولو حرام ده نوبیع یه هم حرامه ده دایوه قاعده کلیه ده لپاره دفقهاء رحمه الله علیه چه دهرشی خوراك یا څیښناك حرام وی یا بل داسی دلهو او لعب شئی وی چه معصیت قائم پده پوری وی دهغه بیعه حرام ده لکه څنګه چه مونږ په پنځمه قاعده کښی ذکر کړو ځکه په دابیع سره مشتری مسلط کیږی پر خوراك او څیښناك دهغه شئی نوچه خوراك او څیښناك یه حرام وی بیع یه بی هم حرام وی لدی وجهه سی داعین معونت علی المعصیت ده **ویجوز بیع البربط والطبل والمزمار والدف والنرد وآشباه ذلك فی قول ابی حنفیة رحمه الله تعالیٰ علیه وعندهما لایجوز بیعها قبل الکسر الی قوله۔**

﴿ والفتوی علی قولهما ﴾

امام ابو حنیفة رحمه الله علیه وائی چه دبربط بیع جائز ده بربط داسی شی ده لکه دو تاره فرق ئی داده چه کاسه ئی تر دوتاری غټه ده او دسته ئی تر دو تاری کوچنئی ده اودغه رنګه دډاله بیع جائز ده اودغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

رنګه دنل بیع جائز ده او د دریا بیع جائز ده او د کلب و کرم بوډ بیع جائز ده اود اشباه ددوی بیع جائز ده او امام ابو یوسف رحمه الله علیه وامام محمد رحمه الله علیه وائی چه تر ماتیدو مخته ئی بیع نده جائز یعنی یوار دی مات کړی چه له آلیت دسروذ ځخه ووزی بیادی خرڅ کړی ددی عبارة په اخیر کښې داقول ده چه فتوی پر قول دصاحبین ده قال ابو حنیفة رحمه الله علیه یجوز بیع الاشربة المحرّمة کلها الا الخمر وعلی مستهلکها الضمان وقال ابو سف و محمد رحمهما الله لایجوز بیعها ولا یجب الضمان علی مستهلکها کذافی المحیط علمګری ۱۱٦، ج-۳، امام ابو حنیفة رحمه الله علیه وای د ټولو حرامو اشربه بیع جائز ده ماسوی له شرابو او هغه څوك چه دغه اشربه په قصد هلاك کړی پر هغه ضمان یعنی تاوان سته او صاحبین وائی نۀ ئی بیع جائز ده او نۀ پر مستهلك باندی ضمان سته وجاز بیع عصیر العنب ممن یعلم آنه یتخذ خمراً لان المعصیت لاتقوم بعینه بل بعد تغیره وقیل یکره لاعانة علی المعصیت ونقل المصنف عن السراج والمشکلات ان قوله ممن ای من کافرٍ اما بیعه من المسلم فیکره ومثله فی الجوهرة والباقانی وغیرهما زاد القهستانی معزیا للخانیة آنه یکره بالاتفاق درمختار ۳۹۱، ج-٦، دعصیر العنب بیع خرید

(c) ketabton.com: The Digital Library

فـروخـت پر هغه چاء باندی جائز ده چه هغه لدغه عصیر العنب څخه شراب جوړه وی ځـکـه معصیت خوقائم په ذات دعصیر العنب پوری نـده بـلـکـه ورسـتـه له تغیره پوری قائم ده او چاء ویلی دی چه دغه بیع مـکروه ده ځکه دا اعانة علی المعصیت ده ولوکه معصیت پوری قائم نـۀ وے او مـصـنـف نقل له سراج والمشکلات څخه کړی ده چه دغه مـمـن څـخـه کافر مراد ده یعنی دغه عصیر العنب پر هغه کافر باندی خرخول چـه تـه پـه خبرئی چه دغه کافر شراب ځینی جوړه وی جائز ده اویـر هـغه مسلمان باندی خرخول نـاجـائـز ده چه ته په خبرئی چه شـراب ځینی جوړه وی دغـه رنـګـه نـورو کتابو هم پدغه اخیری طرز لیکلی دی۔

﴿اقول وهو خلاف اطلاق المتون﴾

وتـعـلـیـل الشـروح بمامروفیه انه لایظهر الاعلی قول من قال ان الـکـفـار غیـر مـخاطبین بفروع الشریعة والاصح خطابهم وعـلـیـه فیـکـون اعـانة عـلـی الـمعصیت فلا فرق بین المسلم والـکا فرفی بیع العصیر منهما فتدبر ردالمحتار ۳۹۱، ج۔۶، علامه ابـن عابدین رحمه الله علیه وای چه دغه قول یعنی چه پر کافر باندی خرخول جـائـز ده اویـر مسـلـمـان بـانـدی ناجائز ده داد متنو داطلاق مـخـالف ده ځـکـه متـنـونـو مطلق ناجائز۔ بللی ده اودشروحود تعلیل

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلاف ده چه اعانة على المعصيت ده يعني داقول هلته صحيح کيږی چه کفار مخاطب په فروعو دشريعت سره نسی اواصح داده چه کفار مخاطبين په فروعو دشريعت سره دی نو کافر او دمسلمان پدی بيع کښې هيڅ فرق نسته په دواړو کښې اعانة على المعصيت ده يعني لکه څنگه چه دعصير العنب خرڅيدل پر مسلمان باندی منع دی په هغه مسلمان چه ته په خبرئی چه شراب ځينی جوړه وی دغه رنگه پر کافر باندی هم منع دی پر هغه کافر چه شراب ځينی جوړه وی

بخلاف بيع الامر دممن يلوط به وبيع سلاح من اهل الفتنة لان المعصية تقوم بعينه حواله مذكوره ويكره تحريماً بيع السلاح من اهل الفتنة لانه اعانة على المعصيت آه ردالمحتار ص۲٦۸، ج-۳، لغړ زنی غلام پر هغه چاباندی خرڅول چه هغه لواطة ورسره کوی ناجائز ده ځکه معصيت قائم په ذات دده پوری ده او دغه رنگه سلاح پر اهل دفتنی خرڅول ناروا ده ځکه معصيت په ذات پوری قائم ده او په بل ځائی کښې وای چه سلاح خرڅول په اهل دفتنو باندی مکروه تحريمی ده ځکه دا اعانة على المعصيت ده **قال العلامة ابن نجيم رحمه الله عليه ان ماقامت المعصية بعينه يكره بيعه تحريماً آه** بحر الرائق ص۱٤۳، ج-٥، علامة ابن نحيم رحمه الله عليه وای چه هر هغه شئی چه معصيت پوری قائم وی په ذات

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه شی پوری دهغه شئی بیع مکروه تحریمی ده وایضاً قال

االعلامة رحمه الله علیه نظیره بیع المزامیر یکره هنا ان

ماقامت المعصیت بعینه یکره بیعه والا فلا البحر الرائق بتغیریسر او

دغه رنگه علامة رحمه الله علیه وای چه مثال ئی نل و ډول وغیره دی

یعنی بیع ددغوشیانو مکروه تحریمی ده یعنی که پر هر شئی پوری

معصیت قائم وه دهغه بیع ناجائز ده او که معصیت پوری نهٔ وه قائم

دهغه بیع جائز ده ومثله فی تفقیح الحامدیه ۱۵۳، ج-۲، کتاب الاجاره فتاوی

حقانیه ۴۶، ج-۶، ان البیع الکرم ممن یتخذ الخمر من عینه جائز

لابأس به وکذ الارض ممن یغرس فیها کرما یتخذ من عینه

الخمر وهذا قول ابی حنیفة وهو القیاس وکره ذلك ابو

یوسف و محمد رحمهما الله استحساناً لان البیع العصیر

والعنب ممن یتخذ خمرا اعانة علی المعصیت وتمکین منها

وذلك حرام واذا امتنع البائع یتعذر علی المشتری اتخاذ

الخمر فکان فی البیع منه تهیج الفتنة وفی الامتناع تسئکینها

ومن اهراق خمرمسلم فلا ضمان علیه لان الخمر لیس بمال

متقوم فی حق المسلم واتلاف ما لیس بمال متقوم لایجب

الضمان کاتلاف المیتة وهذا لان الضمان انما یجب

جبرالمادخل علی المتلف علیه من نقصان المالیة مبسوط ۳۲،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ج-۱۲، دانگورو تاکان پر هغه چا خر څول چه هغه شراب ځینی جوړه وی جـائز ده پروانه لری اودغه رنگه زمکه پر هغه چاخرڅول چه هغه دانگورو تاکان پر ایږدی اوبیاله تاکانو شراب جوړه وی جائز ده داقول دامـام ابـو حـنیـفة رحمه الله علیه ده اوقیاس هم داده او امام ابو یوسف رحمه الله علیه وامام محمد رحمه الله علیه ئی مکروه بولی استحساناً ځـکه دانگورو او به یا انگور پر هغه چا خرڅول چه هغه شراب ځینی جوړه وی دا اعـانة علی المعصیت ده او قدرة پر معصیت ده او داحرام ده ځـکه خو اَللّه (جلّ جلاله) وای **ولا تـعاونو علی الاثم والعدوان** چه خر څیدونکی دغه شیان نکړی پر خرڅ نـو پر اخیستونکی باندی شـراب جوړه ول سـخـت اوگـران شـو نـود دغـو شیانو پـه بیع کبنی پرداسی سړی بـانـدی فتـنه انگیزی او پورته کیده دفتنی دی او په منع کبنی ئـی دفتنی ختمی ده دی او چاکه دمسلمان شراب توی کړل په هـغـه تـاوان نسته ځکه شراب مال متقوم ندی په حق دمسلمان کبنی کـوم شـئـی چــه مـال متـقـوم نـوی دهغـه پـه تلفیدو سره تاوان هم نـه لازمیږی لکه دمړزگی په تلفیدو کبنی چه تاوان نسته ځکه دغه تاوان خـو پـه عـوض دهـغه نقصان کبنی لازمیږی کـوم نـقـصان چه دمال ومـالیتـه رسیدلی وی دمبسوط پر مذکور متن باندی یوڅه بحث کول پکار دی ترهغه مخته به یواریوبل متن نقل کړوبیا بحث پرو کړ وانشاء

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله۔

﴿ان الارباح التي يستفيد منها التجار والمتعاملون في المخدراة كلها سحت وحرام﴾

لمايأتي ١ـ قوله تعالىٰ ولاتأ كلوا اموالكم بينكم بالباطيل البقرة ١٨٨ وأكل المال بالباطيل يتناول جرائم السرقة والخيانة والظلم والغصب والقمار والعقود المحرمة من بيع وشراء ونحوهما من التجارات وكل الخدمات المبذولة في سبيل ارتكاب المعاصي والمنكرات وكل ما حرمه الشرع وان رضي به المالك ٢ الحديث النبوى ﷺ وهو ماروواه ابن أبي شيبة عن ابن عباس أن رسول الله ﷺ قال ان الله اذا حرم شياً حرم ثمنه فكل ماحرم الله الانتفاع به حرم الانتفاع بعوضه أو ثمنه بدليل ماروواه احمد ومسلم والنسائى عن ابن عباس والحميدى عن أبى هريرة في بيع الخمر ان الذى حرم شربها حرم بيعها وروى مسلم وغيره عن ابى سعيد الخدرى ان النبى ﷺ قال ان اللّٰه حرم الخمر فمن ادركته هذه الآية اى اية (انما الخمر والميسر) المائده ٩٠ وعنده منها شئى فلايشرب ولايبيع قال فاستقبل الناس بما كان عندهم منها طرق المدينة فسفكوها وروى ابو داود عن ابى

(c) ketabton.com: The Digital Library

هريرة مرفوعاً ان الله حرم الخمر وثمنها وحرم الميتة وثمنها وحرم الخنزير وثمنه الفقه الاسلامی ۵۵۱۸، ج-۷، هغه گټې ونفعی چه تجاران ومعامله گرچه کوی په مخدراتو کښې تولې حرامی دی يولدی وجه چه الله (جلّ جلاله) وائی تاسو په خپل ميانځ کښې مالونه په باطل اوناحقه سره مخوری دباطل مال خوراك غلا وخيانت وظلم وغصب وقمار او حرام عقدونه مثلاً خرڅيدل او اخيستل او نور دغسی عقدونه لکه اخيستل او خرڅيدل کوم چه په تجارتو کښې کيږی او ټول هغه خدمتونه چه دگناه او دمنکراتو په لار کښې کيږی او په هر هغه شئی کښې چه شريعت حرام کړی وی که ئی څه هم مالك په راضی وی دغو ټو لو ته ورشا مليږی نوځکه ددغو مخدراتو گټه او تجارت حرام ده اوبل لدی وجه چه دنبی عليه الصلوة والسلام حديث مبارك ده هغه حديث ابن ابی شيبة له ابن عباس رضی الله تعالیٰ عنه څخه روايت کړی ده هغه وائی رسول الله ﷺ ووېل چه الله (جلّ جلاله) چه کم وخت يو شئی حرام کړی دهغه پيسی هم حرام وی يعنی په هر هغه شئی باندی چه الله (جلّ جلاله) نفع اخستل حرام کړی دهغه شئی په عوض يا په پيسو باندی بيا نفع اخيستل هم حرام ده دمثال په تو گه که يوسړی خر پريو ظالم او مردار خواره قصاب باندی خرڅ کړی او پدی هم خبروی چه دغه ئی دحلاليدو لپاره اخلی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

قصاب هم ورته وای چه دحلالید و لپاره ئی اخلم نودغه قصاب که په
عوض کښنی هر شئی ور کړی پیسی وی او که بل شئی وی پر هغه
باندی دخره مالك نفع نسئی اخیستی ځکه خوپرخره باندی دخوراك
نفع اخستل اَللّٰه (جلّ جلاله) حرام کړی ده په ذلیل دهغه حدیث مبارك
چه احمد ومسلم والنسائی له ابن عباس رضی الله تعالیٰ عنه ځخه
روایت کړی ده او حمیدی له ابی هریرة رضی الله عنه ځخه روایت
کړی ده په بیع دشرابو کښنی هغه شئی چه دهغه ځیښنل حرام سویده
دهغه بیع هم حرام ده او مسلم وغیره له ابی سعید خدری رحمه الله
علیه ځخه روایت کړی ده چه نبی علیه الصلوة والسلام وویل اَللّٰه
(جلّ جلاله) شراب حرام کړی دی نو که چا ته دغه ایات ورسیدو
یعنی ایات دانما الخمر والمیسر اولده سره یوشی ؤله شرابو نوندی
ځیشی اوندی خرخوی ابی سعید خدری رضی الله عنه وائی چه
خلگو راتگ وکو په شرابو سره کوم چه لدوی سره وه پرلارو دمدنی
منوری اوتول ئی چپه کړو اوابو داود روایت کړیده له ابی هریرة رضی
الله عنه ځخه هغه ورسول اللهﷺ ته رسولی ده وای اَللّٰه (جلّ جلاله)
شراب حرام کړو او عوض دشرابوئی هم حرام کو او اَللّٰه (جلّ جلاله)
مرزگه حرام کړی ده عوض دمرزگی ئی هم حرام کړی ده او اَللّٰه
(جلّ جلاله) خنزیر حرام کړی ده او عوض دخنزیرئی هم حرام کړی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده نودغه ایات اواحادیث مبارکانو وتہولو مسلمانانو ته داسبق ورکوی چه گټه او تجارة دټولو مخدراتو حرام اوناروا ده ولوکه نسواروی ځکه داټول یا مسکرات دی او یا مفترات دی دحرمت ذکر او اثبات ئی مخته ذکر سو۔

﴿ اعلم ان المکروه اذا اطلق فی کلامهم یرادبها التحریم ﴾

قال ابو یوسف قلت لابی حنیفة اذا قلت فی شئی أکرهه فمارألك فیه قال التحریم ردالمحتار ۱۵۰، ج۔۱ ، پوه سه ای مخاطبه پردی باندی مکروه چه مطلق ذکر سی په کلام دفقهاء کښی مراد ځینی تحریم ده امام ابو یوسف رحمه الله تعالیٰ علیه وای چه ما وامام ابو حنیفة رحمه الله علیه ته وویل۔ کوم وخت چه ته داو وائی په یو شئی کښی چه زه دغه مکروه بولم لدی ستاخه مرادوی امام ابو حنیفة رحمه الله تعالیٰ علیه را ته وویل چه زما تحریم ځینی مقصد وی حاصل ئی داسو چه امام ابو یوسف رحمه الله علیه او امام محمد رحمه الله علیه ددغو مذکوروشیانو بیع حرام بولی کوم چه په مبسوط کښی ذکر سو۔

﴿ واذا کان فی مسئلة قیاس واستحسان فالعمل علی الاستحسان ﴾

الافی مسائل معدودة مشهورة وایضاً قال الرملی رحمه الله علیه لو کان احدهما استحسان والاخر قیاس الاصل تقدیم

(c) ketabton.com: The Digital Library

الاستحسان الافیما استثنی کما قدمناه فیرجع الیه عندالتعارض ردالمحتار ۴۹، ج-۱ ، که په یو مسئله کښې قیاس او استحسان دواړه ؤ عمل په استحسان باندې کول کیږی ماسوی له هغویو څو معدودو مشهورو مسئلو څخه اودغه رنګه امام رملی رحمه الله علیه ویلی دی وای که چیری یو استحسان ؤ اوبل قیاسْ ؤ اصل تقدیم داستحسان ده پر قیاس باندې ماسوی له هغویو څو مسئلو څخه لکه څنګه چه مونږ مخته ذکر کړو په وخت دتعارض دقیاس او استحسان کښې وهغه ته رجوع کوی۔

﴿وان خالف أبا حنیفة رحمه الله تعالیٰ علیه صاحباه فی ذلك﴾ فان کان اختلافهم اختلاف عصر و زمان کا القضاء بظاهر العدالة یأخذ بقول صاحبیه لتغیر أحوال الناس وفی المزارعة والمعاملة ونحوهما یختارقولهما لاجتماع المتأخرین علی ذلك قاضیخان ۳، ج-۱ که امام ابو حنیفة رحمه الله تعالیٰ علیه په یو مسئلة مختلف فیها کښې له صاحبین سره مخالف ؤ نو دغه ددوی اختلاف که اختلاف دعصرو زمان ؤ نو نیول په قول ده صاحبین باندې کیږی او په کښتو ومعاملو کښې ددوی قول مختاره ده ځکه پر دی اجماع دمتاخرینو راغلی ده حاصل ئی داسو چه دمبسوط په متن کښې امام ابو حنیفة رحمه الله علیه قیاس کوی او صاحبین ئی

(c) ketabton.com: The Digital Library

استحسانا حرام بولی په وخت دتعارض دقیاس او استحسان کښې ترجیح استحسان ته ده پرقیاس باندې ماسوی له یوڅو معدود ځایو اودغه رنګه په وخت داختلاف دامام ابو حنیفه رحمه الله علیه کښې له صاحبین سره په مزارعاتو ومعاملاتو کښې ترجیح وقول دصاحبین ته ده دغه رنګه په هررسمی مفتی کښې لیکلی دی چه فتوی پر قول دامام ابو حنیفة رخمه الله علیه ده په عباداتو کښې مطلقا او پر قول دامام محمد رحمه الله علیه ده په بیوعو کښې او پر قول دامام ابو یوسف رحمه الله علیه ده په قضاء وشهاداتو کښې اوپر قول دامام زفر رحمه الله علیه په اولس مسائلو مشهور وکښې نود مخدراتو او مسکراتو بیع مکروه تحریمی ده ځکه صاحبین ئې مکروه تحریمی بولی ویجوز بیعها ای المسکرات ویضمن متلفها عند ابی حنیفة رحمه الله علیه خلافاً لهما فیهما لانه مال متقوم وما شهدت دلالت قطعیة بسقوط تقومها بخلاف آه قال ابن همام تحت هذ القول (لانه مال متقوم وما شهدت آه) اقول فیه نظر اما اولاً فلانهم صرحوا بان معنی تقوم المال اباحة الانتفاع به شرعاً وسیجئ التصریح عن قریب بان هذه الاشربة ممالا ینتفع بها بوجهه من الوجوه فکیف یتصور التقوم فیها واماثانیاً فلان الدلالت القطعیة انما تعتبر فی

(c) ketabton.com: The Digital Library

حق وجوب الاعتقاد دون وجوب العمل ألاترى أن خبر الواحد من السنة يوجب العمل ولايوجب علم اليقين بل يوجب غلبة الظن على المذهب الصحيح المختار عندالجمهور كما تقرر فى علم الاصول وما نحن فيه من العمليات فينبغى ان يكتفى فيه بمجرد غلبة الظن كيف لاوقد اكتفى به فى الحكم بحرمة هذه الاشربة اذ هى ايضاً اجتهادية لاقطعية كما صرح به آنفا فتح القدير ٣١، ج-٩ امام ابو حنيفة رحمه الله عليه واى چه دمسكراتو بيع جائز ده اوپر تلف كونكى باندى تاوان سته اوصاحبين ئى ناجائز بولى دامام صاحب دليل داده واى چه دغه شيان مال متقوم دى او يو دلالت قطعي نده پيش سوى پر سقوط دتقوم ددوى باندى او علامه ابن همام صاحب فتح القدير دامام صاحب پرقول باندى اعتراض لرى واى يوخو فقهاؤ رحمه الله عليهم پر دى باندى تصريح كړى ده چه مال متقوم هغه ته واى چه په شرع كښى نفع اخستل باندى مباح وى اونز دى به دغه تصريح راسى **بان هذه الاشربة ممالا ينتفع بها بوجه من الوجوه** يعنى پدغه اشربه ؤباندى په يو وجه له وجوه نفع نهٔ اخستل كيږى نو بيابى څنګه سړى دتقوم تصور ووهى اوبل دلالت قطعي په حق دوجوب داعتقاد كښى معتبر ده نهٔ په حق دوجوب دعمل كښى

(c) ketabton.com: The Digital Library

تـه نـهٔ ویـنـی چـه خبـرواحد له احادیثو عمل واجبه وی او علم یقین نهٔ واجبه وی بلکه غلبة الظن واجبه وی پر مذهب صحیح المختار باندی په نز دد جمهورو لکه څنگه چـه دغـه خبره په علم اصولو کښی ثابته سویده اوز مونږ بـحث په اعمالو کښی ده نـو باید په مجرد غلبة الظن بـانـدی اکتـفا وسی او ولی به نهٔ وسی ځکه په حکم کښی په حرمت ددغو اشربهٔ هم په غلبة الظن باندی اکتفا سویده دلالت قطعی نسته په کښی علامه ابن همام رحمه الله علیه کڅه هم حنفی مذهبه ده لکن پـه بعض ځایو کښی تفرد کړی وی ځکـه بـعـض معاصرینو په طبقه دمجتهدینو کښی حسابلی ده او بعض له اهل ترجیح حسابلی ده لکه پـدغـه ځائی کښی چـه تفرد کړی ده تـرجیـح یـه وقول دصاحبین ته ور کړی ده حتـی تـرصاحبینو یه تجاوز کړی ده یـعـنی تفرد یه له ټولو کړی ده ځکه صاحبین ددغو مسکراتو بیع ناجائزه بولی عدم جواز په معـنـی دعـدم حـلـت اخـلـی نهٔ په معنی دعدم صحت یعنیٰ عقد دبیع صـحیـح ده لـکـن حـرامه ده او ابن همام رحمه الله علیه عدم جواز په معـنی دعدم صحت اخستی ده یعنی نفس عقد دبیع صحیح نده ځکه ده رحـمـه الـلـه علیه دغه مسکرات له مالیته متقومه ځخه ایستلی دی لکه څنگه چـه امـام شـافعی رحمه الله علیه وغیره ایستلی دی داکڅه هم ده دامام صاحب پر قول اعتراض کړی ده خولکن داد ده رائی هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده ځکه جواب ئې نده ور کړی والله اعلم وعلمه اتم۔

﴿تطبیق په مابین داحنافو کښې﴾

دفقهائو رحمة الله تعالیٰ علیه له کتب داصراحة معلومیږی چه بیع دهغو شیانو چه معصیت قائم په هغه شئی پوری وی أو دهغو شیانو چه معصیت قائم په هغه شئی پوری نوی خولکن سبب او ذریعه لپاره دهغه شئی وی چه په هغه شئی پوری معصیت قائم وی اول لکه بیع دمسکراتو ومخدراتو او ډول وسرنا وچکه وغیره ځکه دا معصیت قائم پدوی پوری ده اودویم لکه بیعه دانگورو پرهغه چا باندی چه شراب ځینی جوړه وی هغه مسلمان وی او که کافروی دغه دواړه قسمه بیع داخله په اعانة علی المعصیت کښی ده په خاص بیع دمسکراتو کښی دامام شافعی رحمه الله تعالیٰ علیه مذهب داده چه بیع یه نده صحیح ځکه دامال متقوم نده داعین خمر دی لکه څنګه چه مخته ذکر سوو دعلامه ابن همام رحمه الله علیه اود محمد بن محمود صاحب العنایه رحمهم الله هم دغسئی رأیه ده اود نورو احنافو رحمه علیه تعالیٰ علیهم پدی کښی مختلف اقوال دی امام ابو یوسف رحمه الله علیه او امام محمد رحمه الله علیه یو ارقول په کراهیت سره کړی ده لکه پدی قول ددوی کښی **وکره ذلك ابو یوسف رحمه الله علیه ومحمد رحمه الله علیه استحساناً**

(c) ketabton.com: The Digital Library

لان البيع العصير والعنب ممن يتخذ خمرا اعانة على المعصيت وتمكين منها وذلك حرام الخ مبسوط ۳۲، ج-۱۲، اوبل واریه قول په عدم جواز سره کړی ده لکه پدی قول کښی ان عين المسكرات محرمة التناول فلايجوز بيعه كالخمر تردی ځای پوری لان البيع يكون تسليطاً للمشتری على الشرب عادةً فاذا كان الشرب حراماً حرم البيع ايضاً وهذه المعنى موجود فی هذه الاشربة مبسوط ۱۸، ج-۱۲، او بل داقول فقهاء یه دمطلق احنا فوله طرفه ذكر كوی يعنی دامام صاحب اود صاحبين پکښی اتفاق ده ان ماقامت المعصيت بعينه يكره بيعه تحريماً آه بحرالرائق ۱٤۳، ج-٥، دغه دری سره بيعی فی الجمله اعانة على المعصيت ده کڅه هم په خپل ميانځ کښی يوڅه فرق سره لری اوسره لدی چه يواريه قول په كراهيت مطلق کړی ده اوبل واريه په عدم جواز سره کړی ده اودريم قول يه په مكروه تحريمی سره کړی ده دغه رنګه امام ابو حنيفة رحمه الله عليه يوار قول په جواز باندی کړی ده لکه پدی قول کښی يجوز بيع الاشربة المحرمة كلها الاالخمر آه علمگری ۱۱٦، ج-۳، اوبل واريه په مكروه تحريمی سره کړی ده لکه په هغه قول متفق عليه کښی ان ماقامت المعصية بعينه يكره بيعه تحريماً آه بحرالرائق ۱٤۳، ج-٥، نوؤس دلته دصاحبين اقوال په خپل ميانځ کښی

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره تکردی او دامام صاحب رحمه الله علیه اقوال په خپل مېانځ کښې سره ټکر دی دغه رنګه دصاحبین رحمه الله علیه اقوال دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه له اقوالو سره ټکردی داحقر بنده په نظر باندې یه تطبیق داسی کیږي فقهاء رحمة الله تعالیٰ علیهم په بیوع کښې دوه لفظ استعمالوی (یجوز) او (لایجوز) یجوز په معنی د(یحل) اویجوز په معنی د(یصح) یجوز که په معنی دیحل سره سی بیاله حرمت اوکراهیت سره منافی ده او که په معنی دیصح سره سی صحت منافات له حلت او حرمت اوکراهیت سره نهٔ لری مثلاً صحیح به هم وی او حرام به هم وی صحیح به هم وی او مکروه به هم وی صحیح به وی نهٔ به حرام وی او نه به مکروه وی بلکه حلال به وی مګر هغه صحیح چه هم صحیح وی اوهم حلال وی هغه صحیح ته مقابل حرام ویل کیږی او هغه صحیح چه هم صحیح وی او هم حرام وی وهغه صحیح ته مقابل حلال ویل کیږی (او لایجوز) کله په معنی د(لایصح) سره وی او کله په معنی د(لایحل) سره وی که په معنی د(لایصح) سره وه نوبیا حلت او حرمت وکراهیت ورسره منافی دی ځکه دلایصح خودا معنی ده چه نفس عقدیه نهٔ صحیح کیږی او حلت وحرمت وکراهیت خوافراد دیصح دی او دیصح دا معنی ده چه نفس عقدیه صحیح ده بیا به یا حرام وی یا به حلال وی مثلاً او که په

(c) ketabton.com: The Digital Library

معنی د (لایحل) سره وه بیا حلت ور سره منافی ده او حرمت وکراهیت منافات نهٔ ورسره لری بلکه حرمت ورسره عین ده ځکه عدم تحلیل مرادف دتحریم ده نوؤس که دصاحبین واقوالوته نظر وسی هیڅ تکر به نسی پکښی پیدا ځکه لدوی دری قوله صادر سوی ؤ اول یه په لایجوز سره ؤ اوبل مکروه تحریمی ؤ اوبل مکروه مطلق هغه لایجوز په معنی دلایحل سره ده لایحل مرادف دیحرم ده دغه رنگه د (لایجوز) دکلام اخیر الفاظ هم دال پردی باندی دی چه هغه لایجوز چه په سر کښی ذکر ده هغه په معنی دلایحل سره ده هغه اخیر الفاظ دادی لان البیع یکون تسلیطاً للمشتری علی الشرب عادة فاذا کان الشرب حراماً حرم البیع ایضاً آه مبسوط ۱۸، ج-۱۲، یعنی په اخیر کښی لفظ دحرم ویلی ده او مکروه تحریمی وحرام په نزد دجمهور علماء سره عین دی دریم کلام یه مکروه مطلق ؤ اودا مخته ذکر سو مکروه چه مطلق ذکر سی مراد ځینی تحریم ده ردالمحتار ۱۵۰، ج-۱، نودتهو لواقوالو مفادئی داسو چه دهر هغه شئی بیع چه په هغه کښی اعانة علی المعصیت وی دهغه بیع حرام ده ولوکی نفس عقد صحیح وی دغه رنگه دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه په یوه قول کښی چه (یجوز) ذکر ده او په بل قول کښی (مکروه تحریمی) ذکر ده (یجوز) په معنی دیصح سره ده له صحت سره حرمت منافی

(c) ketabton.com: The Digital Library

نـده یـعـنـی هـم صـحـیـح ده او هـم حـرام نودا هغه یصح ده چه مقابل
دحـلال وی او مـکـروه تـحریمـی هـم مقابل دحلال ده نود دوارو قولو
مـفـادیه داسو چه په هر هغه شئ کښی چه اعانة علی المعصیت وی
بیـع یه حرام ده نو دصاحبین رحمه الله علیه اقوال په خپل میانځ کښی
هـم متحد او متفق سواوله اقوالو دامام صاحب رحمه الله علیه سره هم
متحد سو دغه رنګه دامام صاحب رحمه الله علیه اقوال په خپل میانځ
کښی هـم متـفق سو او له اقوالو دصاحبین سره هـم متفق سو ځکه دتو
لو قول داسو چه دداسی شیانو بیعه حرامه ده ولو کی نفس عقد صحیح
ده لکه څنګه چه علاء الـدیـن حـصفکی رحمه الله علیه ویلی
دی وصح بیـع غیر الخمر ممامر ومفاده صحة بیع الحشیشة
والافیـون قـلت وقد سئل ابن نجیم رحمه الله علیه عن بیع
الـحشیشـه هـل یـجوز؟ فکتب لایجوز فیحمل علی أن مراده
بـعـدم الـجواز عدم الحل قاله المصنف درمختار ص ٤٥٤، ج-٦، کتاب
الاشربة وای مـخته تیر سوچه له شرابو ماسوی دنورو شیانو بیعه صحیح
ده مـفـادئـی داده چـه دچـرسو او افیونو بیعه صحیح ده او له ابن نجیم
رحـمـه الله علیه څخه دچرسو دبیعی پوښتنه وسوه ده په جواب کښی
لایـجـوز ورته ولیکل وای زه وایم چه دده مراد په عدم جواز سره عدم
حـل ده یـعنـی حلاله نده بلکه حرامه ده (سوال) بیع افیون وبنګ

(c) ketabton.com: The Digital Library

صحیح أست یا نۀ وبرتقدیر اول حلال أست یا نۀ

(جواب) این بیع صحیح أست ونافذ أست اما جلال نیست

مجموعة الفتاوی علی خلاصة الفتوی ۲۵، ج-۳ کتاب البیوع سوال دا فیونو او

دبنگو بیع صحیح ده او که نۀ که صحیح وی حلاله ده او که نۀ

جواب ددغه بیع صحیح او نافذه ده مگر حلاله نده ویجوز بیعها

آه (ای المسکرات) اقول المراد بالجواز مایترتب علیه

الثمرات مطلوبة لاما یقابل الحرمة سعدی چلپی علی هامش فتح القدیر

۳۱، ج-۹، سعدی چلپی رحمه الله علیه پدی قول کښی ویجوز بیعها

وائی چه مراد په جواز سره هغه جواز ده چه ثمرات مطلوبه وربانډی

مرتب کیږی یعنی نفس عقدئی صحیح ده او مالك درقبی اود تصرف

سو پدغه بیعه سره هغه جواز نده چه مقابل دحرام ده یعنی حرام وس

هم ده ان المسلم ممنوع عن التصرف فی الحرام اقول فینبغی

ان لایجوز بیعها لکن المراد بالجواز فی قوله ویجوز بیعها

لیس ما یقابل الحرمة بل ترتب الثمرات المطلوبة کما فی

البیع المکروه سعدی چلپی علی هامش فتح القدیر ۳۲، ج-۹، مسلمان په

حرامو کښی له تصرف څخه منع ده سعدی رحمه الله علیه وای نو

مناسب داده چه ددغو شیانو بیعه نسئی جائز او مراد په جواز سره په

هغه قول کښی ویجوز بیعها هغه جواز نده چه مقابل دحرام ده بل هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځینی مراد ده چه ثمرات مطلوبه باندی مرتب کیږی لکه په بیع مکروه کښې ودغه بیع حرامی ته په شریعت کښې بیع فاسده او بیع مکروه او بیع منهی عنه وای له جهته دورود نهی له دغه بیع ځځه حکم دداسی بیع داده چه کول ئی حرام ده او فاعل ئی گناهگار ده که ئی بالفرض له دغه حرمة سره دابیع وکړه ثمرات مطلوبه وربانـدی مرتب کیږی چه هغه عبارة له نفس عقد او ملك رقبه و ملك تصرف ځځه دی دابیع مقابل دباطیلی ده په بیع باطیله کښې نـهٔ نفس عقد صحیح کیږی او نهٔ ملك رقبه فائده کوی او نهٔ ملك تصرف والله اعلم بالصواب۔

﴿ فائده دتطبیق داختلاف داده ﴾

کـه دغه تطبیق نهٔ وکړ سی او یجوز ولایجوز په خپله معنی متبا دره سره سی نوبیا باید ټولو فتاوئ ؤ پر بیع دهغه شئی چه په هغه کښې اعانة علی المعصیت وی حکم په لایجوز باندی کړی وای ځکه دامخته ذکر سوچه دمفتی دارسم ده چه په بیوعو او معاملا تو کښې دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه اود صاحبین اختلاف سره راسی فتوی به پر قول دصاحبین کوی قاضیخان۳، ج-۱، اوسره لدی چه بعضی فتاوئ وی دداسی شئی پر بیع باندی حکم په لا یجوز سره کوی او بعضی یه په یجوز سره کوی له تطبیق ورسته دامعلومه سوه چه نهٔ

(c) ketabton.com: The Digital Library

اختلاف په مابين دامام ابو حنيفة رحمه الله عليه او دابو يوسف رحمه الله عليه ومحمد رحمه الله عليه كښې سته او نه اختلاف په ميانځ دفتاوی و كښې سته يعنی نزاع دټولو لفظی ده هغه فتاویٰ وی چه په لايجوز سره حكم كوی هغه لايجوز په معنی دلايحل ده عدم تحليل مرادف دتحريم ده يعنی دابيعه حرامه ده ولو كه ئی نفسُ عقد صحيح وی او هغه فتاویٰ وی چه حكم په يجوز سره كوی هغه يجوز په معنی ديصح ده هغه يصح چه مقابل دحلال ده دحرام نده يعنی دابيعه حلاله نده بلكه حرامه ده ولو كه ئی نفس عقد صحيح وی نو دا تر لمر ظاهره سوه چه دترياقو اوا فيونو او چرسو اود ټولو مسكراتو او مفتراتو بيع فاسده او حرامه ده په مذهب داحنافو رحمهم الله دترياقو دبيع په بطلان باندی به انشاء الله په بحث دايجاری كښې دلائل ذكر كو

هذا ما عندی والله اعلم وعلمه اتم واكمل **وقال رسول الله ﷺ**

ان الله اذا حرم شياءً حرم ثمنه اخرجه ابن همام فتح التحرير ٤٤، ج-٦،

او رسول الله ﷺ وائی اَللّٰه (جلّ جلاله) چه كم وخت يو شئی حرام كړی دهغه شئی عوض هم حرام وی۔

وقال رسول الله ﷺ ان الله تعالیٰ اذا حرم علی قوم أكل شئی حرم عليه ثمنه اخرجه مسلم اور رسول الله ﷺ وای اَللّٰه (جلّ جلاله) چه كوم وخت پريو قوم باندی ديو شئی خوراك حرام كړی نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه شئی عوض هم حرام وی هغه عوض پیسی وی او که بل شی

وی وقال حسان بن ابی سنان مارأیت شیاءً اهون من الورع

دع مایریبك الی مالایریبك رواه البخاری ص۲۷۵، ج-۱-

حسان بن ابی سنان رحمه الله علیه وای ماتر پرهیزگاری اسانه شئی

نده لیدلی دفع کوه هغه شئی چه تا په شك کښې اچوی وهغه شئی ته

چه تا په شك کښې نهٔ اچوی رواه البخاری ص۲۷۵، ج-۱-

وقدور دعن رسول الله صلی الله علیه وسلم احادیث کثیرة فی تحریم بیع

الخمور منها ماروی البخاری ومسلم عن جابررضی الله عنه

ان النبی صلی الله علیه وسلم قال ان الله حرم بیع الخمر والمتیة والخنزیر

والاصنام له رسول الله صلی الله علیه وسلم ډیر حدیثونه دشرابو دبیع په حرمت کښې

نقل سویدی بعض له هغو هغه ده چه امام بخاری ومسلم رحمهما الله

له حضرت جابررضی الله عنه نقل کړی ده وای رسول الله صلی الله علیه وسلم وویل

اَللّٰه (جلّ جلاله) دشرابو او دمړز گی او دخنزیر او دبتانو بیع حرامه کړی

ده علت ئی داده چه پر دغو مذکور شیانو اَللّٰه (جلّ جلاله) نفع اخستل

حرامه کړی ده نوځکه ئی بیع جرامه ده وورد عنه أحادیث

کثیرة تفید أن ماحرم الله الانتفاع به حرم بیعه وأکل ثمنه

فیتناول التحریم بیع هذا المخدرات لمایترتب علی ترویجها

من المفاسد والمضاربین افراد الامت فهو کا المتسبب فی

(c) ketabton.com: The Digital Library

هـلا كهـا ودمـارهـا بل أنه يقتل الانفس ويضيع الاموال فهى وانَ كـانـت تـجـار ـة فى ظاهرها كما بظن بعض الناس لكنها تجارة بأرواح الناس وفساد الشباب وضياع الاخلاق وهلاك الامت له رسول اللهﷺ ډیر احادث منقول دی مفادئی داده اَللّٰه (جلّ جلاله) چـه هـر هغه شئی حرام کړی وی دهـغـه شئی بیع یه هم حرامه کړی ده اودعـوض خوراك ئی هم حرام کړی ده نـودا دمخدراتو دبیع وحرمت ته هم ورشا ملیږی ځکه دمخدراتو په روا ځولو باندی دأمت پـه افرادو کښی فسـادونـه او ضـررونه مرتب کیږی نـودغـه بـائع لکه متسبـب داسـی ده پـه هلاکت او خرا بتیا ده افرادو دأمت کښی بلکه نـفسونه قتل کوی او مالونه ضائع کوی نوداکه څه هم په ظاهر کښی تجارة ده لکه څنکه چه بعض خلگو داگمان کړی ده لکن په حقیقت کښی دخلگو په روحو اود ځوانانو په فسادو او داخلاقو په ضائع کیدو او دأمـت پـه هـلاکیـدو بـاندی تجـارت ده فـلاشك فـی حـرمـت الاتـجـاربهـا ولانها تعين على المعصيت والله تعالىٰ قد نهانا عـن التـعـاون عـلى الاثم والعدوان فقال الله تعالىٰ وتعاونوا عـلى البـروالتقوى ولاتعاونو على الاثم والعدوان فالتجارت فـى هـذه الاشيـاء لاشبهة فـى حـرمتها لدلالت القرآن الكريم عـلـى تـحـريـمهـا ولهذا قال جمهور العلماء بـان هذه المخدرات

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاقیمة لها فی حق المسلم فلا یجوز بیعها ولایضمن غاصبها ولا متلفها لان ذلك دلیل عزتها وتحریمها دلیل اهانتها وقدروی عن النبی صلی الله علیه وسلم أنه قال ان الذی حرم شربها حرم بیعها وأکل ثمنها الفقه علی المذاهب الاربعه ٤٥، ج-٥-

نوشك په حرمت دتجارة دمخدراتو کښې نسته اوبل دغه بیع وخرید معونت پر گناه ده او حال داده چه اَللّٰه (جلّ جلاله) مونږ له معونت څخه پر گناه او دشمنی باندی منع کړی یو اَللّٰه (جلّ جلاله) وای معونت پر نیکئی او تقوی باندی سره کوی پر گناه او دشمنی باندی مه سره کوی نویه حرمت دتجارة ددغو شیانو کښې هیڅ شك او شبهة نسته لجهة ددلالت دقرآن کریم پر تحریم ددغو شیانو باندی نوځکه جمهور علماء ویلی دی چه ددغو مخدراتو قیامت په حق دمسلمان کښې نسته نو نئی بیعه جائز ده او نه ضمان پر غاصب او تلف کونکی باندی ستهٔ ځکه قیامت او ضمان ئی دلیل دعزت ده او حرمت ئی دلیل دسپکتیا ده او له نبی صلی الله علیه وسلم څخه روایت نقل سویده چه دکم شئی چه څیښل حرام وی دهغه بیعه هم حرام ده او عوض ئی هم حرام ده الفقه علی المذاهب الاربعه ٤٥، ج-٥،

﴿او بعض هم عصر علماء﴾

دتریاقو اوچر سووافیونو وغیره بیع جائز بولی قیاس ئی پر سلاح باندی

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوی وای دغه افیون وغیره مثلاً داسی دی لکه سلاح دسلاح بیع
جائز ده ځکه عقاب اوثواب پر استعمال دسلاح باندی مرتب کیږی
مثلاً که دی په جهاد کښی استعمال کړه خدای(جلّ جلاله) ثواب
درکوی او که دی پر مسلمانانونا حقه استعمال کړه اَللّٰه (جلّ جلاله)
عذاب درکوی دغه افیون اوغیره هم داغسی دی مسلمان دی
خرڅوی او له استعماله دی ځان ساتی له هغودلائلو ماسوی چه مو نږ
پر حرمت دبیع دمسکراتو باندی ذکر کړل ودغو علمائو ته **اول**
داجواب ورکوؤ دا نهٔ منو چه بیع دسلاح مطلقاً جائز ده اوعقاب ئی
منحصر په استعمال کښی ده ځکه بیع سلاح پر هغه چا باندی چه
هغه برسری عداوت وی له مسلمانانو سره ناجائز او حرامه ده ځکه
داعانة علی المعصیت ده ولو که ئی استعمال بائع نده کړی او ناحقه
استعمال ئی پر مسلمانانو خو عین معصیت ده په شریعت مطهره
کښی لکه څنگه چه معصیت منع او حرام ده دغه رنگه اعانة علی
المعصیت هم منع او حرام ده دغه بحث مخته په مراتوتیر سویده
علامه ابن عابدین رحمه الله علیه دانگورو خرڅول پر هغه کافر
باندی چه شراب ځینی جوړه وی حرام بللی ده اوپر مسلمانانو باندی
خو په اتفاق سره حرام ده هغه مسلمان چه خمر ځینی جوړه وی
نوافیون وغیره به بیا څنگه جائز سی پر کفارو باندی ځکه انگورو

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسته له تبدیله دماهیة حرام شئی ځینی جوړیږی او افیون وغیره په
خپله حرام دی او سره لدی عبدالرحمن جزیری رحمه الله علیه
لیکلی دی چه اسرائیل هر وخت داکوشش کوی چه دمخدراتو مواد
په عربی مملکتو کښی رواج کړی ددوی دهلاکت لپاره نوبیا خود
مخدراتو خرڅول پر کفارو باندی عین دسلاح خرڅول دی پر
دشمنانو باندی او سلاح خرڅول پر دشمنانو داسلام باندی په اتفاق
دفقهاء باندی حرام او اعانة علی المعصیت ده اودویم داجواب
ورکوؤ چه ددغه مسکراتو قیاس پر سلاح باندی نهٔ صحیح کیږی
ځکه سلاح مال متقوم ده او مباح الاصل ده قطع نظر له استعماله او
بعد له استعمال ثواب او عقاب دواړه پر مرتب کیږی او مسکرات مال
دی خولکن غیر متقوم دی ځکه مال متقوم هغه ته وای چه په شریعت
کښی چه نفع اخستل ور باندی مباح وی او پر مسکرات ومفتراتو
باندی نفع اخستل حرامه ده لکه څنگه چه مخته ذکر سواو بعد له
استعماله عقاب او ثواب دواړه نهٔ پر مرتب کیږی بلکه یوازی عقاب
پر مرتب کیږی نودا قیاس مع الفارق ده او بعض هم عصر علماء
رحمه الله علیه ئی پر سرقین قیاسه وی وای خوشائی محرم التناوله
دی اوسره لدی بیعه ئی جائزه ده نومسکرات هم محرم التناوله دی
باید بیعه ئی جائزه سی مونږ داجواب ورکوؤ چه دغه بیا قیاس مع

(c) ketabton.com: The Digital Library

الفارق ده ځکه سرقین مال متقوم ده یعنی منتفع به شرعاً ده مثلا اور
په بلول یا په زمکه کښې شندل دز مکې دقوت لپاره داجائز دی او په
بیع کښې اعانة علی لمعصیت نسته او مسکرات خومال غیر متقوم
دی لکه څنګه چه ذکر سو یعنی غیر منتفع به شرعاً دی او په بیع
کښې اعانة علی المعصیت ده نولدی وجهی په قیاس پر سرقینو نهٔ
صحیح کیږی او بل دغه سرقین که دخوراك لپاره انسان واخلی یا په
دخوراك لپاره خرخ کړی نوبیا دوی بیع هم حرامه ده او پیسی په
حرامی دی ځکه دایوه قاعده وه دمبسوط مخته هم ذکر سوه چه په
بیع سره تسلط دمشتری راځی پر مبیعه باندی او دامبیعه که په عرف
او عادت کښې دهرشی لپاره اخستل کیده وهغه شئی ته کتل کیږی
که هغه شئی حلال ؤ بیعه ددغی مبیعی هم حلاله ده او که هغه شئی
حرام ؤ نو بیعه هم حرامه ده مثلاً خاوره پاکه او حلاله ده او بیع عادتاً
دبناء لپاره کیږی بناء یو حلال او جائز کار ده نو بیعه یه هم حلاله ده او
دغه رنګه سرقین حرام اومرداردی مګر بیع عادتاً داور بلولو اودزمکی
دپاشلو لپاره کیږی اودادواړه حلال دی نوبیعه یه هم حلاله ده او
مسکرات مثلاً حرام دی او بیعه عادتاً دخوراك او څیښاك لپاره کیږی
خوراك او څیښاك ئی حرام ده نوبیعه یه هم حرامه ده او بالفرض
والتقدیر که خاوره یاسرقین دخوراك لپاره خرخ سی خوراك ئی حرام

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده نوبیعه یه هم حرامه ده اویامسکرات ددوائی لپاره خرخ سی دوائی په کول جائز ده نو بیا پدغه وخت کښې بیع هم جائز ده او دغه رنګه انګور مثلاً حلال دی بیع یه عادتاً دخوراك لپاره کیږی خوراك ئې حلال ده نوبیعه یه هم حلاله ده او که بالفرض دشراب جوړه ولو لپاره خرخ سی نوبیا یه بیعه حرامه او فاسده ده پدی قاعده سره هغه توهمات دفعه سؤوچه بعض متوهمینُ به دا توهم کاوه چه خاوره اوسرقین وتیل نجس وغیرهم دی تر دی قول لاندی سی **قال رسول الله ﷺ ان اللّٰه اذا حرم شيئاً حرم ثمنه** یعنی رسول الله ﷺ ویلی دی اَللّٰه (جلّ جلاله) چه کم وخت یو شئی حرام کړی دهغه عوض هم حرامه وی اوتر دی قول دی لاندی سی **قال رسول الله ﷺ ان اللّٰه تعالیٰ اذا حرم علی قوم أکل شئی حرم علیهم ثمنه** اخرجه مسلم یعنی رسول الله ﷺ ویلی دی اَللّٰه (جلّ جلاله) تعالیٰ چه کم وخت دیوشئي خوراك په یو قوم حرام کړی دهغه عوض هم حرامه وی اوبعض متوهمین داتوهم کوی چه مسکرات دی تردغه قول لاندی سی **قال الله تعالیٰ (خلق لکم مافی الارض جمیعاً)** نوداټول توهمات دفع سو وتفصیل ته ضرورت نه لری والله الموفق والمعین

(c) ketabton.com: The Digital Library

(المقصد الرابع فی الربح الناتج من التجارة المخدراة)

ځلورم مقصد په ګټه دتجارت دمسکراتو کښی ده لقد علم ان بیع هذه المخدراة حرام فیکون الثمن الناتج من هذه التجارة حراماً لقوله تعالیٰ (ولاتأکلوا اموالکم بینکم بالباطل) ای لایاخذ ولایتبادل بعضکم مال بعض بالباطل وذلك من وجهین الاول اخذه علی وجه الظلم والسلب والسرقة والنهب والخیانت والتدلیس وماجری مجری ذلك الثانی اخذه من جهت محظورة کاخذه بلعب القمار اوبطریق غیر شرعی کالعقود المحرمة کما فی المعاملة بالرباء و بیع ما حرم الله الانتفاع به کاالخمر المتناولة للمخدرات المذکورة فان هذا کله حرام مثل السرقة سواء بسواء وان کان بطیبة النفس من مالکه دا معلومه سوه چه بیع ددغو مخدراتو حرامه ده نوهغه پیسی چه پدغه تجارت سره ئی انسان وګټی هغه هم حرامی دی لجهة ددی قول د اَللّٰه (جلّ جلاله) ولاتأ کلو اموالکم بینکم باطل یعنی تا سی خپل مالونه په خپل میانځ کښی په ناحقه مه سره خوری یعنی مئی اخلی او مئی بعضی له بعضو سره خپل مال په ناحقه بدلوی اودغه اخستل اوبدلیدل په ناحقه سره له دو وجهو کیږی یو اخستل دی په طریقه دظلم او دغصب او دغلا او د لو ټماری

(c) ketabton.com: The Digital Library

او خیانت او دودیعت یعنی فریب وچل ودوکه اونور دغسی شیان او دویم اخستل دی په یو محظور او ممنوع وجه سره لکه په قیمار سره اخستل او یا په بله غیر شرعی طریقه سره لکه حرام عقدونه لکه دسود په معامله کښی او بیع دهغو شیانو چه پر هغو باندی اَللّٰه (جلّ جلاله) نفع اخیستل په شرع کښی حرامه کړی وی لکه شراب هغه شراب چه ودغه مخدراتو ته هم ور شامیلیږی ځکه دغه ټول حرام دی او لکه غلا په غلا باندی یعنی یوسړی له بله ځخه وزنی یا کیلی یا عددی شئی غلا کړی او هغه بل بیا لده ځخه هغه رنګه شی هغو نه مقدار غلا کړی که ئی څه هم مالك په راضی وی خولکن دا خوراك او تبدیل په باطیل سره ده او بل لجهة دهغو حدیثو چه هغه دلالت پر حرمت دثمنو دهغه شئی کوی چه پر هغه باندی نفع اخستل په شرع کښی حرامه وی لکه داقول درسول الله ﷺ **ان الله اذا حرم شیاءً حرم ثمنه** رواه ابن شیبة عن ابن عباس و **قدجاء فی الکتاب زادالمعاد مانصه قال جمهور الفقهاء أنه اذا بیع العنب لمن یعصره خمرا حرم أکل ثمنه بخلاف ما اذا بیع لمن یأکله وکذلك السلاح اذا بیع لمن یقاتل به مسلماً حرم أکل ثمنه واذا بیع لمن یغزبه فی سبیل الله فثنمه من الطیبات وکذلك ثیاب الحریر اذا بیعت لمن یلبسها ممن یحرم علیه لبسه**

(c) ketabton.com: The Digital Library

حرم أكل ثمنها بخلاف بيعها ممن يحل له لبسها آه واذ
كانت الاعيان التي يحل الانتفاع بها اذا بيعت لمن يستعملها
في معصيت الله على رائي الجمهور الفقهاء وهو الحق يحرم
ثمنها لدلالت ماذكرنا من الأدلة وغيرها عليه كان ثمن
العين التي لايحل الانتفاع بها كاالمخدرات حراماً من باب

أولى رسول الله ﷺ واى الله (جلّ جلاله) چه يو شئى حرام كړى دهغه عوض هم حرامه وى روايت ئى ابن شيبة له ابن عباس رضى الله عنه څخه كړيده انگورچه په هغه چاء خرڅ كړى چه هغه شراب ځينى جوړه وى دهغو انگورو پيسى حرامى دى او چه په هغه چاء ئى خرڅ كړى چه هغه ئى خورى بيا پروانهٔ لرى او دغه رنگه سلاح چه پر هغه چا خر څ كړى چه هغه مسلمان په وژنى دهغى وسليح عوض حرام ده او چه پر هغه چاء ئى خر څه كړى چه هغه جهاد په كوى نوبيا يه عوض طيب او حلال ده اودغه رنگه وريښمنه جامه چه پرهغه چاء خر څه كړى چه هغه ئى اغوندى او غو ستل يه وى پر حرام نوبيا يه پيسى حرامى دى او چه پر هغه چائى خرڅه كړى چه وهغه ته ئى اغوستل جائز وى بيا عوض هم جائز ده نو چه دهغواعيانو او ذواتو چه پر هغو نفع اخستل جائز او حلال وى هغه پر داسى چاء خر ځول چه هغه ئى په معصيت الله كښى استعمالوى عوض ئى ناجائز او حرام ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر مذهب دجمهور ؤ فقهاء اوهغه حق هم ده لجهة دهغو دلائلو چه موبږ ذکر کړو وغيره نودهغوا عيانو وذواتو چه دوی په خپله حرام وی ده هغو عوض په طريقه اولی سره حرام ده۔

﴿ واذا كان ثمن هذه المخدرات حراماً كان خبيثاً ﴾

وكان انفاقه فی القربات كالصدقات وبناء المسجد وحج بيت الله الحرام غير مقبول ای لايثاب المنفق عليه نوهر کله چه پيسی ددغو مخدراتو حرامی سوی نوخبيث دی طيب نهٔ دی نودغه پيسی په ثوابی شيانو کښی نفقه کول لکه خيرات کول او مسجد په جوړه ول اوحج په کول غير مقبولی دی يعنی اَللّه (جلّ جلاله) پردغو قرباتو باندی ثواب نهٔ ورکوی **فقد روى مسلم عن ابی هريرة رضی الله عنه قال قال رسول الله ﷺ ان الله طيب لايقبل الّا طيباً وان الله تعالىٰ امرا المؤمنين بما آمر به المرسلين فقال الله تعالىٰ ياايها الرسول كلومن الطيبات واعملوا صالحاً الاية وقال الله تعالىٰ ياايها الذين آمنو كلو من الطيبات مارزقناكم وشكروا الله ان كنتم اياه تعبدون ثم ذكر الرجل يطيل اسفر أشعث أغبر يمديده الى السماء يا رب يا رب ومطعمه حرام و مشربه حرام و ملبسه حرام وغذی بالحرام فانی يستجاب لذلك؟** امام مسلم رحمه الله عليه

(c) ketabton.com: The Digital Library

لـه ابـی هریرةرضی الله عنه څخه روایت کړی ده وائی رسول اللهﷺ ویلی دی چه اَللّٰه (جلّ جلاله) طیب ده طیب مال قبلوی خبیث نهٔ قبلوی او اَلـلّٰه (جـلّ جلالـه) مـؤمـنـان پـه هـغـه شـئـی امر کوی په کم شئی چه رسولان امر کړی دی اَللّٰه (جلّ جلاله) ویلی دی ای رسولانو خوراك له طیبـا تـو څـخه کوی یعنی له پاکو او حلالو شیانو څخه او صالح عمل کوی او په بل ایات کښنی اَللّٰه (جلّ جلاله) ویلی دی ای کسانو مؤمنانو خـوراك لـه پاك او طیب هغه رزق څخه کوی کم چه مونږ در کړی ده او د اَللّٰه (جلّ جلاله) شـکـر اداء کوی که چیری تا سی خاص داَللّٰه (جلّ جلاله) عبـادت کـوی بیـا رسـول اللهﷺ هغه سړی ذکر کړ چه وژد سـفرئی کړی وی او ببـر سـرئـی وی او په خاور وخړ پـړوی اولاسونه داسـمان طرفته کشوئ او دیارب یارب ناری وهی او خوراك ئی حرام وی او څیښناك ئـی حـرام وی او جـامـهٔ ئـی حرام وی اولوی سوی پـه حـرامـو وی نـوزه ددغـه سـوال قبلوم یعنی اَللّٰه (جـلّ جلاله) وای دداسی سړی سـوال نـه قبـلـوم خبیـث او طیب چه پدغه ایا تو کښنی ذکر دی **ویـحـرم علیه الخبائث** آه **کلو من الطیبات** الایة مفسرین کرام وای چـه هـر ضـارشئی په خبیث کښنی داخـل ده اوهـر نـافع په طیب کښنی داخل ده **وقـد جـاء فـی الـحـدیـث الـذی رواه احمد فی مسـنـده عـن ابـن مسعـودرضی الله عنه أن رسول اللهﷺ**

(c) ketabton.com: The Digital Library

قـال والـذی نـفسـی بیـده لایکسب عبد مالاً من حرام فینفق مـنـه فیبـارك لـه فیه ولا یتصدق فیقبل منه ولا یترکه خلف ظهـره الاکـان زاده فی النار ان الله لایمحو السیئی بالسیئی ولـکـن یمحو السیئی بالحسن ان الخبیث لایمحوالخبیث او په حدیث شریف کښې راغـلی دی هغه حدیث چه احمد په خپل مسند کښې لـه ابـن مسعود رضـی الـلـه عـنـه ځـخه نقل کړیده چـه رسول الـله ﷺ ویلی دی زماد قسم په هغه ذات وی چه زما نفس دده په لاس کښې ده یـو بنده به دحرام مال کسب نۀ وکړی چـه بیا له هغه زکات ورکړی او اَلـلّٰـه (جلّ جلاله) دته برکت پکښې ورواچـوی او نۀ به له حـرامـو صدقه وخیرات وکړی چـه اَلـلّٰـه (جـلّ جلاله) ئی ځینی قبول کړی او نـه به ئی ترشا پریږ دی مـګر تو شۀ به ئی په اور کښې وی الله بدی په بدی باندی نۀ محوکوی بلکه الله بدی په نیکئی باندی نیستی کـوی خبیـث خبیـث نسئـی نیستـی کـولـیوروی عـن ابـی هـریرةرضی الله عنه عن النبیﷺ وسلم قال من کسب مالاً حـراماً فتـصـدق بـه لـم یـکـن له آجر وکان اجره یعنی اثمه وعقوبته علیه ابـی هریرةرضی الله عنه له رسول اللهﷺ ځخه نقل کـوی وائی که چاء دحرام مال کسب اوکاروبار کا وه اوبیا په خیرات ځینی وکو دهغه اجر نسته او ګناه وعذاب ئی پرده باندی ده وما فی

(c) ketabton.com: The Digital Library

مراسل القاسم بن مخيرة قال رسول الله ﷺ مااصاب مالاً من مأثم فوصل به رحمه اوتصدق به اونفقه في سبيل الله جمع ذلك جميعاً ثم قذف به في نار جهنم وائی رسول الله ﷺ ویلی دی کچاء په غیر شرعی طریقه سره مال حاصل کو اوبیا یه وصل رحمی په و کړه او یا یه خیرات ځینی و کواویا یه دخدای په لار کښی نفقه ځینی و کړه داټول را جمع کیږی په اور ددوزخ کښی غور زیږی **وروی عن النبی ﷺ آنه قال انه اذا خرج الحاج بالنفقة الخبيثة فوضع رجله في الغدز اي الركاب وقال لبيك ناداه ملك من السماء لا لبيك ولا سعديك وحجك مردود عليك** له رسول الله ﷺ څخه روایت سویده وای حاجی چه په حرام نفقه سره را ووزی دحج لپاره او پښه په رقاب کښی کښیږدی او ووائی لبیك یعنی په خدمت ولا ړیم تالره یو ملکه له اسمان څخه اواز وکړی وائی لا لبیك یعنی په خدمت نئی ولاړ وخپل رب ته ولا سعدیك اوندی نیك بختی او خوشحالی وی تالره او حج دی مردود ده پر تا باندی یعنی غیر مقبول ده **فهذه الاحاديث التي يشد بعضها بعضاً تدل علىٰ آنه لايقبل الله صدقة ولا حجة ولا قربة اخرى من القربات من مال حرام من أجل ذلك نص علماء الحنيفة على أن الانفاق على الحج من الحرام حرام**

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه احادیث چه بعضی دبعضو تائید کوی دلالت کوی پردی باندی
چه اَللّٰه (جلّ جلاله) له حرام مال څخه نه صدقه قبلوی او نهٔ حج
قبلوی او نه بل ثوابی او خیراتی کار قبلوی نولدی وجه علماء احنافو
تصریح کړی ده پر دی باندی چه په حرام مال باندی حج کول حرام
ده ونستطع أن نلخص ما ذكر ناه فيما يأتى موږ طلب دتوفیق
ـوٴ چه هغه شیان چه موږ ذکر کړو چه دهغو خلاصه بیان کړو اولاً
تحريم تعاطى الحثيش والأفيون والقات وغيرها من
المخدرات المسكراة والمفتراة
ثانياً تحريم الاتجار فيها واتخاذها حرفة تدر الربح
ثالثاً حرمة تهريبها ومساعدة التجار على رواجها والتدليس
عليهم رابعاً حرمت زراعتها لاتخاذ المادة المخدرة لتعا طيها
او الاتجاربها خامساً ان الربح الناتج من الاتجار فى هذه
المواد حرام خبيث وان انفاقه فى الطاعات غير مقبول الفقه
على المذاهب الاربعه ٤٢، ج-٥، خلاصه ئی داده اول دچر سو او افیونو اود
ټولو مخدراتو که مسکروی او که مفتروی خوراك او څیښناك او
څکیدن حرام ده دویم ددغو مخدراتو تجارت اودځان دګټی لپاره
کسب جو ړول حرام ده دریم له تجارا نوسره په ګریزی او کرایه و
مزدوری سره ورل ددغو مخدراتو حرام ده څلورم ددغو مخدراتو

(c) ketabton.com: The Digital Library

فصل کرل هغه دخپل خوراك او څکیدن لپاره وی او که دتجارة لپاره وی حرام ده پنځم هغه ګټه چه ددغو مخدراتو په تجارة کښنی یعنی په خریداو فروخت کښنی حاصله کړی هغه پیسی وی او که بل شئی وی حرام ده دهغو نفقه کول په طاعاتو کښنی غیر مقبول ده حرام پردوه قسم دی یو قسم هغه حرام دی چه دانسان په ملك کښنی نۀ راځی مثلاً لکه مال دسرقی اودغصب او هغه پیسی چه په بیوع باطیله ؤ باندی یه ځانته حاصلی کړی وی دغسی مال دانسان ملك نه ګرزئی پدی باندی انسان غنی نۀ بلل کیږی یعنی پدی باندی پر انسان نۀ حج فرضیږی او نۀ زکوٰة او بل قسم هغه حرام دی چه د انسان ملك ګرزئی لکه ثمن او مثمن دبیوعو فاسده ؤ او دسود وغیره مثلاً پدی باندی انسان غنی بلل کیږی او حج پر پرضیږی اوز کوة پر فرضیږی او دغه رنګه سړی حج په و کړی یاز کوة ځینی ور کړی فرض په سا قطیږی خولکن قبلیږی نۀ ګټه او تجارة ددغو مخدراتو له دغه اخیره قسم ځخه ده ځکه دامو نږذ کر کړو چه ددغو مسکراتو بیعه فاسده ده هغه ثمنی ئې حرامی دی پدغه حرمت سره یعنی چه حج پرفرضیږی اوزکوة پرفرضیږی مثلاً او په اداء سره یه هغه فرض هم ځینی ساقطیږی خولکن قبلیږی نۀ۔

ویجتهد فی تحصیل نفقة حلال فانه لایقبل بالنفقة الحرام

(c) ketabton.com: The Digital Library

کماورد فی الحدیث مع انه یسقط الفرض عنه معها بحر الرائق۳۰۹، ج-۲، تحت قوله هو زیارة مخصوص الخ وکذا فی الشامی۱۹۱، ج-۲، علمگری۲۳۰، ج-۱، فتاوی رحیمیه۳۷، ج-۸، فتح القدیر ۳۱۹، ج-۲، یعنی دحلال نفقی کوشش دکوی ځکه په حرام نفقه سره نهٔ قبلیږی لکه څنګه چه به حدیث شریف کښې هم دغسې راغلی دی که څه هم فرض په ښا قطیږی او قبلیږی نهٔ ځکه داسقاط دفرضو اود عدم قبول په میانځ کښې منافات نسته لکه څنګه چه ابن همام رحمه الله علیه ویلی دی ولا تنافی بین سقوطه وعدم قبوله فلایثاب لعدم القبول ولا یعاقب فی الاخرة عقاب تارك الحج فتح القدیر۳۱۹، ج-۲،

﴿المقصد الخامس فی ذراعت المخدراة﴾

پنځم مقصد په کشت دمخدراتو کښې ده دمسکرات و مفتراتو کشت په اتفاق سره حرام ده دمختینو مقاصد و څخه دکشت حرمت په واضحه تو ګه سره و هر چا ته معلو میږی وتفصیل ته ضرورة نهٔ لری نو لهذا په یوخو محدود دلائلو اکتفاء کؤ ځکه مشت نمونه خروار است۔

﴿اتفق الائمة علی تحریم ذراعة الحثیش والخشخاش﴾

لاستخراج المادة المخدرة منهما لتعاطیها او الاتجارفیها

(c) ketabton.com: The Digital Library

وحرمت ذراعتها من وجوه ـ

﴿ اولاً ماروی ﴾

عن ابن عباس رضی الله عنهما ان رسول الله ﷺ قال (ان من حبس العنب ایام القطاف حتی یبعه ممن یتخذه خمرا فقد تقحم النار) فهذا دلیل علی حرمت ذراعتها بطریق دلالت النص ژول اما مان پر حرمت دکشت دچرسو او دخشخا شو متفق دی ځکه پدی کشت سره مخدره مواد حاصلیږی هغه مواد دخپل ځان دخوراك اودڅکیدن لپاره وی او که دتجارة لپاره وی او دکشت حرمت له ډیرو وجهو ده او له وجهه هغه ده چه له ابن عباسؓ رضی الله عنه څخه روایت سویده وائی چه رسول الله ﷺ وویل کچاء انګور د رسداو دپختیا په وخت کښی بند کړو نهٔ ئی خرڅول ددی لپاره چه بیابی پر هغه چاء خرڅ کړی چه هغه شراب ځینی جو ړه وی نو هغه سړی خپل ځان په شدة او مشقت سره په اور دجهنم کښی واچاوه نو دغه حدیث دلالت پر دی باندی. کوی چه کشت دهغو مخدراتو چه هغه یا عین شراب دی او یا په حکم دشرابو کښی دی بناءً علی اختلاف المذهبین حرام ده ځکه چه پاکه او حلاله میوه ایښودل حرامه ده پدی نیت چه بیا یه پر هغه چاء خرڅه کړی چه هغه شراب ځینی جوړه وی او رسول الله ﷺ هغه وعید ورته بیان کړی ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

نـودهـغـو حرامو او مضر موادو کرل به بیا څنګه نسـی حرام چه دهغو ضـرر و نـقـصـان وهـرچاته ترلمر شکاره ده او وهغه کرونکی ته به بیا هغه وعید څنګه نسی راجع کم چه ؤس ذکر سو۔

﴿ثانیاً﴾

ان زراعة هـذه الـمـخـدراة اعانة على المعصيت وهى تعاطى الـمـخـدراة والاتـجـار فيها والا عانة على المعصيت معصيت

دویـم وجهـه دحـرمـت داده چـه ددغـو مـخـدراتو کشت اعانة على المعصيت ده هغه معصیت او ګناه چه هغه خوراك او څکیدن او تجارة دمـخـدراتو ده او دګناه په کار کښی کـومك او مدد کول ګناه ده نو دمخدراتو کشت او فصل کرل هم ګناه او حرام ده۔

﴿ثالثاً﴾

ان زراعتهـا لهـذا الـغـرض رضأمن الزارع بتعاطى الناس لها واتـجارهم فيها والرضاء بالمعصيت معصيت وذلك لان انكار الـمـنـكـر بـالـقـلب الذى هو عبارة عن كراهية القلب وبغضه الـمـنـكر فرض على كل مسلم فى كل حال بل وردفى صحيح مسلـم عـن رسـول الـلـه ﷺ ان مـن لـم يـنـكـر المنكر بقلبه (بالمعنى الذى بينا) ليس عنده من الايمان حبة خردل

دریـمـه وجهـه دحـرمت داده چه د مخدراتو کشت ددی غرض لپاره

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرل چه خوراك څکیدن او تجارة ده لدی دامعلومیږی چه دغه
کرونکی پدغه خوراك او څکیدن او تجارت دخلگو باندی راضی ده
اورضاء په گناه باندی گناه ده او ذاخبره ثابته ده ځکه له منکر شئی
ځخه په زړه باندی انکار په هر حال کښی پر هر مسلمان باندی
فرض ده انکار دمنکر لدی عبارة ده چه له منکر څخه به په زړه باندی
کرهه او بغض کوی بلکه له رسول اللهﷺ څخه په صحیح مسلم
کښی نقل سویده که چاء له منکر شئی څخه په زړه باندی انکار نهٔ
کا وه له هغه سره دیوه نخود ددانی په مقدار ایمان نسته **وفیه مخالفة**
لولی الامر الذی نهی عنها بالقوانین التی وضعت لذلك
لوجوب طاعة ولی الامر فیما لیس بمعصیة لله ولرسوله
باجماع المسلمین الفقه علی المذاهب الاربعه ٤٠، ج-٥ ، او بل دمخدراتو
په کرلو کښی دآمیر مخالفت ده هغه آمیر چه مخدرات ئی بند کړی
وی په هغه قانون باندی چه دمخدراتو دبندیدو لپاره ئی ایښی وی او
اطاعت دآمیر واجب ده په اجماع دمسلمانانو په هغه شئی کښی چه
په هغه کښی داَللّٰه (جلّ جلاله) او داَللّٰه (جلّ جلاله) درسول گناه او
نافرمانی نهٔ وی الفقه علی المذاهب الاربعه لکه رسول اللهﷺ چه وائی
لاطاعت للمخلوق فی معصیة الخالق یعنی په کوم شئی کښی چه
انسان داَللّٰه (جلّ جلاله) په معصیت او گناه کښی واقع کیږی په هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شئی کښې دمخلوق اتباع او اطاعت نسته هغه مخلوق آمیروی او که موراو پلاروی او که پیراو استادوی که هرڅوك وی زراعة الحشیش والخشخاش والقات وتصنیع الافیون والکوکابین والهروین ان کل مایودی الی حرام فهو حرام وکل مایعین علی المعصیت فهو معصیت فتکون زراعة الحثیش وغیرها واستخراج المواد المخدرة العنایة بها حفظاً وتعلیماً وتهریباً ونقلاً من مکان الی آخر امراً حراماً فی شرع الله ودینه للأسباب التالیة دغه بیان په کښت دچرسو او دخشخاشو او دالقات کښې ده اوپه جوړه ولو دافیونو او دکوکابینو او دهریوینو کښې ده القات هغه وا ښه ته وائی چه له پاڼو یه پان جوړیږی حاصل ئی داده چه هر هغه شئی کښې چه اعانة علی المعصیت وی هغه معصیت ده نودچرسو وغیره ؤ کښت او دمخدره موادو جوړه ول او غم خوردنی په کول مثلاً ساتل او ورښودل او زده کول او یا په کریټ اوکاټن کښې بنده ول ځکه په بعضی نسخو کښې دتعلیماً پرځائی تعلیباً راغلی ده او په گریزی باندی وړل او له یوه مکان ځخه بل مکان ته نقل کول دادخدای(جلّ جلاله) په شرع او په دین کښې یو حرام کار ده ددغورا روانو اسبابو په وجهه

۱ـ ان زراعة مایؤ دی الی الحرام یعد رضاً صریحاً من

(c) ketabton.com: The Digital Library

الـزراع بتـعــاطــى الــنــاس لــه واتـجـارهـم فيــه والـرضــاء بالمنكر أو المعصية يعد منكراً وعصياناً

۲- تبيـن مـمـاذكـر أن كـل مـافيـه اعـانة عـلى المعصيت يعد معصيت كما أن الزراعة لوسائل المخدرات معصيت

۳- روى ابـو داود في سنة عن ابن عباس رضي الله عنه ان رسـول الـلـه ﷺ قال ان من حبس العنب أيام القطاف حتى يبيـعـه مـمـن يتخذه خمراً فقد تقحم النار، وهذا دليل صريح عـلى حـرمة زراعة الـحثيش والقات وكل مايؤدى لاستخراج عصارة الافيون والهروين والكوكابين وغير ذلك الفقه الاسلامی ۵۵۱۷، ج-۷، پـدی ځـائـی کښی نـور دلائـل هـم ذکـر دی خـود ټولو حاصل هغه ده کم چه په مخته عبارة کښی ذکر سونو لدی وجهی یه ترجمه هم نه ذکر کوؤ اکتفاء په هغه مختنی ترجمه باندی کؤو،

﴿ داسوال دی څوک نهٔ کوی ﴾

چـه دانـګـورو کشـت دی هـم حـرام سـی ځکه خوله هغو هم شراب جوړیږی لـدی وجهـی چـه دامـختـه ذکـر سـو چـه په بیغه سره تسلط

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمشتـری راځـی پـه مبیـعه باندی نو هغه مبیعه عادةً که دهرشئی لپاره اخستل کیده وخر څیده وهـغه شئی ته کتل کیږی کـه هغه شئی حرام ؤ دغـه بیـعه هم حرامه ده او که هغه شئی حلال ؤ دغه بیعه هم حلاله ده نـودلتـه هـم دغـه قـاعـده ده انګورعادتاً دخوراك لپاره کرل کیږی خـوراك ئی حلال ده نوکرل ئی هم حلال او جائز ده او بالفرض که په نیـت او قـصـد دخموریّت وکرل سی بیا یه کرل حرام ده او مسکرات عـادتـاً دخوراك او څکیدن لپـاره کرل کیږی خوراك او څکیدن ئی حـرام ده نـوکشت ئی هم حرام ده نوذا معلومه سوه چه دانګورو قیاس پر مخدراتو نسئی کیدلی والله اعلم وعلمه اتم واکمل۔

﴿ المقصد السادس فی اجارة المخدراة ﴾

شپږم مقصد په اجاره دمخدراتو کښی ده په اجاره دمسکراتو ومفتراتو کښی عیـن هـغـه بـحـث ده کم چه په بیع دمسکراتو ومفتراتو کښی مونږ ذکر کړو ځکه اجاره عین بیع ده صرف دافرق یه ده چه بیع

﴿ عقد علی الاعیان بعوض اواجاره عقد علی المنافع بعوض ﴾

تـکمله فتح التقـدیـر ۱۴۵، ج-۷، البـدائع ۱۷۴، ج-٤، تبین الحقائق ۱۰۵، ج-۵،

(c) ketabton.com: The Digital Library

وغيرها نولدى وجه هغه بحث مكمل دوباره نه ذكر كوؤ هغه بايد په غور وكتل سى لكن يو څو مهمى خبرى ذكر كوؤ يوه اجاره على المعصيت ده او يوه اجاره پر اعانة على المعصيت ده په اجاره على المعصيت كښى نفس عقد نهٔ صحيح كيږى او په اجاره دمعونت على المعصيت كښى نفس عقد صحيح ده خولكن حرام ده يعنى اجاره فاسده ده او په اول كښى نفس عقد ځكه نهٔ صحيح كيږى چه په اجاره كښى داشرط ده چه معقود عليه به مباح وى شرعاً او معصيت خو مباح نده بلكه حرام ده **الشرط الثالث ان تكون المنفعة مباحة لغير ضرورة وان تكون مقصودة فلا تصح الاجارة على ضرب شخص او فعل حرام كالنياحة كمالا تصح اجارة الدار لتكون محلاً للباغيات او بيع الخمر او للقمار او نحوذلك مما لا يحل** الفقه على المذاهب الاربعه ۱۰٦، ج-۳، دريم شرط داده چه دغه منفعت به مباح وى بغير له حالته اضطرارى ځخه او مقصود به وى دسړى پر وهلو باندى اجاره نهٔ صحيح كيږى او دغه رنگه پر فعل حرام باندى نهٔ صحيح كيږى لكه نياحة مثلاً يعنى يو چا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته پیسی ور کړی چه ته راسه زما پرځائی زما پر مړی باندی چیغاری وبغاری وهه او سرو گریبان شکوه دغه مزدوری نهٔ صحیح کیږی لکه څنگه چه سرای ور کول په اجاره باندی نهٔ صحیح کیږی وهغه چأته چه دباغیانو ځائی ومرکز ځینی جوره وی او یادشرابو خرید وفروخت په کښی کوی اویا قیمار په کښی کوی او یا بل داسی کار په کښی کوی چه هغه په شریعت کښی ناروا وي **ویجوز العقد علی المنافع المباحة ۔**

﴿اما المنافع المحرمة كما عرفنا فلا تجوز الاجارة عليها﴾ **لانها محرمة فلا يجوز اخذ العوض عليها كالميتة والدم وذلك باتفاق العلماء** الفقه الاسلامی ۷۵۹، ج-٤، عقد دمزدوری پر مباحو منافعو باندی جائز ده او پر حرامو منافعو باندی مزدوری اخستل نده جائز ځکه هغه خو حرام دی او پر حرامو مزدوری اخستل ناروا ده لکه پر مړز گه او مسفوحة وینه باندی چه عوض اخستل ناروا ده او پر دی خبره باندی ټول علماء متفق دی۔ **قال العلامة المرغيناني رحمه الله عليه ولا يجوز الاستجار على الغناء**

(c) ketabton.com: The Digital Library

والنوح وكذا سائر الملاهی لانه استیجار علی المعصیت والمعصیت لاتستحق بالعقد الهدایه۳۰۱، ج-۳ ، علامه مرغینانی رحمه الله علیه وای چه أجرة اخستل پر سرود او پر چیغارو وبغارو اوپر ډول ودو تاره وغیره باندی ناروا ده ځکه دا أجرت اخستل دی پر گناه باندی او گناه په عقد سره نه مستحق کیږی ځکه په عقد داجاری سره تسلیم دمعقود علیه مستحق کیږی شرعاً او دانده جائز چه عقد داجاری دی پر سړی داسی شئی حق کړی چه په هغه دی گنهگار کیږی لدی وجه نده جائز چه دمعصیت اضافت شرع ته ونه سی قال العلامة ابو البرکات النسفی رحمه الله علیه ولایجوز علی الغناء والنوح والملاهی کنزالدقائق۳٦٤ کتاب الاجارة ومثله فی ردالمحتار۵۵، ج-٦، مطلب فی استیجار علی المعاصی الفتاوی حقانیه۲۵۷، ج-٦، ان تکون المنفعة المعقود علیها مباحة شرعاً آه الفقه الاسلامی ۷٤٤، ج-٤، داقول اتفاقی ده یعنی په اتفاق دعلماء باندی داعقد باطیل ده او بل اجاره پر اعانة علی المعصیت ده پدی کبنی بیا هغه اختلاف ده کم چه په بیع کبنی ذکر سوو حاصل ئی داده چه بعد التطبیق له

(c) ketabton.com: The Digital Library

اقـوالـو داحـنـافـو څـخه هم له فساد او له حرمت څخه په يو آن کښى

نسئى خالى کيدائى يـجـوز للشخص عندابى حنيفة رحمه الله

عـليـه ان يـؤجـر نفسه أوسيارته اودابته بأجر لتعمر كنيسة

اولـحـمـل خـمـر ذمـى لالعصرها لان لامعصية فى الفعل عينه

لان عـقـد الاجـارـة عـلـى الـحمل ليس بمعصية ولا سبب لها

وانـمـا تـحـصـل الـمـعصية باختيار الشارب وقد يكون حملها

لـلاراقة أوالتـخـليـل اما عـصـرهـا بـقـصـد الخمرية كمعاصر

الـخـمـور فـى بـلادنـا أوفى امريكا مثلاً من مسلم فيحرم لان

الـمعصية فى الفعل عينه وأجاز ابو حنيفة أيضاً اجارة بيت

لاتـخـاذه كـنيسة أوبيـع الـخمر فيه فى بلاد غالب أهلها اهل

الـذمة لأن الاجـارة تقع على منفعة البيت ولهذا تجب الأجرة

بـمجرد تسليم ولا معصية فيه وانما المعصية بفعل المستأجر

وهـو مـختار فيه ولا تجوز تلك الاجارة فى بلاد غالب اهلها

اهـل الاسـلام لان أهـل الـذمة لايـمـكّنون من اتخاذ الكنائس

واظهار بيع الـخمورو ونـحوذلك فى الاصح۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

وقال الصاحبان والائمة الثلاثة لاينبغى كل تلك الاجارة

وهى مكروهة لأنها اعانة على المعصيت ولأنه عليه الصلواة

والسلام لعن فى الخمر عشرة وعدّمنها. (حاملها)

واعتبر أبو حنيفة الحديث محمولًا على الحمل المقرون

بقصد المعصية وعلى كل حال فر أى أبى حنيفة قياس

ورأى الصاحبين استحسان وهو المعول عليه فى كثير امن

الفتاوى الفقه الاسلامى ٢٦٨٨، ج-٤، امام ابو حنيفة رحمه الله عليه وائى

چه سړى په خپله يا په موټر باندى يا په حيوان باندى دكفارو دعبادت

خانى په جوړلو كښى او يا له ذمى سره دشرابو په وړه ولو كښى

مزدورى وكړى دا جائز ده نۀ دشرابو په جوړه ولو كښى يعنى دشرابو

په جوړولوباندى مزدورى اخستل ناجائز ده ځكه په نفس فعل دوړلو

كښى خو گناه نسته ځكه دغه عقد دا جارى پر وړلو باندى خو نۀ

گناه ده او نۀ سبب لپاره دگناه ده ځكه وړل خوئى كله دتو يه ولو لپاره

او كله دسر كه كيدلو لپاره هم وى او معصيت خو په اختيار

دخيښتونكى كښى ده لكن مسلمان چه په قصد دشرابو جوړه وى لكه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه جوړه ونکی چه زمونږ په وطنو کښې جوړه وی او یا یه په امریکا کښې جوړه وی مثلاً هغـه حـرام ده ځکـه پدغـه نفـس فعل کښې معـصیـت او گنـاه ده اودغه رنگه امام ابو حنیفة رحمه الله علیه جائز کړی ده کوټه پـه کـرایـه ورکول وکافرته چه هغه عبادت خانه ځینی جوړه کړی اویـا شراب په کښې خرڅ کړی پـه هغه وطنو کښې چه غـالبـه اهـل ئـی اهـل ذمـه وی ځـکه دغه اجارهٔ وکرایه خو پر منفعت دکوټې واقع کیږی نـولدی وجه یه په نفس تسلیم سره أجرة وا جبیږی او گناه خو یه په فعل دمستأجر کښې ده یعنی چه شراب خرڅول دی او یـا کفری عبادت کول دی او هغه پدغه خپل فعل کښې اختیار مند ده اودغـه اجـاره نـده جائز په هغه وطنو کښې چـه غـالبه اهل ئی اهل السـلام وی ځکه اهل ذمه بیا دا قدرت نهٔ لری چه عبادت خانه جوړه کړی او یـا شراب پـه ښکاره بـاندی خـرڅ کړی او یـا بل داغسـی کارو کړی۔

او امام ابو یوسف رحمه الله علیه و محمد رحمه الله علیه سره له امانو ثـلاثـهٔ وائی دغه مذکوری اجاری ټولـی مـکروه دی ځکه دغه اعانة

(c) ketabton.com: The Digital Library

علی المعصیت ده او بل رسول الله ﷺ په شرابو کښې پر لسو کسانو لعنت ویلی ده له هغو لسو څخه یو و رونکی ده او امام ابو حنیفة رحمه الله علیه دغه حدیث حمل کړی ده پر هغه وړلو باندی چه په قصد دمعصیت وی خو په هر حال رأی دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه قیاس ده اورأی دصاحبین استحسان ده اودغه دصحابین رأی په ډیرو فتاوی ؤ کښې معول علیه ومرجع الیه ده یعنی مفتی به ده۔

قال الزیلعی علی هذا الخلاف لواجره ای الکافر دابته لینقل علیها الخمر اواجره بنفسه لیرعی له الخنازیر یطیب له الاجر عندابی حنیفة رحمه الله علیه وعندهما یکره شامی

استنبولی کتاب الحظروالاباحة ۳۴۵، ج۔۵، وفی الخلاصة ۱۴۹، ج۔۳، کتاب الاجاره

زیلعی رحمه الله علیه وائی که چا کا فرته حیوان په کرایه ورکو ددی لپاره چه شراب وربانذ یو سی او یا یه خپل ځان ور مزدور کو ددی لپاره چه دهغه خنزیران وروپیائی دغه مزدوری ورته جائز ده په نزد دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه او په نزد دصاحبین باندی دغه مزدوری مکروه ده اودامو نږ ذکر کړی دی چه مکره چه مطلق ذکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

سی مراد څیني تحریم ده **وکذالو اجر نفسه لیحمل له الخمر**

یکره لان التصرف فی الخمر حرام قال رحمه الله علیه هکذا

اطلق لکن هذا قولهما واما علی قول ابی حنیفة رحمه الله

علیه لایکره احقر محمد شفیع دیو بندی رحمه الله علیه ددی عباره

ترجمه دتیز عبارة په شان ده اگرچه نفس عقد جائز هے مگر بوجه

اعانت علی المعصیت ایسے معاملات سے احتراز لازم هے بنده اصغر

حسین رحمه الله علیه عفی عنه امداد المفتین ص۷۱۷، ج-۲، ومثله فی عزیز

الفتاوی ص۶۳۸، ج-۱ ، لدی مذکور وعباراتو داصراحةً معلومیږی چه دتر

یاقو وهل په مزدوری باندی ناجائز ده په نزد دامام ابو حنیفة رحمه الله

علیه سره له صاحبین څکه دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه له صاحبین

سره اختلاف په جوړه ونکی او نیبنځی څونکی دشرابو کبنی نسته

یعنی دهغه کس مزدوری چه انگور په قصددشرابو باندی نیبنځی څی

او یا شراب له بل شئی څخه جوړه وی لکه څنگه چه دصاحبین په

نزد ناجائزه ده دغه رنگه دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه په نزدهم

ناجائزه ده نو ترياق وهل په نزد دټولو باندی ناجائزه ده څکه دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وهـل یـه عین جوړه ول دی نـودغـه وهـل عیـن مـعصیت سو او دعین معصیت په حرمت او ممانعت کښې ددوی اختلاف نسته او بالفرض والتـقـدیـر کـه دا وویـل سـی چـه دغه فعل دو هلویه معصیت نده بلکه اعـانة عـلـی الـمـعصیت ده او په اعانة علی المعصیت کښی دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه له صاحبین سره اختلاف ده امام صاحب رحمه الـلـه عـلیـه یـه طرّف دجـواز نیـولـی ده او صـاحبینو یـه دعدم جواز او کراهیت نیولی ده نودابه په جواب کښې ورته وویل سی چه دامام ابو حـنیـفة رحـمـه الـلـه تـعالیٰ علیه وجواز ته دی څوك نـهٔ گـوری ځکه دامخته مونږ ذکر کړو چه تعارض دقیاس او استحسان چه سره راسی استـحسـان پر مقدم ده ردالمحتار ۴۹، ج-۱ ، پـه اعـانة عـلـی المعصیت کښې امـام ابـو حـنیـفة رحـمـه الـلـه عـلیـه قول په قیاس سره کوی او صـاحبیـن یـه په استحسان سره کوی اوبل دامو نږ ذکر کړو اختلاف دامـام ابـو حـنیفة رحمه الله علیه او دصاحبین رحمه الله علیه چه سره راسی اخذ په قول دصاحبین کول کیږی قاضیخان ۳، ج-۱ ، اوبل دامو نږ ذکر کړو پـه مـقـصـد دبیع دمسکراتو کښې چـه جـواز او فساد سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

منافی نۀ دی جائز دی هم وی او فاسد دی هم وی یعنی امام ابو حنیفة

رحمه الله علیه چه وداسی عقد ته جائز وای سره له جوازه دی

فاسدوی ځکه الفاسد من العقود ماکان مشروعاً بأصله دون

وصفه والباطیل مالیس بمشروعاً اصلا لابأصله ولا بوصفه

ردالمختار ص٤٦، ج-٦، فاسد عقد هغه ته وای چه من حیث الذات مشروع

او منعقد وی او من حیث الوصف باطیل وی او باطیل عقد هغه ته وای

چه نۀ نفس ذات دعقد منعقد وی او نۀ ئی وصف۔

حاصل دی بیان داسو چه دغه تریاق وهل په مزدوری باندی په صورة

دمعصیت کبنی یعنی چه دغه وهل یه معصیت سی نودغه عقدئی

باطیل او حرام ده په نزد دټولو احنافو باندی او که بالفرض والتقدیر

معصیت نسی اعانة علی المعصیت خوبالاتفاق ده نو په صورة داعانة

علی المعصیت کبنی هم دغه عقد فاسد اوحرام ده پرقول مفتی به

باندی داتقریر دمقصد له سره بیاتر دغه ځائی پر دی تقدیر ده چه

دعمل په مقابل کبنی نقدی پیسی ور کړی او چه دعمل په مقابل

کبنی یعنی په أجرة کبنی تریاق ور کړی لکه څنگه چه معمول ده په

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغانستان کبنی بیا داحقر بنده په خیال راجح داده چه دغه اجاره

باطیله ده ځکه په أجرة کښنی داشرط ده چه مال به متقوم وی نوتریاق

کخه هم مال دی خو متقوم نهٔ دی.

﴿وأما شروط الأجرة فهى اولاً تكون الاجرة مالاً متقوماً معلوماً﴾

البدائع المصدر السابق ص۱۹۳ الفقه الاسلامی ص۷۴۹، ج-۴، یعنی دأجرة شرائط

دادی چه أجرة به مال متقوم وی او معلوم به وی والمال عند

الحنيفية كما عرفنا سابقاً مايميل اليه الطبع ويمكن اذخاره

لوقت الحاجة وبعبارة اخرى هوكل مايمكن ان يملكه

الانسان وينتفع به على وجه معتاد والاصح انه هو كل عين

ذات قيمت مادية بين الناس والمتقوم مايمكن اذ خاره مع

اباحته شرعاً وبعبارة اخرى هو ما كان محرزاً فعلاً ويجوز

الانتفاع به فى حالة الاختيار حاشيه ابن عابدين ص۳، ج-۴، الفقه الاسلامی

ص۴۵۸، ج-۴، مال په نزد داحنافو لکه څنګه چه مونږ مخته وییزندی هغه

ته وای چه طبعیت سلیمه میلان ورته کوی او ذخیره کیدل ئی دوقت

دحاجة لپاره ممکن وی او په بل عبارة مال هر هغه شئي ته وائی چه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددی امکـان لری چه انسان ئی په ملك کښې راولـی او په معتاد وجه سـره نـفع ورباندی واخلي او ډیـر صـحیـح داخبـره ده چه مال هر هغه ذات ده چـه خـاوند دقیمت مادی وی په میانځ دخلګو کښې اومتقوم هـغـه شئـي تـه وائـی چـه ذخیـره کیدل ئی ممکن وی سره له اباحت شـرعـی او پـه بـل عبـارـة متقوم هغه شئی ته وای چه بالفعل محرزوی یعنی ساتل کړی سـوی وی او په حالت داختیار کښې نفع ورباندی اخستل جائز وی او مسکرات ټول غیـر منتفع به دی شرعاً لکه څنګه چـه صـاحـب دهـدائی ویلی دی **ان هـذه الاشـربة ممـالا ینتفع بهـابـوجه من الوجوه فکیف یتصورالتقوم فیها الهدایه** فی فتح القدیر ۳۲، ج-۹، دغـه اشـربـه له هغه قسم دی چه په یوه وجهه له وجهو نـفـعـه نهٔ ورباندی اخستل کیږی نـوبیـا به دتقوم تصور څنګه په دوی کښې ووهل سی **وقـال رسـول اللهﷺ کل مسکرو مفتر حرام وقـال رسـول الـلـهﷺ اذا حرم شیأ حرم ثمنه وقال رسول الـلـهﷺ اذا حـرم علی قوم أکل شئی حرم علیهم ثمنه** اخرجه مسلم ددی حـدیثو ترجمه مخته مکرره ذکر سویده حاصل ئی داده چه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسکرات و مفترات حرام دی او دحرامو پیسی حرامی دی نو بیابه
دتقوم تصور ځنګه انسان پکښې ووهی دغه رساله اکثره پر دی
ولیکله سوه چه دغه حرام غیر منتفع به شرعاً دی واعادی ته یه
ضرورة نسته نو هر کله چه دغه شرط ؤ په ایجاره کښې چه أجرة به
مال متقوم وی او مسکرات ومفترات مطلقا متقوم نوؤ نو په أجرة
کښې نسی ور کیدلی ځکه په انتفاء دشرط سره انتفاء دمشروط راځی
او کم وخت چه په أجرة کښې نهٔ سوای ور کیدای نو اجاره باطیله ده
ځکه أجرة شرط ده په ایجاره کښې نو بیا هغه قاعده ده چه په انتفاء
دشرط سره انتفاء دمشروط راځی نو هر کله یه چه ایجاره باطیله سوه
نوبیعه یه هم باطیله ده ځکه لکه ځنګه چه داشرط ؤ چه أجرة به مال
متقوم وی په ایجاره کښې دغه رنګه داشرط ده چه مبیعه به مال متقوم
وی په بیع کښې **وکون المبیع مالاً متقوماً مقدور التسلیم**
وسیجی ذکرها مشتتا الهدایه الثالث حاشیه ۲٤، ج-۳، **وان یکون مالاً**
متقوماً شرعاً مقدور التسلیم فی الحال أوفی تالی الحال کذافی الفتح
القدیر علمګیری ۳، ج-۳، یعنی مبیعه به مال متقوم وی یعنی منتفع به شرعا

(c) ketabton.com: The Digital Library

بـه وی او مقدور التسلیم به وی په حال دعقد کبنی یا په ورسته دعقد کبنی او بـل هـر هـغـه شئی چه صلاحیت دثمنیت لری په بیع کبنی هـغـه صـلاحیـت دأجـرـة لری په اجاره کبنی او هـر هـغـه شئی چه صـلاحیـت دأجـرـة لری پـه اجـاره کبنی دالازمــه نـده چـه هغـه بـه صـلاحیت دثمنیت لری په بیع کبنی یـعـنـی أجرة دایجاری عام ده تر ثـمـنیـت دبیعی نو هر کله چه تریاقو وغیره من المسکرات والمفترات صـلاحیـت دأجـرة نه درلود په اجاره کبنی نـو صـلاحیت دثمنیت په طریقه اولی سره نهٔ لری په بیع کبنی ځکه نفی دعام مستلزم وی نفی دخاص لره نوځکه یه بیعه هم باطیله ده **وما جازان یکون ثمنا فی البیـع جـاز ان یـکـون أجـرـة فـی الاجـارة لان الأجرة ثمن الـمـنـفـعة فیـعتبـر بثمن المبیع ومالا یصلح ثمناً یصلح أجرة ایضاً کالاعیان** الهدایه الثالث ٢٩١، ج-٣-

دائـی دعـمـوم او دخـصـوص بیان ده یعنی هر هغه شئی چه صلاحیت دثمنیت لری په بیع کبنی هـغه صلاحیت دأجرة لری په اجاره کبنی ځکه أجرة ثمنی دمنفعة دی نومعتبر یږی په ثمنو دمبیعی باندی او هغه شئـی چه صلاحیت دثمنیت نهٔ لری په بیع کبنی هـغه هم صلاحیت

(c) ketabton.com: The Digital Library

دأجـرـة لری په اجاره کښې لـکه اعیان ذوات وما صلح ان یکون

ثـمـنـاً فـی البیع کا النقود والمکیل والموزون صلح ان یکون

أجـرـة فـی الاجــارـة ومــالا یـصـلـح ثمنـاً صلح أجرة ایضـاً

کـاالاعیـان مثل العبید والثیاب کذافی الکافی علمگری ٤١٢، ج-٤،

حاصل ددواړو عبارتو یو دهـ

حـاصل دټول بـاب داده لکه څنګه چـه په بیع کښې دا شـرط ده چه

ثمن او مثمنی به دوا ړه مـال وی او متقوم به وی یعنی منتفع به شرعاً به

وی پـه حالت اختیاری کښې او مـعلوم به وی او مقدور التسلیم به وی

دغـه رنـګـه په عقد داجاری کښې دا شـرط ده چـه أجـرة به مال وی

متـقـوم بـه وی مـعلوم به وی او مقدور التسلیم به وی نوتریاق کڅه هم

مـال دی خولکن نه متقوم دی او نهٔ معلوم دی او نهٔ مقدور التسلیم دی

دعـدم مـعـلـومتیـا او دعدم مقدور التسلیم وجهی بی انشاء الله په ائنده

مـقصد کښې ذکر کړو نـو چـه شـرط مـنتـفی سو مشروط هم منتفی

کیږی نـو اجـاره باطیله ده پدی دلیل سره دعلامهٔ ابن همام رحمه الله

عـلیـه تـائیـدوسو چه په مقصد البیوع کښې ذکـر سـوچـه هغه ئی بیع

(c) ketabton.com: The Digital Library

باطیله بلله او دغه رنگه پدی دلیل سره ئی اما مان اربعه یعنی امام ابو حنیفة رحمه الله علیه وامام الشافعی رحمه الله علیه وامام مالك رحمه الله علیه وامام احمد بن حنبل رحمه الله علیه او محدثین او امام ابو یوسف رحمه الله علیه وامام محمد رحمه الله علیه ټول ئی اجاره باطیله بولی او پدی کښنی اختلاف نسته نوتریاق په مزدوری کښنی ور کول ناجائز او ناروادی عقدئی باطیل ده والله اعلم وعلمه اتم واکمل۔

﴿ المقصد السابع فی اجارة المخدراة بالحصة ﴾

اوم مقصد په مزدوری دمخدراتو کښنی ده په حصه سره هر کله چه داثابته سوه چه په أجرة کښنی مطلق تریاق ور کول ناجائز دی نو داخو په طریقهٔ اولی سره ناجائز دی۔

﴿ چه په أجرة کښنی تریاق ور کړی په حصه سره ﴾

ځکه یو خونفی دعام مستلزم وی نفی دخاص لره او بل دوی وجهی دبطلان داجاری نوری په کښنی پیدا سوئی۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿اول وجهه داده﴾

چه تریاق په حصه سره په معنی کښې دقفیز طحّان دی قفیز طحّان منهی عنه ده هر هغه شئی چه په معنی کښې دقفیز طحّان وی هغه هم منهی عنه وی قفیز طحّان هغه ته وائی چه زرنده وال ته (آسیوان) دری گونی غنم مثلاً ورکړی چه دغه دری گونی وړه کړه بیا یوه گونی وړه ستادی یا یوه گونی غنم ورکړی چه دریمه حصه یا څلورمه حصه مثلاً بیا ستاده له قفیز طحّان څخه رسول الله ﷺ منع کړی ده **لانه ﷺ نهی عن عسب الفحل وعن قفیز الطحّان**

رواه الدار قطنی عن ابی سعید خدری رضی الله عنه نیل الاوطار ص۲۹۲، ج-۵، څکه رسول الله ﷺ منع کړیده دمنده له ختلو او له قفیز الطحّان څخه یعنی رسول الله دهغه مرداری نطفی په بدل کښې چه أجرة اخلی له هغه ئی منع کړیده لکه په وُس وخت کښې چه غوا په پیسو باندی غوائی ته نیسی او له قفیز الطحّان څخه ئی منع کړی ده **صورة قفیز الطحّان أن یستاجر الرجل من آخر ثورا لیطحن له الحنطة علی ان یکون لصاحبها قفیز من دقیقها او یستاجر انسانا**

(c) ketabton.com: The Digital Library

لینطحن له الحنطة بنصف دقیقها او ثلثه أوما اشبه ذلك

فذلك فاسد علمگری٤٤٤، ج-٤، یعنی صورة دقفیز الطحّان داده چه یوسړی له بل سړی څخه نر غوائې کرایه کړی پر دی باندی چه زه به دغه غنم په زرنده کړم بیا به وتا ته یوه پیمانه وړه در کړم او یا انسان مزدور کړی پر دی باندی چه دغه غنم رازرنده کړه بیا به نیم وړه یا دریم حصه یا څلورمه حصه مثلاً در کړم دغه عقد فاسد ده ځکه علت منعی دقفیز الطحّان عدم قدرة دمستأجر یعنی دغنمو دمالك ده پر تسلیم دأجری په وخت دعقد کښې ځکه په اجاره کښې داشرط ده چه مستاجر یعنی دکار مالك به قادر وی پر تسیلم دأجرة په وخت دعقد کښې نو په هر اجاره کښې چه أجرة جزء وی له عمله دآجیره یعنی دمزدوره هغه فاسده ده ځکه یوخو عمل دآجیر په وخت دعقد کښې وجود نۀ لری اوبل هغه جزء دعمل دآجیر خوه حاصیلبزی په فعل دآجیر سره نۀ دمستأجر نومستأجر قادر نۀ بلل کیږی په قدرت دغیر سره چه آجیر ده نو حاصل ئې داسو چه مستأجر قادر نۀ سو پر تسیلم دأجرة په وخت دعقد کښې دغه عدم قدرت یه علت منعی ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

ومن دفع الى حائك غزلاً ينسجه بالنصف فله أجر مثله

وكذا اذا استأجر حماراً يحمل عليه طعاماً بقفيز منه

فالاجارة فاسدة لانه جعل الاجر بعض ما يخرج من عمله

فيصير في معنى قفيز الطحّان وقد نهى النبى عليه السلام

عنه وهو ان يستاجر ثورا ليطحن له حنطة بقفيز من دقيقه

هذا اصل كبير يعرف به فساد كثير من الاجاراة لاسيماً في

ديارنا والمعنى فيه ان المستأجر عاجز عن تسليم الاجرة

وهو بعض المنسوج او المحمول وحصوله بفعل الاجير فلا

يعد هو قادر بقدرة غيره الهدايه ص۳۰۳، ج-۳، که چاء وکنهی باب ته

يعنى اُو پُڈونګۍ ته د ميږو دوړ يوځخه او يا دبزو داوز غنو ځخه او

بدلى تار ورکو چه لدغه کمبله مثلا راجوړه کړه بيا موسره نيمی ده او

يا يه وړی او وزغنی مثلا ور کړی چه لدغه تاريعنى ؤرته راجوړ کړه

په نيمائى باندی نودغه اجاره فاسده ده ودغه مزدورته به أجر مثل

ورکوی او دغه رنګه يو سړی خر کرايه کوچه زه پردغه باندی غنم

وړم زرنده کوم يه بيا له هغه وړو ځخه يوه کاسه مثلاً درکوم دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اجاره هم فاسده ده ځکه دغه أجرة دآجير دعمل جزء ده نو دغه په معنی دقفیز طحّان کښې گرزی او له قفیز الطحّان ځخه رسول الله منع کړیده هغه داده چه نرغوائیۍ کرایه کړی چه زه غنم په وړه کوم بیاله هغه وړو ځخه دو نه مقدار مثلاً وړه درکوم او دایوه غټه قاعده ده پدی قاعده سره ډیر فسادونه په اجارو کښې په پیز ندل کیږی او بیا خاص کر زمونږ په علاقه کښې ددی علت داده چه مستأجر عاجزه ده له تسیلم دأجرة ځخه چه هغه بعض دهغه اُوبَدَلُ کړی سویده او یا بعض دهغه بار کړی سویده نو دغه مستأجر قادر نهٔ بلل کیږی په قدرت دغیر ومثله فی الفقه علی المذاهب الاربعه ص۱۲۸، ج-۳ او ترياق په حصه سره هم أجرة ده له عمل داجيره يعنی مستأجر قدرت پر تسیلم دأجرة نهٔ لری په وخت دعقد کښې دغه عدم قدرة يه علت منعی ده لکه په قفیز الطحّان کښې۔

﴿دویم وجهه داده﴾

چه معلومیت دأجری شرط ده په ایجاره کښی لکه ځنگه چه داشرط ؤ په اجرة کښی چه مال متقوم به وی او مقدور التسیلم به وی دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

رنگه داشرط ده چه أجرة به معلوم وی۔

ان تكون الأجرة مالاً متقوماً معلوماً وهذا باتفاق العلماء ومحترزات هذا لشرط معروفة كمامر فی عقد البيع والاصل فی اشتراط العلم بالأجرة قول النبی صلی الله علیه وسلم (من استأجر اجيراً فليعلمه أجره) والعلم بالأجرة لايحصل الابالاشارة والتعين او بالبيان تكمله فتح القدير ۱٤۸، ج-۷، البدائع ۱۹۲، ج-٥، الفقه الاسلامی ۷٤۹، ج-٤، يعنی أجرة به مال متقوم وی او معلوم به وی اودا په اتفاق دټولو علماء ده او ددی شرط محترزات معلوم دی لکه څنگه چه په عقد دبيع کښی تير سو او دليل په اشتراط دعلم کښی پر أجرة باندی درسول الله صلی الله علیه وسلم قول ده يعنی که چاء مزدور ودراوه مزدوری دی ور معلوم کړی او علم پر أجرة باندی نهٔ حاصليږی مگر په اشاره او په تعين باندی او يا په بيان باندی ولو دفع سمسماً الی دهّان ليعصره علی ان يكون بعض الدهن له او شاة ليذبحها علی ان يكون بعض الحم له لايجوز كذافی خزانة المفتين الفتاوی الهنديه ٤٤٥، ج-٤، که چاء کنجدی وغوړو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایستونکی ته ورکړی چه غوړی ځینی راوباسه بیا یوځه غوړی ستادی
او یا یه پسه ورکو چه دغه راحلال کړه بیا یو ځه غو ښی ستادی دغه
عـقد ناجائز ده فلـو قـال له انفض لی هذه الشجرة هزماً ولك
سـدس مـا يـنـزل مـنهـا او ثـمنه او نـحوذلك فانه لايصح لان
الشـجـر يـختـلف فـی ذلك فـمنه مايسقط من ثمره بالهز كثير
ومـنـه مـايسـقـط قـليـل فيكون القدر الذی ينزل منه مجهول
وكـذا اذا قـال له اعصر هذا الزيتون او القرطم ولك جزء مما
يـخـرج مـنـه فـانـه لايـصـح لان القدر الذی يخرج من الذيت
مـجهـول وصـفـت الزيت الخارج بالعصر مجهولة اذ يمكن أن
يـكـون جيداً وأن يكون ردئياً ثخيناً اور قيقاً نقياً او مشوباً
بما ينقصه الـفـقه على المذاهب الاربعه ۱۳۲، ج-۳، يـعنى كه چا مزدور ته
ووېل چه دغه درخته راو ځنډه دهغه ميوی شپږمـه حصه يا اتمه حصه
يا بله حصه مثلاً بيا ستاده دانۀ صحيح كيږی ځكه پدی كښی درختی
سـره مـختـلفه وی بعضی درختی ډيـره ميـوه كوی او بعض درختی لږ
ميوه كوی نو هغه اندازه يه نۀ معلوميږی چه دغه درخته مثلاً خاص دو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نـه مـقدار میوه کوی او دغه رنگه که ئی مزدورته وویل چه دغه زیتون
راونیبش څیڅه او یـادغـه دعـصـفر تخم راونیبش څیڅه قـرطـم یوقسم
وابنه ده چـه درنـګیدلو رنګ ځینې جو ړی ږی او لـه غـوټیو ځخه ئی
دوائی جوړیږی بیـاله هغه ما حصل غوړو ځخه یو څه حصه ستاده دا
هم نهٔ صحیح کیږی ځکه هغه مقدار غوړی کـم چه له زیتون او یا له
هـغه تخم ځخه راوزی هغه ندی معلوم او صفت دغوړو هم نده معلوم
ځـکـه دا امکان لری چه ښه دی وی او دا امـکـان هم لری چه بد دی
وی او دغـه رنـګـه کیـدلی سی چه ټینګ دی وی او داهم کیدلی سی
چه نری دی وی او دغه رنګه داکیدلی سی چه صاف دی وی او داهم
کیـدلـی سـی چـه نـهٔ دی وی صاف بلکه هغه شئی دی په ګلهوی کم
شـئـی چـه دوی تـه تاوان ورسوی هغه تریاق چه په حصه سره په اجرة
کښنی ورکول کیږی هـغـه هـم دغسـی مجهول دی ځکه پنځم مَنُ یا
شپږم یا لِسم مثلا دمزدوروی اوپر دی۔
یوخدای (جلّ جلاله) عـلـم لـری چـه دغـه فصل شل منه کوی یادیرش
کـوی نـو چه له سره ئی محصل مجهول سو أجرة بی خامخا مجهول

(c) ketabton.com: The Digital Library

وی اودغـه مـعـلـومیت دأجرة په یوه طریقه سره هـم نسی کیدای ځکه خوتول مـجهـول دی بـلـکـه معدوم دی معلومتیا یه نهٔ په اشاره اوتعین سره کیږی او نهٔ په بیان سره کیږی ځکه خوقلت او کثرت جیدت او ردئـت ئی مستأجر ته نده معلوم نوبیا بی اجیر ته څنگه ور معلوم کړی لـدغـو وجهـو چه هره یوه په یو شئی کښی مـوجـو ده سی دهغه اجاره ناجائزه ده او ټولی چه پکښی مـوجودی سی لکه په ترياقو کښی نوبیا یه په طریقه اولی سره ناجائزه ده ټولی دفساد او دحرمت دری وجهی پـه تر یاقو کښی پیـدا سـوی یـوه په مختنی فصل کښی ذکـر سوه چه عـدم تـقـوم ده او دوی پــه صـورة دحصی کښی پیـدا سـوی چـه عدم مقدور التسلیم او عدم تعین ومعلومتیاده۔

﴿ بعض خلگ داسوال کوی ﴾

چـه تـریـاق په حصه سره دی قیاس پر مزارعت سی ځکه مزارعت په مـعـنی دقفیز الطحّان ده او سره لدی چه اجازه ور کړه سویده مو نږ په یوڅو وجهو جواب ور کوؤ۔

﴿ اوله وجهه ﴾

دا ده چـه تـریـاق پـه حـصه سره په مزارعت نسی قیاس کیدائی ځکه تـریـاق پـه حـصـه سره په دلالت النص سره ثابت دی هغه نص چه په قـفیز الطحّان کښی وارد سـویـده او مـزارعـت په قیاس سره ثابت ده۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه ترياق په حصه سره من کل وجوه په معنی دقفيز الطحّان ده او مزارعت من وجه په معنی دقفيز الطحّان ده او من وجه په معنی دمضاربت ده نو په مزارعت کښې دوی وجهې دی يوه دجواز او بله دمنع پدی وجهه چه په معنی دقفيز الطحّان ده نو ممنوع ده ځکه دقياس داتقاضی ده چه منع دی سی او په دی وجه چه په معنی دمضاربت ده نو جائز ده ځکه خو مضاربت جائز ده نو دخلګو داحتياج په وجه فقهاء کرامو مخالف القياس جواز ورکو ودیته استحسان وائی يعنی استحسان من وجه عمل په قياس ده او من وجه مخالف القياس ده او په ترياقو کښی په حصه سره دغه وجهی نسته بلکه من کل وجوه په معنی دقفيز الطحّان ده نوخودی قفيز الطحّان ثابت په عبارة نص سره ده او هر هغه شئی چه په معنی دقفيز الطحّان وی من کل وجوه هغه ثابت په دلالت النص سره ده لکه ترياق په حصه سره او هر هغه شئی چه په معنی دقفيز الطحّان وی من وجه هغه ثابت په قياس سره ده لکه مزارعت نو هر هغه شئی چه ثابت په قياس سره سی هغه په استحسان سره متروك کيدلی سی او چه ثابت په دلالت النص سره سی هغه په استحسان سره نسی متروك کيدلی حاصل ئی داسو چه ترياق په حصه سره پر مزارعت نسی قياس کيدلی ځکه ترياق په حصه سره په قياس سره ثابت ندی بلکه په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلالت النص سره ثابت دی لکه ابن همام رحمه الله علیه چه وائی ان
المزارعت فاسدة عند أبی حنیفة رحمه الله علیه جائزة
عند صاحبیه وذکر الدلیل من الجانبین قال الان الفتوی
علی قولهما لحاجة الناس الیها والظهور تعامل الامة بها
والقیاس یترک بالتعامل کما فی الاستصناع آه ولا یقتضی
ذلك أن یطلق القیاس علی کل ما فی معنی قفیز الطحّان بل
انما یقتضی أن یطلقه علی المزارعة وهی فی معنی قفیز
الطحّان من وجه أی من حیث أنها استیجار ببعض مایخرج
من عمله کما ذکر فی دلیل أبی حنیفة رحمه الله علیه علی
فسادها وفی معنی المضاربة من وجه أی من حیث أنها عقد
شرکة بین المال والعمل کما ذکر فی دلیل الامامین علی
جوازها بخلاف مانحن فیه فانه فی معنی قفیز الطحّان من
کل وجه لانه استیئجار محض لیس فیه شائبة المضاربة
فلهذا قیل انه ثابت بدلالة النص دون القیاس فتح القدیر ص۵۰،
ج۸، حاصل ددی عبارة دمختنی تفصیل ځخه په واضحه تو گه
معلومیږی۔

﴿ دویمه ﴾

وجهه داده چه تریاق په حصه سره پر مزارعة نسی قیاس کیدلی ځکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مـزارعة هم من وجه په معنی دقفیز الطحّان ده نوقیاس داتقاضیٰ کوی چـه مـمـنـوع دی سـی خـولـکن دعرف په وجه خلاف القیاس جواز ورکـول سـویـده او دا دفقه قاعده کلیه ده چه هر هغه شئی چه خلاف الـقیـاس ثابت سی پر هغه شئی بیابل شئی نهٔ ور قیاسیږی مثلاً روژه په هیـره سره نهٔ ما تیږی داثـابتـه مـخـالف القیاس ده او روژه دخطاء نهٔ پر قیا سیږی چـه پـه خـطـاء دی هـم نسـی ما ته ماده ۱٤ مـاثبـت علی

خلاف القیاس فغیره لایقاس علیه معین القضاة والمفتین ه

وکـذا فـی شرح المجلة اتاسی یـعـنـی هر هغه شئی چه خلاف القیاس ثابت سی پر هغه بیابل شئی نه قیاسیږی

﴿ دریمه وجهه داده ﴾

چـه تریاق په حصه سره پر مزارعة نسیٰ ورقیاس کیدلی ځکه که دغه فرض کړو چـه تـریـاق پـه حـصـه سره په معنی دقفیز الطحّان دی من وجـه لـکـه مـزارعة بیـاهـم جـواز نـهٔ لری ځکه یو خو مزراعة په خپله خـلاف الـقیاس ثابت ده بل شئی نهٔ وربـاندی قیا سیږی لـکه مخته چه ذکـر سوو او بل قیاس دهر سړی او دهـر عـالـم کا رنده بلکه مجتهد غواړی بیـا به دهغه مجتهد قول دمقلد لپاره حجت وی یعنی دهر عالم رائـی او فکر خوحجت او دلیل نده اواصولین وای چه اجتهاد مطلق پر ثلور سـوه سـنه یا پر پنځه سوه سنه باندی ختم سویده تـرویح الجنان ۵۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

لـلکنهویؒ اودریم بالفرض که داسی کس هم پیداسی او فرضاً قیاس په هـم صحیح کړی بیا هـم دغـه قیـاس پـه عـرف او استـحسان سره نهٔ متروك کیږی ځکـه فـقهـاء رحـمـه الله علیه چه کومه قائده وائی چه قیـاس او استـحسـان چـه سـره متـعارض سی عمل په استحسان کول کیږی قیـاس متروك کیږی هـغـه پـه استـحسـان او عـرف عام باندی متروك کیږی لکه په مزارعة کښی نهٔ په عرف خاص باندې او عرف چه عامیږی هـغه په رواج او اصطلاح دیوه ولایت یا دیوی صوبی یا دیوه ملك سره نهٔ عا میږی لـکه عرف داهل بخاریٰ پر جواز دبیع وفاء بـانـدی بـلکه عرف چه عامیږی هـغـه په اصطلاح دیو څومـلکو سره عامیږی لـکـه مـزارعة واستـصناع مثلاً نوتریاق په حصه سره په أجرة کښی ور کـول دا په اصطلاح دیوه هلمندیا دیوه افغانستان سره عام نهٔ بلل کیږی چـه قیـاس پـه متـروك سی داخبره باید په نظر کښی ونیوله سـی چـه دغـه اثبـات دعـدم جواز هـم بناء پر فرض باندی ده یعنی چه مونږئـی داسـی فرض کو لکه مزارعة لاهـم نهٔ صحیح کیږی او بناء پر تـحـقیق او حقیقت باندی خو بلکل څوك پـر جواز باندی تلفظ نسی کـولـی حاصل دبحث دادی چه په یوه طریقه سره تریاق په حصه سره په أجرة کښی ور کول صحت نهٔ لری واللّٰه اعلم وعلمه اتم واکمل۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

المقصد الثامن فی اجارة المخدرات بالکیل او الوزن المعلوم

اتم مقصد په اجاره مخدراتو کبنی ده په پیمانه او وزن معلوم سره په بعض ځایو کبنی داسی رواج وی چه أجیرته معلوم وزن ورکوی یعنی مزدور ته ووائی چه ددغو تریاقو په وهلو باندی نیم من یا چهاریك یا من مثلاً درکوم دا ایجاره هم ناجائزه ده که څه هم پدی ایجاره کبنی أجرة معلوم ده دغه عدم جوازئی له دو وجهو ده۔

او له وجهه داده

چه داهم په معنی دقفیز الطحّان ده ځکه پدی صورة کبنی هم مستأجر عاجز ده په وخت دعقد کبنی له تسلیم دأجری۔

دویمه وجهه داده

چه داسی صورة شرکت فاسد ده بلکه باطیل ده قال المرغینانی رحمه الله علیه الشرکت فی الخارج بعد حصوله لانه ینعقد شرکت فی الانتهاء فما یقطع هذه الشرکة کان مفسد للعقد

هدایه آخرین ۴۰۹، ج۔۴، المرغینانی رحمه الله علیه وائی چه شراکت په خارجی شئی کبنی یعنی په هغه شئی کبنی چه په کسب او عمل سره له ځکمی خارجیږی لکه حاصل دبز گری او یا شودی ده تریاقو ورسته له حصول دهغه خارجی شئی ځخه وی ځکه ددغو شیانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

شرکت په آخیر کښې یعنې ورسته له حصوله منعقد کیږی نو هر هغه شئ چه دغه شرکت قطع کوی هغه مفسد عقد لره ده ددی مذکور عبارة په تفصیل کښې صاحب الکفایة داسې لیکلی دی یعنی **ینبغی ان لایشترط فیه مقدار معین لاحدهما اذیجوز ان لایخرج من الارض الا ذلك القدر فلم تبق شرکت علی ذلك التقدیر ومن شرطها بقا الشرکت** فتح القدیر ۳۸۷، ج-۸ ، یعنی دا مناسب ده چه یو شریك ته له شریکانو څخه مقدار معین نکړی شرط ځکه دا جائز ده چه ځمکه دی حاصل نه و کړی ماسوی له هغه مقدار معین څخه نوپردی تقدیر خوشراکت نه سو پا ته ځکه خو ټول دیوه سوو او بقاء دشراکت پکښې شرط ده **وان یکون الخارج شائعاً بینهما تحقیقاً لمعنی الشرکت فان شرطا لاحدهما قفزاناً مسماة فهی باطیلة لان به تنقطع الشرکت لان الارض عساها لاتخرج الاهذا القدر وصارکاشتراط دراهم معدودة لاحدهما فی المضاربة** الهدایه ٤١٠، ج-٤ ، **والشرکت فی الخارج عند حصوله فتفسدان شرط لاحدهما قفزان معینة او ما یخرج من موضع معین لا نه وقت لایخرج الاذلك** مجموع الانهر ٤٩٨، ج-٨، ایضاً ٩٠٠، ج-٢ ، فتاوی رحمیه ٣١٠، ج-٩، ددی ټولو عبارتو حاصل یو ده وترجمی ته ضرورة نهٔ لری یعنی تریاق په وزن معلوم سره وهل که ایجاره سی هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

صحت نهٔ لری ځکه یوخو په معنی دقفیز الطحان ده اوبله هغه مختنی وجه هم په کښنی سته چه أجرة به مال متقووی او که شراکت سی هم صحت نهٔ لری ځکه په هغه شیانو کښنی چه له ځمکی خارجیږی شراکت په اخیره ورځ تامیږی او که وزن معلوم په او له ورځ ورمعلوم کړی نو کیدلی سی چه ځمکه دی دغو نه مقدار وکړی لکه څنګه چه ودغه ملګری ته ورمعلوم کړیده نوشراکت قطع سواودشراکت قطع کول باطیل ده نوهرهغه شئی چه شراکت قطع کوی هغه باطیل ده چه هغه وزن معلوم ده خو په حقیقت کښنی دتریاقو وهل ایجاره ده شرکت نده۔

﴿زمونږ په منطقه کښنی﴾

دغنمو او داوربشو ریبل هم په دغه مذکوره طریقه سره وی یعنی پر ولاړ فصل باندی مالك او مزدور دا فیصله سره وکړی چه دغه کشت په پنځه یالس ګونی مثلاً درکوم او مزدور قناعت پر وکړی نو کم وخت چی لو وکړی بیا هغه معلوم ګونی ورکوی او دغه طریقه وسلسله هم ناجائزه ده۔ ځکه داهم په معنی دقفیز الطحّان ده او پر مزارعة نسی ورقیاس کیدلی په هغه دلائلو کم چه مخته ذکر سؤو حاصل دهغو داده چه مزارعة من وجه ایجاره ده او من وجه مضاربة وشراکت ده او لو ایجاره ده فقط نو لَو من کل وجوه په معنی دقفیز

(c) ketabton.com: The Digital Library

الطحّان ده او مزارعة من وجه په معنی دقفيز الطحّان ده بيان په مخته په تفصيل سره ذکر سو حيله ددی غنمو په لَوُ کښی داده چه مالك ورته ووائی پنځه گونی يالس گونی مثلاً ددغو غنمو پر لو باندی درکوم او دا نکړی پکښی شرط چه ددغه لو له غنموئی درکوم بلکه له هر وغنمو که می درکړو او مزدور به هم دغه شرط نه پر ږدی چه خاص بی له دغو غنمو راکوی نوبياه که ئی له دغو غنمو ورکړی لاهم پروانلری او که ئی له نورو ورکړی خوفبيها والنعمة خولکن زموئږ په علاقه کښی عرف پر دی باندی ده له هغو غنمو په ورکوی کم چه ورلو کړی کيځه هم اول ورځ نکړی سره شرط نو دا دفقه قاعده ده **المعروف كالمشروط** يعنی کم شئی چه په عرف کښی معروف سی هغه داسی ده لکه مشروط په شرط باندی نو تر ټولو ښه خبره داده چه په نقدرو پو يه ورکړی بيا په هغه ريو باندی په اخيره ورځ غنم ځينی اخلی او که نقدی ځنی اخلی خپله خو ښه يه ده په قفيز الطحّان کښی فقهائو دغه حيله ذکر کړيده **والحيلة فی ذلك لمن ارادالجواز ان يشترط صاحب الحنطة قفيزاً من الدقيق الجيد ولم يقل من هذه الحنطة او يشترط ربع هذا الحنطة من الدقيق الجيد لان الدقيق اذا لم يكن مضافاً الى حنطة بعينها يجب فی الذمة والأجر كما يجوز ان يكون مشار اليه**

(c) ketabton.com: The Digital Library

يجوز انيكون ديناً فى الذمة ثم اذا جاز يجوز ان يعطيه ربع دقيق هذه الحنطة ان شاء كذافي المحيط علمگرى ٤٤٤، ج-٤-

دهغه چاء لپاره چه اراده دجواز لری حیله ئی داده چه دغنمو مالك داشرط کړی چه یوقفیز ښه وړه درکوم ددغو غنمو پر ژرنده کولو باندی او دانه ووائی چه له دغو غنمو او یا داشرط کړی چه ددغو غنمو دڅلورمی حصی په مقدار ښه وړه درکوم ځکه وړه چه ومعلومو غنموته مضاف نهٔ کړی هغه په ذمه کښی واجبیږی او مزدوری لکه څنگه چه دا جائز ده چه مشار الیه سی دغه رنگه دا جائز ده چه دین او قرض سی په ذمه کښی نوهر کله چه داجائز سوه نوداهم جائز ده چه ددغو موجود غنمو څلورمه حصه وړه ور کړی که ئی خوښه وه والله اعلم بالصواب-

﴿المقصد التاسع فی اکل التنباك وشرب الدخان﴾

نهم مقصد په بیان دنسوارو اودسگریټو اود چلم کښی ده پدی کښی دری خبری دی اول تنباکو څه شئی ده یعنی حقیقت او ماهیت ئی څه ده دویم تاریخ داشاعت د تنباکو اودریم بیان دحلت اودحرمت دتنباکو ددی مقصد ترجمه به په داسی طرز وکړو چه دمجموع عباراتو حاصل به پریوه ځائی وایونو به دغه بحث یو څه کوتاه سی حکیم محمد مومن په تحفة المؤمنین کښی په حقیقت داسی بیان

(c) ketabton.com: The Digital Library

كريده۔

﴿ ان التنباكو قسم من اقسام ماهيز هرج ﴾

جبلى الذى يسمى ب قُلُومس لانه مشابه فى الماهية بالقسم
الثالث من قلومس وفى السمية تشبه ماهيز هرج فانه عرفوا
القسم الثالث أن ورقه كورق الكرنب لكن اطول منه مع
رطوبة قليلة متشتة وبذره أحمر مائل الى السواد والمؤيد
الثانى ان الحكيم بقراط قرر فى زمانه لدفع الوباء نباتا
يحرق فى خندق بأطراف البلدة ليكون دخانه باعثاً لعدم
وصول الوباء الى البلدة وكان ذلك النبات قسما من اقسام
القلومس وهذا الأثر موجود فى تنباكو انتهى ملخصا وقال
اللقانى لا اعلم احداً تكلم على خصوص هذا الدخان من
الطباء والحكماء الذين يعتمد على قولهم الا أن ما اخبر به
الثقات والمعتبرون أنه يحدث شرب هذالدخان فى ابتداء ه
بعضاً من المنافع فى البدن حتى يد اوم عليه فحينئذٍ يحدث
الغشاوة فى البصر والثقل فى الاعضاء والامساك فى
الهاضمه وعلى هذا الاريب لأحد من العقلاء فى تحريمه
مطلقاً انتهى ملخصاً وفى مخزن الادوية ايضاً بعد ذكر
اقسامه وانواع الانتفاع به أنه حار يابس معطش مجفف

(c) ketabton.com: The Digital Library

مضر للقلب والدماغ مورث للسدود والخفقان وتكدر الحواس مغلظ للدم ودخانه مصلح فساد الهواء الوبائی منق للرطوبات الدماغية انتهی وفيه ايضاً فی حرف القاف قُلُومُس بضم القاف واللام وسكون الواو وضم الميم فی آخره سين مهملة لفظ يونانی بمعنی اذان الدب نبات منقسم علی خمسة اقسام منها مَاهِيزَ هَرج بفتح الميم والألف وكسر الهاء وفتح الراء المهلة بعد الزاء المعجمة معرب ماهی زهره فارسی بمعنی سمّ السّمك لكونه قاتلا له انتهی معربا ملتقطاً نقله ترويح الجنان شنه ۹ حاصل ئې داده چه تنباكو داسی شئی ده لکه ماهيز هرج په شكل او په نفع وضرر كښی ماهيز هرج يو قسم وابنه ده په عربی كښی سمّ سمك ورته وائی يعنی زهر دماهی وجهه دتسمئی يه هم داده چه دماهيز هرج پاڼی چه وټكه وی او په او بو كښی واچوی نو كم ماهيان چه وی په او بو كښی هغه نشه كوی بالاخيرهٔ يه مړه كوی او دماهيز هرج نفع او ضرر مخته ذكر سو په تنباكو كښی هم دغه اثر موجود ده او په تاريخ داشاعت كښی ابراهيم القانی المالكی تلميذ عمر بن نجيم الحنفی صاحب النهر الفائق شرح كنز الدقائق په عمدة المدير شرح جوهرة التوحيد كښی ويلی دی -

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿ قد حدث فى اوائل القرن الحادى عشر ﴾

وقبيلة بمدة قليلة شرب دخان شئى يعبر عنه الناس بعبارات مختلفة فبعضهم يقوله التنباك ومنهم من يعبر بالنتن بالتائين الفوقانتين وبعضهم يتفوه بطابغى وشرمة بطيغا وقال العلامة الزاهد محمد بن أحمد بن عبدالرحمن انه ظهر فى بلا دنا شئى مسمى بتنبكه فى السنة الخامسة بعدالالف وهى أوراق شجرة مسماة بطبقا وقد ابتلى اللّٰه المسلمين بتد خينه وشرب الدخان منه انتهى حاصل ما قال اللقانى وفى كتاب الأشربة من الدرالمختار شرح تنوير الابصار قال شيخنا النجم الغزى والنتن الذى حدث وكان حدوثه بد مشق فى سنة خمسة عشر بعد الألف يدعى شاربه انه لايسكر وان سلم فانه مفتروهو حرام الحديث اخرجه احمد فى مسنده عن أم مسلمة قالت نهى رسول اللهﷺ عن كل مسكرو مفتر قال وليس من الكبائر تناوله المرة والمرتين ومع نهى ولى الأمر عنه حرم قطعاً على أن استعماله ربما أضر بالبدن نعم الاصرار عليه كبيرة كسائر الصغائر انتهى بحروفه وفى رسالة الشيخ محمد عبدالباقى الرومى المكى الحنفى المسماة بالحسام القاصم قدابدع

(c) ketabton.com: The Digital Library

النصارى من أهل القرن الحادى عشر منتناً كريهة الريح والمنظر ونوعوا هيئات شربه كما سول لهم الشيطان وأملى لهم وشيعوه فى بلدان الاسلام حتى أهل الحرمين فأول من جلبه الى البر الرومى النصارى وأول من حدثه بأرض المغرب اليهود وأول من أخرجه ببلاد السودان المجوس ثم شاع ببلاد الاسلام وعمت به الفتن المتنوعة وترتبت عليه الأضرار الدينية والعقلية والبدنية والمالية والعرضية انتهى كلامه وقيل ان بدوشيوعه فى ايران كان فى عهد الشاه عباس الثانى وفى الهند فى آخر عهد السلطان أكبر وا وائل عهد جهانگير يعنى په يولسم صدى كښى يه اشاعت سويده په جهان كښى او په اباحة وحرمت وكراهيت كښى مختلف اقوال دى هغه علماء چه حرام او مكروه يه بولى دهغوله جملى څخه

﴿ حسن بن عمار بن على ابوالاخلاص المصرى الحنفى الشرنبلانى مؤلف نور الايضاح ﴾

ده هغه واى فانه سألنى بعض العظماء عن شرب الدخان الذى حدث فى هذا الزمان فقلت أن الذى يستعمل شرباً ويصل الى الجوف اما غذاء او دواء الغذائية فيه منتفية والدواء ان ظن به فلايدام عليه لانعكاسه الضد وهو لايجوز وان لم

(c) ketabton.com: The Digital Library

يكن غذاءً ولا دواءً فهو نوع من العبث وأنه لايجوز وهذا مع قطع النظر عن الأمور الخارجية كاتلاف المال بشراء ه بمالايرضاه اهل الصلاح والرشد وغيره كأذيته بنتن فمه كل من قابله وقد منع اكل الثوم والبصل من حضور المساجد بنص الحديث واحراق من يمر على غفلة بنارشاربه شيطان بيده شعلة نار خصوصاً عندالغروب والفجر و جمعهم متقابلون بهذه النصيحة وقلت ويمنع من بيع الدخان وشربه- وشاربه فى الصوم لاشك يفطر- ويلزمه التكفير لوظن نافعا- كذارافعا شهوات بطن فقرروا- وقد يشتمله قوله عزوجل ويحرم عليهم الخبائث انتهى- وقال ابن العماد الحنفى الدمشقى فى هدية يكره الاقتداء فى الصلوة بمن هو معروف بأكل الرباء او شئى من المحرمات او باصرار على شئى من البدع المكروهة كالدخان المبتدع فى هذا الزمن انتهى-

سئل عن الشرب العلامة الفاضل القاضى محمد بن أحمد بن عبدالرحمن فقال انه لمن غش الشيطان وتزينيه للناس الذين يلعب بهم وتلبيسه عليه لانهم يظنون فيه الدواء الأمراض مع أنه يتولد فى أجوافهم وبطونهم من تكاثف

(c) ketabton.com: The Digital Library

الدخان ودرن وعكر ويورث الأمراض فى آخر الأمر بدليل
قول جالينوس الحكيم حيث قال اجتنبوا من الثلاثة الغبار
والرائحة الكريهة المنتنة والدخان وان تكرار الدخان يسود
الشئى المقابل به فيتولد منه الحرارة ثم يوجب مرض
الباطن انتهى ملخصاً وفى الوسيلة الأحمد يه شرح الطريقة
المحمدية للشيخ رجب بن أحمد الحنفى فى آخر المبحث
الثالث من مباحث الاسراف عندقول المصنف ومن الاسراف
ماصرف الى المعاصى والمناهى الخ ومن الاسراف الذى
صرف الى المعاصى والمناهى شراء الدخان وشربه الذى
ظهر فى هذا الزمان من قبل الكفرة العدوة لاهل الايمان
وابتلى به كافة الأنام من الخواص والعوام فانهم يشترون
بثمن غالٍ فيدخل فى الاسراف المحرم مع نتن رائحة
وأذيته للذين يتبعون النبى عليه السلام وقدجاء فى الحديث
(كل مؤذٍ فى النار)
اى كل من آذى الناس فى الدنيا يعذبه الله بنار الاخرة
انتهى ولذا قال رسول الله ﷺ من أكل من هذه الشجرة
المنتنة فلا يقربن مسجد نالأن الملائكة تتأذى مما تتأذى
منه الانس واسم الاشارة الواقعة فيه اشارة الى جنس ماله

(c) ketabton.com: The Digital Library

رائحة كريهة وقد ثبت فى صحيح مسلم أن النبى صلى الله عليه وسلم كان اذا
وجد من رجل ريح البصل والثوم أمر به فأخرج الى البقيع
ولهذا قال الفقهاء كل من وجد وفيه رائحة كريهة يستأذى به
الانسان يلزم اخراجه ولو بجرمن يده أو رجله دون لحيته
وشعر رأسه فعلى هذا يلزم اخراج كثير من الأئمة
والمؤذنين من المسجد والجامع فى هذا الزمان لوجود
الرائحة الكريهة فيهم بسبب مداو متهم على استعمال الدخان
الكريه الرائحة بل انهم اذا استعملوه عند دخول المسجد
والجامع يكون الكراهة فى حقهم أشد وقال جالينوس
اجتنبوا ثلاثة عليكم بأربعة ولا حاجة لكم الى الطب
اجتنبوا الدخان والغبار والنتن وعليكم بالدسم والحلو
والطيب والحمام وقال ابن سينالو لا الدخان والقتام أى
الغبار لعاش ابن آدم ألف عام وقد كتب بعض المالكية فى
الديار الحجازية جواباً عن سؤال يتعلق بالدخان وهو أن
استعمال الدخان حرام كأصله لأن أصله الخشب والنار
لكونه أجزاء من الخشب ممزوجة بأجزاء النار فهو من حيث
أجزاء النارية التى فيه يحرم استعماله لقوله تعالىٰ ان الذى
يأكُلونَ اموال اليتامى ظُلماً انما يأكُلُون فى بطونهم ناراً.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فدل النص على حرمة النار فيحرم الدخان الحاصل منها
وأيضاً أنه تعالى جعل الدخان مما يعذب حيث قال فارتقب
يوم تأتى السماء بدخانٍ مبين يغش الناس هذا عذاب أليم.
والمراد بالدخان فى هذه الآية حقيقة الدخان على قول
وعلى هذا لقول يكون النظم الكريم صريحاً فى كون الدخان
عذاباً أليماً وما به التعذيب يحرم استعماله فان الفقهاء
قداتفقوا على وجوب الفرار من محل العذاب كبطن محسر
فانه من التحسير على لفظ اسم الفاعل وانٍ أهلك الله فيه
اصحاب الفيل فاذا وجب الفرار من محل العذاب فوجو به
مما به العذاب أولى وأحرى ثم ان المستعملين له تراهم
يخرجو نه من أنو فهم وحلوقهم وفيه تشبيه باهل النار
وبالذين يهلكون فى اخرالزمان من الاشرار كما جاء فى
الحديث أن يكون فى آخر الزمان دخان يملأ الأرض يقيم
على الناس اربعين صباحاً أما المؤمن فيصير منه كهئية
الزكام واماالكافر فيخرج من منخريه وأذنيه وعينيه حتى
يكون رأس أحدهم كالرأس الخيذ. أى المشوى فلا ينبغى
للمؤمن أن يتشبه باهل العذاب ولا أن يستعمل ماهو من نوع
العذاب وماهو من ملابسات اهل العذاب وقد ذكر فى نصاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

الاحتساب وغيره من الرسائل التختم بالحديد والصفر والرصاص حرام على النساء والرجال جميعاً لما جاء في الحديث أنه من حلية اهل النار انتهى كلامه وفي موضع آخر من الوسيلة أما الدخان الذي ظهر في هذا الزمان من قبل الكفرة العدوة لاهل الايمان ابتلي به كافة الأنام من الخواص والعوام فقد فصّلناه في المبحث الثالث من الاسراف مما لا مزيد عليه انتهى.

وفي مجالس الابرار في المجلس الثلاثين بعد بحث الطويل والحق الذي عليه التعويل أن الفعل الاختياري الصادر عن المكلف ان لم يترتب عليه فائدة دينية أو دنيوية فهو دائر بين العبث واللعب واللهو ولم يفرق بين هذه الثلاثة في كتب اللغة ولابد من الفرق لعطف بعضها على بعض في القرآن وهو على ماذكره بعض الفحول وكان حقيقا بالقبول أن العبث الذي ليس فيه لذة ولا فائدة وأما الذي فيه لذة بلا فائدة فهو لعب ومثله اللهو الا أن فيه زيادة حظ النفس بحيث يشغل به عمايهمه والكل حرام لأنها لم تذكر في القرآن الا على طريق الذم فلما علم حرمة اللعب واللهو والعبث حرم استعمال ذلك الدخان لدخوله اما في اللعب أو

(c) ketabton.com: The Digital Library

اللهو أو العبث بل هو بالعبث أنسب لخلوه عن اللذة التى
فى اللهو واللعب اللهم الا أن يستلذه نفوس بعض المسلمين
له بتسويل شيطانى فحينئذٍ يخل فى اللعب أو اللهو لكن
لايكون فيه شئى من الفائدة أصلا لامن الفائدة الدينية وهو
الظاهر ولا من الفائدة الدنيوية لأنه لا يصلح شئى من الغذاء
أو الدواء أصلا بل هو مضر لاطباق الأطباء على أن مطلق
الدخان مضر وذكر فى القانون أن جميع أصناف الدخان
مجفف بجوهره الأرضى وفيه نارية يسيرة قال بعض
الفضلاء فاذا كان مجففا للرطوبات البدنية فيؤدى الى
حصول أمراض كثيرة فلا يجوز استعماله لوجوب صيانة
النفس عن الضرر وقد ذكر فى نصاب الاحتساب أن
استعمال المضر حرام وقال الأسعد الرومى فى آخير البحث
ثم ان لنا فى معرفة حرمة الاشياء واباحتها وجهاً حسناً
يرجع الى الاصول وهو أن الحق فى الاشياء قبل البعثة أن
يكون فيها حكم وبعد البعثة اختلف العلماء فيه على ثلاثة
اقوال الأول أنها متصفة بالحرمة الامادل دليل الشرع على
اباحته والثانى أنها متصفة بالا باحة الامادل دليل الشرع
على حرمته والثالث وهو الصحيح أن يكون فيه تفصيل

(c) ketabton.com: The Digital Library

وهـو أن الـمـضـار متـصـفة بـالـحـرمة بـمعنى ان الاصل فيها الـحـرمة وان المنافع متصفة با الاباحة لقوله تعالىٰ هو الذى خـلـق لـكـم مـا فـى الارض جـمـيـعـاً. فـانـه ذكره فى معرض الامتـنـان ولا يكون الامتنان الا بالنافع المباح فكأنه قال هو الـذى خـلـق لأجـل نـفـعـكـم جـميع ما فى الارض من المنافع لتـنـفـعوا بها وعلى هذالقول الثالث الصحيح يخرج حكم هذا الدخان ايضاً فانه لوكان نافعاً لكان الاصل فيه الاباحة لكن قـد ثبـت بأخبار الحذاق من الاطباء أنه مضر ولو فى الاجل فيكون الاصل فيه الحرمة بل لو وقع الشك فيه لغلب جانب الـحـرمة كما هو القاعدة الشرعية فانه عليه الصلوة والسلام قـال الـحـلال بيـن والـحـرام بين وبينهما متشبهات لايعلمهن كثير من الناس فمن اتقى الشبهات فقدأستبرء لدينه وعرضه ومـن وقـع فـى الشبهات وقع فى الحرام كالراعى يرعى حول الـحـمـى يـوشك ان يـقـع فيـه واختـلف الـعلماء فى حكم هذه الشبهـات فـذهـب بـعـضهـم الى حرمتها لأنه ﷺ قد أخبر فى هـذا الـحديث بأن من ترك ما اشتبه عليه حكمه ولم ينكشف أمـره يـكـون ديـنـه سالماً مما يفسده أوينقصه ونفسه ناجياً مـمـا يعيبه ويلام عليه ومن لم يتركه بل فعل يقع فى الحرام

(c) ketabton.com: The Digital Library

وهذا الدخان مما اشتبه عليه حكمه ولم ينكشف حقيقة أمره فمن تركه ولم يتعمله يكون دينه سالماً من الفساد أو النقصان ناجياً من العيب واللوم بين الأنام ومن لم يتركه بل استعمله يقع فى الحرام وذهب بعضهم الى كراهتها لما جاء فى حديث آخر أنه عليه السلام قال ألأمور ثلاثة أمرتبين لك رشده فاتبعه وأمر تبين لك عيبه فاجتنبه وأمر اختلف فيه.

فدع مايريبك الى مالا يريبك ولا شك أن أمر الدخان مما أراب وأوقع فى الاضطرار وأقل مراتبه الكراهة وصح على ما ذكره الهلالى فى مختصر الاحياء انه عليه السلام كان يكره الطعام المسخن ويقول ان الله لم يطعمنا ناراً. فهذا الدخان أولى بالكراهة لا نه مختلط باجزاء نارية كما مر فلو لم يكن فى استعماله الاتسويد الثياب والابدان وكراهة الرائحة لكفى زاجر اللعاقل عن استعماله بل لو لم يكن فى استعماله الا احياء السنة الكفّار الذين اخرجوه واظهروه فى بلاد الاسلام توصلا الى اضرار أهل الاسلام لكان باعثاً للعاقل على اجتنابه ومانعاً عن ارتكابه انتهى كلامه.

وفى التبيان سل العلامة محمد جان السندى الحنفى بن

(c) ketabton.com: The Digital Library

العلامة عبداللطيف بن المخدوم عثمان عن شرب الدخان
فأجاب مع افتاء أبيه وجده انه مكروه كراهة التحريم بل
حرام والاصرار عليه كبيرة كسائر الصغائر وشاربه فاسق
مبدع يغير ويسقط عنه العدالة لقواعد المذهب ورواياته
وكتب أصاب فى الجواب أوفى ما أجاب اولا ارتياب فى ما
أجاب فى التحرير نحوسبع وسبعين من فضلاء ذلك الوقت
ولا أعرف الى الآن وهو سنة ثمان وتسعين بعد الألف
والمائة أن يتفوه بإباحة شرب الدخان أويشر به من
الفضلاء والصلحاء والأعيان بيد أن يشربه السوقية والفسقة
والملامتيه انتهى ملخصاً دغه رنگه پر كراهيت او حرمت باندى
ډيرو شيخانو قول كړى ده چه دهغوله عبا راتو څخه يو مستقل كتاب
جوړيږى نو لهذا مونږ دهغو په نومونو باندى اكتفاء كؤو شيخ ۱ـ وجيه
الدين الحنفى رحمه الله عليه وتلميذه سيد ۲ـ صبغت الله
البدوجى رحمه الله عليه وشيخ ۳ـ عبدالغنى الصديقى
الحنفى رحمه الله عليه وشيخ ٤ـ حسن الحسينى رحمه الله
عليه وشيخ ۵ـ عبداللطيف الهندى رحمه الله عليه وشيخ ٦ـ
يار محمد الحنفى رحمه الله عليه وشيخ ۷ـ حبيب الله رحمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

الـلـه عـليه و شيخ ٨ـ مـفتـى مـكة مكـرمة مـحـمد عبدالعظيم
الـحـنـفـى رحـمـه الـله عليه وشيخ ٩ـ عـمـر بـن عبدالرحيم
البصرى الشافعى رحمه الله عليه وشيخ ١٠ـ أحمد بن عثمان
الـصـديـقـى رحـمه الله عليه وشيخ ١١ـ مـحـمد على بن علان
الشـافـعـى رحـمـه الله عليه ومفتى ١٢ـ مـحـمد بن سعد الدين
رحـمـه الله عليه وشيخ ١٣ـ مـحـمـد بن على الحنفى رحمه الله
عـليـه قـاضـى الـمـديـنة المنورة ومفتى ١٤ـ زبيـد ابـراهيم بن
جـمعان رحمه الله عليه وشيخ ١٥ـ ابو بكر الأهدل رحمه الله
عـليه الشافعى وشيخ ١٦ـ مـحـمـد بن الصديق الخاص الحنفى
رحمه الله عليه والشيخ ١٧ـ سالم السنهورى المالكى رحمه الله
عـليه وشيخ ١٨ـ البـرهـان الـلـقـانـى رحمه الله عليه وشيخ ١٩ـ
خـالـد بـن أحـمـد الـمغربى الجعفرى المالكى رحمه الله عليه
وقاضى ٢٠ـ مـحـمـد بـن عبـدالـرحمن المالكى رحمه الله عليه
وشيخ ٢١ـ ابى الغيث القشاش المالكى رحمه الله عليه والشيخ
٢٢ـ صـالـح البـلـقينى الشافعى رحمه الله عليه وشيخ ٢٣ـ محمد
بـن محمد المالكى رحمه الله عليه ومفتى ٢٤ـ مصطفى الكردى

(c) ketabton.com: The Digital Library

العمادی رحمه الله علیه وشیخ ۲۵ عبدالرحمن رحمه الله علیه وشیخ ۲۶ عمر آفندی رحمه الله علیه وامام ۲۷ مکة عیسی بن عمر رحمه الله علیه والقاضی ۲۸ محمد بن أحمد بن عبدالرحمن المالکی رحمه الله علیه وشیخ ۲۹ محمد عبدالباقی الرومی الحنفی رحمه الله علیه ونجم الدین ۳۰ بن بدر الدین رحمه الله علیه وشیخ ۳۱ عامر الشافعی رحمه الله علیه وشیخ ۳۲ منصور بن یونس رحمه الله علیه وشیخ ۳۳ سلیمان بن یحی رحمه الله علیه وشیخ ۳۴ عبدالخالق رحمه الله علیه وغیرهم من العلماء الهندوالسند والعرب وغیرها دغو علماء کرامو مختلف دلائل پر حرمت او کراهیت باندی ذکر کړیدی حاصل ئی داده۔

﴿ل بعض وائی﴾

چه سگریټ وچلم و نسوار حرام دی ځکه چه نۀ غذاء ده او نۀ دواء نوهر هغه شئی چه نۀ غذاء وی او نۀ دواء دهغه خوراك و څیښناك عبث ده او عبث حرام ده۔

اوبل چه نۀ غذاء ده او نۀ دواء حرام ده ځکه حرمة دشئی کله له جهة دفساد دغذاء وی لکه مچ او خاوره او کله له جهة دخبث طبعی وی

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه چنگبنه او شمشتی او کیله له جهة دنجاست ځخه وی لکه شراب وغیره او کله له جهة داحترام ځخه وی لکه انسان اودغه مذکور شیان حرام دی له جهة دفساد دغذاء اودعبث پر حرمت باندی دغه قول داَللّٰه (جلّ جلاله) وای۔ **أفحسبتم أنما خلقناکم عبثاً**۔ یعنی ایاتاسو گمان کوی چه مونږ تاسود عبثیاتو لپاره پیدا کړی یاست اودا قول درسول اللهﷺ وای۔ **کل شئی من لهو الدنیا باطیل الاثلاثة انتصالك بقوسك وتأدیبك فرسك وملاعبتك أهلك فانهن من الحق۔ وفی روایة کل لعب المؤمن حرام** رواه الحاکم وقال صحیح الاسناد۔

﴿۲۔ او بعض علماء وائی﴾

چه دغه مذکورشیان حرام دی دمضرت په وجه ځکه هر مضر حرام وی لکه څنگه چه صاحب محیط السرخسی دختّی پر خوراك پر حرمت حکم کړیده دضرر په وجه باندی اودغه مذکور شیان مضر دی په اتفاق داطباء باندی او۔

﴿۳۔ او بعض علماء وائی﴾

چه دغه مذکور شیان مفتر او مخدردی عقل لره او هر هغه شئی چه مفتروی هغه حرام ده په نقل سره چه هغه قول دأم سلمةرضی الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

عنها ده نهى رسول الله عن كل مسكرو مفتر أخرجه أحمد في مسنده وابو داود في سننه والمراد بالمفتر كل شئى يورث الفتور والخدر في الاطراف كما يحصل في بعض انواع القنب وهو دون الاسكار وقريب منه في الانتشار وهما سواسيان في كونهما موجبين للحرمة

﴿ ٤ـ او بعض علماء وائی ﴾

چه حرمت يه په وجه دمشابهت ده له كفارو سره او له اهل النارُ سره ځكه له حذيفةرضى الله عنه ځخه په حديث مرفوع كښنى روايت ده چه دقيامت له علامو ځخه يو علامه وتل ددوګ دى يعنى دزمكى مخ به دوګ ونيسى څلوېښت ورځى اوشپى به ولاړوى دهر كافر په پوزه اوغوږو اودبره باندى به ننوزى اودا ايات مبارك ئى ووايو يوم تأتى السماء بدخان مبين يغشى الناس هذا عذاب أليم اودغه رنګه اهل النار چه اور ته داخل سى په خولو او پوزو باندى بى دوګ ننوزى دبدن تر منفذوبه يه وزى نوسګريټيان او چلميان هم دغسى دى چه ترحلقو او پوزويه دوګ وزى نو تشبيه يه له كفارو سره كه حرامه نۀ وه مكروه خو يقيناً ده لكه څنګه چه رسول الله ﷺ داوسپنى اوسروپ له ګوتمى ځخه منع كړى ده واى چه دا داهل النار ګينه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿۵ـ او بعض علماء وای﴾

چه مذکورشیان مکروه دی دبدبوی په وجه باندی قیاس ئی پر پیاز او وړه باندی کړیده رسول اللهﷺ ویلی دی که چاء پیاز او وړه وخوړلو هغه دزمونږ ومسجد ته نهٔ راځی ځکه هر هغه شئی چه انسان ته ضرر رسوی او انسان ځنی تنگی ږی له هغه شئی ځخه ملائکه هم تنگی ږی نو دغه مذکورشیان مکروه دی دبدبوی په وجه باندی چه انسانانو او ملائکهٔ ته ضرر رسوی

﴿٦ـ او بعض علماء وائی﴾

چه مذکورشیان حرام دی دخباثت په وجه باندی ځکه اَللّٰه (جلّ جلاله) وایٔ یحل لهم الطیبات ویحرم علیهم الخبائث او خبیث هغه شی ته وای چه طبیعت سلیمه نفرت ځینی کوی او له دغو مذکورشیانو ځخه طبیعت سلیمه نفرت کوی نو په خبائث کښی داخل دی او خبیث حرام ده لکه ځنګه چه ذکر سو

﴿۷ـ او بعض علماء وای﴾

چه مذکورشیان حرام دی لدی وجه چه فاسقان پریو ځائی کیږی لکه پر نورو حرامو شیانو باندی او پر هر هغه شئی باندی چه فاسقان رایو ځائی کیږی هغه ممنوع ده په شریعت کښی ځکه دغه شئی

(c) ketabton.com: The Digital Library

بالآخره سبب اوذریعه دنور وفسادو گرزئی

﴿۸ـ او بعض علماء وای﴾

چه مذکورشیان حرام دی لدی وجه چه دایو عامه بلا ده او شامله فتنه ده ټول جهان په اخته ده ددی عام فتنی په وجه باید پر حرمت حکم وسی لکه څنگه چه په شرح تمر تاشی وغیره کښی ذکر دی چه له شمس الائمة الکردری څخه سوال وسود بنگو دحرمت او دحلت په حقله ده په جواب کښی ورته وویل **مانقل عن ابی حنیفة رحمه الله علیه وأصحابه شئی فی حله وحرمته لکن لماعمت بلیته وشملت الأماکن فتنته أختار ائمة ماوراء النهر بأسرهم تحریمه وأفتوا بتأدیب باعته وزجر آکلته**

﴿۹ـ او بعض علماء وائی﴾

چه مذکور شیان حرام دی لدی وجه چه عقل فاسده وی او انسان دخدای(جلّ جلاله) له ذکره او له لمانځه څخه باسی او هر هغه شئی چه دغه زنگه وی هغه حرام ده نودی حرام دی

﴿۱۰ـ او بعض علماء وائی﴾

چه سگریټ او چلم حرام دی لدی وجه چه دوگ الة دعذاب ده اَللّٰه

(c) ketabton.com: The Digital Library

(جلّ جلالـه) پــه خپل کتـاب کښې پــه ځـایود عذاب کښې ذکر
کړيدی يـوم تأتی السماء بدخان مبين الاية وقال تعالیٰ وظل
مـن يـحـموم لابارد ولا کريم وقال تعالیٰ يرسل عليکم شواظ
من نـارونحاس وقال تعالیٰ النطلقوا الی ظل ذی ثلاث شعب
لاظـليـل ولا يـغنی من اللهب، والظل والنحاس واليحموم هو
الدخان وقال تعالیٰ فی حق قوم يونس لما آمنواکشفنا عنهم
عـذاب الخذی فی الحياة الدنيا۔ وکان ذلك الدخان ومايکون
کـذلك فـاستعماله علی وجه يکون هيئة العذاب حرام ألاتری
الی ما اخرجه أبو داود وغيره عن بريدةرضی الله عنه جاء
رجـل الـی رسـول الـلهﷺ وعليه خاتم من حديد فقال مالی
أری عـليك حـلية أهـل الـنـار ثـم جـاء وعليه خاتم من صفر
فـقـال مـالـی أجدمنك رائحة الاصنام فقال يا رسول الله من
أی شـئـی اتـخذه؟ قال اتـخذه من ورق۔ ومن ثم شرح بعض
الـفـقهـاء بـأن اسـتـعمال الحديد اکثر اثماً من استعمال الذهب
والـصـفـر لـکو نه الة لعذاب الفجرة فاذا کان الحديد هذا مع
أن مـافيـه نـوع زيـنة فـمـا بـالك بالدخان المعدّلعذاب الدنيا
والاخـرة حـاصل ئی داسو چه استعمال دآلی دعذاب پر داسی طريقه
باندی چه هيئة ئی داسی وی لکه هئية داهل عذاب حرام ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱ ـ او بعض علماء وائی

چـه مـذکـور شیان حرام دی دضرر په وجه باندی ونورو مسلمانانو ته یـعـنـی کـم وخـت چـه دغیـر عادی انسان ومخ ته استعمالوی نو هغه نفرت ځینی کوی او مخ ځینی اړه وی نو چه انسان ځینی په عذا بیږی مـلائـکة هم ځینی په عذا بیږی او عـذاب ور کـول وبل چا ته حرام ده لـکـه اَللّـه (جـلّ جلالـه) چـه وائی **والـذیـن یـؤذون الـمؤمنین والـمـؤمـنـات بغیر ما اکتسبوا فقد احتملوا بهتاناً واثماً مبیناً** **وقال رسول اللهﷺ کل مؤذٍ فی النار** ـ

۲ ـ او بعض علماء وائی

چـه مـذکـورشیان حرام دی داسراف په وجه باندی یعنی ډیری ډیری پیسـی پـر ور کـوی پـر داسـی شئی باندی چه پر هغه نهٔ دونیوی فائده مرتبه ده او نهٔ اخروی او دا اسراف ده اسراف حرام ده په نص سره

۳ ـ او بعض علماء وائی

چـــه سـگـریـټ وچـلـم حـرام دی لدی وجـه چـه پـه دوی سره دوگ داخلیږی وبدن ته اودوگ له اوره پیدا کیږی داور خوراك حرام ده لکه دگـرمی ډوډی پـه حق کښی چـه رسـول الـلهﷺ وائی **ان الـلـه ما أطـعمنا النار** یا ـ **ان الـلـه لم یطعمنا ناراً** ـ یعنی رسول اللهﷺ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دگرمی ډوډی خوراك مکروه او ناجائز بولی داور په وجه باندی نوسگریټ او چلم به څنگه ناجائز نهٔ وبلل سی داور په وجه باندی

﴿۱٤لـه او بعض علماء وای﴾

چه سگریټ حرام دی لدی وجه چه په سگریټ سره مشابهت راځی له شیطان سره ځکه داثابته ده چه داور څوکی په لاس کښی اخیستل داشیطانی فعل ده نوسگریټی هم دغسی فعل کوی لکه شیطان چه شعلة داور ئی په لاس کښی اخستـه وی بیاخاص کر په سهار اوپه مابنام کښی اوتشبیه له شیطان سره ممنوع ده په نصوص صریحه ؤباندی لکه څنگه چه خوراك او څیښاك په چپه لاس سره ممنوع ده او تگ کول په یوهٔ چوټه کښی او او به څیښل په ولاړه باندی او حاجة ته کښی نستل په سایه اولمر څیکی کښی اولاس پر ډیډو نیول وغیر ذلك من الأفعال الشیطانیة

﴿۱٥لـه او بعض علماء وائی﴾

چه سگریټ حرام دی لدی وجه چه او لو الأمر منع ځینی کړیده او منع داولو الأمر موجب دحرمت ده په مسلمانانو باندی **وفی ما ذکر النابلسی وغیره بأمر المراد من أولی الامر العلماء علی الاصح کماذکره العینی فی الرمز شرح الکنز** اوچه اولو الأمر

(c) ketabton.com: The Digital Library

علماء سی لکه عینی رحمه الله علیه چه وائی بیاخویه حرمت ترلمر واضح ده او که سلاطین سی هم حرمت یه ثابت سو ځکه امیر المؤمنین ملا محمد عمر مجاهد رحمه الله علیه هم منع ځینی کړیده

٦ل او بعض علماء وائی

چه مذکور شیان حرام دی لدی وجه چه اجماع دمسلمانانو یه پر حرمت باندی راغلی ده او اجماع حجة ده له حججِ شرعیه ځخه

وقال شیخ ۷ل عبدالحی الکنهوی رحمه الله علیه

فی رسالته ترهیب اعتیاد مجاورة هذه الرائحة الکریهة موجبة لحرمان زیارة النبیﷺ البتة وقد سمعت من أثق بخبره یحکی أن رجلاً کان یکثر التنباك فرأی یوما فی المنام رسول اللهﷺ وحوله اصحابه فأراد فی المنام ان یقرب منه ویتشرف بقربه فمنعه الأصحاب وقالوا هذا شارب الدخان فلما استیقظ الرجل تاب من صنعه ومثل هذه الحکایة علی تقدیر صدقها لایستغرب وقوعها فلتحفظ والله اعلم شیخ عبدالحی الکنوی رحمه الله علیه په زجر الرّیان عن شرب الدخان کښی وای چه دسګریټو اودچلم مجاورة اوعادت موجب دحرمان دزیارت النبیﷺ ګرزی خامخا وای ماله یو معتمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

سړی ځخه او ریدلی دی چه هغه قصه کوله چه یو سړی تنباکو ډیر
څکول بیا یه یوه ورځ رسول اللهﷺ په خوب ولید چه صحابه کرام
رضی الله عنه شاوخوا پر ناست ؤنوده اراده و کړه چه رسول اللهﷺ
ته ورنزدی سی او په نزدیکت ئی شرافت حاصل کړی صحابه کرامو
منع کو او ویل چه دا دوګ څکونکی ده نوکوم وخت چه راو یښ سو
له خپله کسب ئی توبه و کښه اوداسی حکایات پر تقدیر دصدق ئی
وقوع نادره نده یادئی وساته او په بل ځائی کښی شیخ رحمه الله
لیکلی دی۔

﴿ ۱۸ـ قد ثبت بالأدلة الواضحة والبراهين الساطعة ﴾

أن شرب الدخان لايخلو عن اثم أى اثم فانه ان كان حراماً
فهو كبيرة اتفاقاً ولو مرة واحدة يفسق به مرتكبه وترد
شهادته وان كان مكروهاً تحريماً فهو ايضاً كبيرة على
المذهب الراجح لكنها دون كبيرة ارتكاب الحرام الواضح
وان كان مكروهاً تنزيهاً فهو وان كان صغيرة كما أنه كذلك
على تقدير الكراهة التحريمة عند جماعة لكنه بالاصرار
والاعتياد يكون كبيرة وبالجملة فمد اومته والاصرار عليه
لايخلو عن ارتكاب كبيرة أعاذنا الله منها ومن امثالها واما
القول بالا باحة المطلقة الخالية عن مطلق الكراهية فقل من

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذهب الیها وقول محکوم علیه بالشذوذ من جملة الاقوال الغیر المعتمد علیها یعنی په واضحه دلائلو سره ثابته ده چه دسگریټ او چلم څکول له گناه ندی خالی هره گناه که وی ځکه کچیری حرام سی نوگناه کبیره ده اتفاقاً کڅه هم یو وار وی فعل کونکی یه فاسق ده او شهادت ئی مردود ده او که مکروه تحریمی سی نوهم گناه کبیره ده پر مذهب راجح باندی لکن دواضح حرامو تر گناه کمه ده او که مکروه تنزیهی سی نوبیا کڅه هم گناه صغیره ده خولکن په همیشه توب او عادت سره کبیره گرزئی حاصل ئی دادی چه همیشه توبورباندی کول له گناه کبیری ځخه نه خالی کیږی اَللّٰه (جلّ جلاله) دی لدوی او ددوی له مثله ومونږ ته پناه را کړی اوهغه قول په اباحت سره چه خالی وی له مطلق کراهیت ځخه وهغه ته ډیر کم تگ سویده او هغه قول محکوم علیه په شذوذ او په ندرت سره ده او هغه له جملی داقوال غیر معتمد علیها ځخه ده او شیخ عبدالحئی الکنوی رحمه الله علیه ډیر داسی خوبو نه له صاحب النصیحة ځخه نقل کړیدی چه هغه پر بدی دسگریټو اودچلم دلالت کوی

﴿۱۹﴾ ذکر صاحب النصیحة کثیراً من المنامات

الدالة علی أنه من المستقبحات وقد تکلم به الموتی بعد حصول الاحیاء فمن ذلك ما وقع فی بلدة بروج سنة أربعین

(c) ketabton.com: The Digital Library

بعد الألف ان رجلاً كان شارباً للدخان وكان اسمه
محمودمات فاشتغل أقربائه بالتجهيز والتكفين اذ أحياء الله
تعالىٰ وتكلم فقال أين يذهبون بأخي وكان اخوه مريضاً
لكن يدور في البيت فمات في الساعة وسألوه عن حاله
فقال جاءني رجلان مهيبان فذهبابي الى موضع مفروش
بفراش أخضر فاذا أنا برجال ونساء يقرأون القرآن واذا
أنا بجماعت من أقربائي فقلت لهم أنا جائع فجاء واحد منهم
بطبق مملوء بانواع الثمار فأكلت ثم عطشت فقلت لهم أنا
عطشان فجاء واحد منهم بقدح مملوء بدم فقال لي اشرب
فقلت والله أشربه فتركتهم وقمت باكياً متحيراً فاذا أنا
برجل على صورة العرب فقال لم تبكي؟ فقلت اني ضللت
طريق بيتي فقال أذهب بك الى بيتك وأمرك أن أمر الناس
أن يتركو اشرب الدخان وأن يتميزوا بين الكافرين
والمسلمين في اللباس فقلت له ياسيدي ان لم يقبلوا قولي
فقال بلّغ وما على الرسول الاالبلاغ صاحب النصيحة ذكر
کړيدی چه په سنه ۱۰٤۰ يوزر څلويشت کښې دبروج په ښار کښې
يوه واقعه پيښه سوه هغه داوه چه يو سړی وه نوم ئې محمود ؤ سګرېټي
او چلمي وه دا مړ سو قريبان ئې په تجهيز او تکفين باندی مشغول سو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نا څاپـه اَلـلّـه (جـلّ جلاله) دغه مړی ژونـدی کـو او خبری یه شروع
کړی او ویویل چه زما ورور موخه کړیده هغه مریض ؤ صرف په کور
کښې گـرزیـدو بیابیرته دستی مړسـو خلګو پوښتنه ځینی وَ کړه یعنی
حـال ئـی ځیـنی طلب کو ده ورته وویل دوهٔ ویریدو نکی کسان راغلو
زه یه ویو شنه فرش کړی ځـائی ته بوتلم چه ناڅاپه له نارینه ؤاو ښځو
سـره مـلاقـی سـوم پداسی حال کښې چـه دوی قـرآن وایو او نا څاپه
مـلاقـی سـوم له یو ټولـی دقـریبـانـو سـره مـاورتـه وویل چه زه وږه یم
یوراولاړسو یوه مجمع یه راوړه چه له قسم قسم میؤوډ که وه ماخوراك
ځینی و کوبیازه تږی سـوم ماورته وویل دوی ته چه زه تږی سوم بیایوه
راتگ و کـو پـه یـوه پیـالـه سـره چـه لـه وینوډ که وه وما ته ئی وویل چه
وڅیښه مـاورتـه وویل قسم په خدای کی وڅیښم نودوی می پر یښوو
اوزه ولاړسـوم چـغـی مـی وهلی او حیران ؤم چه ناڅاپـه لـه یوه عربی
شکل سړی سـره مـلاقـی سـوم هغه راته وویل چه ولی ژاړی مـاور ته
وویـل دکـورلار راځـخـه ورکه ده هغه راته وویل چه کورته بهٔ دی زه
بـوزم او پـه یـو شـئـی دأمر کوم چه په هغه شئی بیاخلګ امر کړه هغه
داده چه خلګوته ووایه چه دوګ مه خه کوی او دکافرا نوو مسلمانانو
پـه جامهٔ کښې فرق سره و کړی دی وای مـاورتـه وویـل که خلګو نهٔ
ومـنـلـه ده راته وویل چه تی وره سوه په رسول یعنی پرلیږونکی صرف

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسول دی وحکی ان رجلاً شریفاً کان یشرب الدخان فرأی
النبی ﷺ فی المنام فقال له انت شریف وتشرب الدخان -
هذا العجیب حکایت دی چه یو شریف سړی سګریټ یا چلم
څکاوه رسول الله ﷺ ئی په خوب ولید ورته ویویل چه ته شریف
سړی ئی او دوګ څکوی وحکی ان رجلاً عالماً کان یشرب
الدخان فرائی صدیقه فی المنام النبی ﷺ فقال له قل
لصدیقك انك تدرس وتشرب الدخان الخبیث یعنی حکایت ده
چه یو عالم سړی وه دوګ ئی څکاوه دده اشنائی رسول الله ﷺ په
خوب ولید ورته ویویل چه خپل اشنائی ته ووایه چه ته درس کوی او
خبیث دوګ هم څکوی وحکی انه وقع فی بروج سنة ألف
وتسعة وثلاثین قحط شدید فرأت فی المنام امراة صالحة
السید کمال الدین حسینی فقالت له یاسیدی متی یرفع عنا
هذا القحط فقال تسألنی عن رفع القحط ولم یترك الناس
شرب الدخان -

حکایت ده چه په بروج شهر کښې په سنه ۱۰۳۹ یوزر نهه یرش
کښې قحطی او تنګی راغله پر خلګو باندې یوی صالحې ښځې سید
کمال الدین په خوب کښې ولید ورته ویویل ای سیده دغه بلاء به څه
وخت خدای (جلّ جلاله) له مونږ څخه پور ته کړی سید صاحب ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وويـل تـه لـه ماڅخه دقحطى دپورته كيدو سوال كوى او خلگ دوگ

څكيدن نـۀ پر يږدى وحـكـى رؤية كثيـر من الصلحاء النبى ﷺ

وجـماعت من الاولياء أنهم يمنعون عنه يعنى ډيرو صالحانو

او اولياء النبى ﷺ ليدلى ده چه دوى يه منع كړيدى څينى وحكى

صـاحـب الـنـصيـحة عـن نفسه أنه رأى فى المنام كان شاباً

حسـنـاً مليحا يقول له ثلاثة لهم عذاب شديد الزانى وشارب

الـدخـان ومثـل هـذه الـحكايات كثيرو نظيرها شهير صاحب

النصيحة دخپـل څـانـه حـكايت كوى چه ده يو شائسته خوبصورته

څوان په خوب كښى وليـد هـغه ورته وويل چه دريو كسانو ته سخت

عـذاب ده يـوه زانى او بل دوگ څكونـكـى دريـم ئـى نده ذكر كړى

صـاحـب نصيحة هغه څوك ده چـه پـه كتاب النصيحة كښى ئى دغه

خـوبو نه رايو څائى كړيدى وقـد حـكى محدث الهندولى الله بن

عبدالـرحيـم الـدهـلـوى فـى رسـالته الدرالثمين فى مبشرات

الـنبـى الأمـيـن عـن والـده آنـه قـال كـان رجل من أصحابنا

لايـعتـاد شـرب التـنباك ولكنه قد هيّأ القدرة لأضياف فرأى

الـنبـى ﷺ فــى الـنـوم أو فـى اليقظة لا أدرى اى ذلك كـان

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقبلا اليه ثم اعرض عنه وخرج من ذلك المكان قال فدنوت اليه فقلت يا رسول الله فقال فى بيتك القدرة ونحن نكرهها۔

محدث الهندولى الله بن عبدالرحيم الدهلوى په خپله رسالة الدرالثمين فى ميشرات النبى الأمين كښې له خپله پلاره حكايت كوى واى هغه وويل چه زمونږله ملګرو څخه يو سړى ؤ چه دتنباكو څكول ئى عادت نهٔ ؤ مګريوه ورځ ئى دميلمانو لپاره چلم تيار كړى ؤ رسول اللهﷺ ئى وليد په خوب كښې يا په ويښو خبرنيم چه په كوم يوه كښې ليدلى وه چه هغهﷺ ورته راتلونكى وه بيايه اعراض ځينى وكو او لدغه مكان څخه بير ته ووتى دعبدالرحيم دهلوى ملګرى وائى چه ور نزدى سوم ورته وميويل يا رسول الله ولى ولاړى دهﷺ راته وويل چه ستا په كور كښې چلم ده او مونږ نفرت ځينى كوؤ وحكى أيضاً عن والده أنه كان رجلان من الصالحين أحدهما عالم عابد والآخر عابد ليس بعالم فرآيا النبىﷺفى ساعة واحدة على صورة واحدة وكأنه أذن للعابد أن يدخل فى مجلس ولم يأذن للعالم فسأل العابد بعض القوم عن ذلك

(c) ketabton.com: The Digital Library

فقال هويمرن التنباك والنبیﷺ یکرهه فلما کان الغد دخل العابد علی العالم فوجده یبکی لما رأی اللیلة فأخبره عن السبب فتاب من ساعة ثم رآیا النبیﷺ من اللیلة الآتیة علی صورة واحدة کأنّه أذن للعالم وقرّبه منه او دغه رنګه محدث الهندله خپله پلاره حکایت کوی چه دوه صالحان کسان وه یو عالم عابد وؤ اوبل صرف عابدؤ دواړو رسول اللهﷺ په یوه ساعت کښې پریوه صورة باندی ولید ګواکی وعابد ته رسول اللهﷺ اجازه ورکړه دغه عابد له بعض ملګرو وځخه دمجلس پوښتنه وکړه چه دغه عالم ئی ولی منع کو هغو ورته وویل چه دئی دتنباکو عملی ده او رسول اللهﷺ نفرت ځینی کوی نوهر کله چه سهار سو عابد وعالم ته ورغلی عالم چیغی وهلی دشپی دلیدو پر قیصه باندی نو عابدو په سبب باندی خبر کنو یعنی عالِمَ ته دتنباکو په وجه باندی منع سوی هغه دستی تو به ځینی وکښه بیا دواړو په راروانه شپه باندی رسول اللهﷺ په خوب ولید پریوه طریقه باندی نووعالم ته ئی اجازه ور کړه او ځانته ئی ورنزدیکو فان قلت هذه الحکایات والمنامات لاتفید شیأً من الأحکام من الحلال والحرام لما قال علی القاری

(c) ketabton.com: The Digital Library

المكى فى رسالة المقدمة السالمة فى خوف الخاتمه لااعتماد على رؤية المنام فى حق غير الانبياء عليه الصلوة والسلام فلو فرض أن أحد رأى النبى صلى الله عليه وسلم وأمره بفعل شئى او تركه على خلاف قواعد الاسلام فليس له القيام بذلك الأمر باجماع العلماء الأعلام انتهى ملخصا وقال على القارى ايضاً فى الحرز الثمين شرح الحصن الحصين ان الأحكام المنامية والأحوال الكشفية لااعتبار لها فى الامور الشرعية انتهى ملتقطا يعنى كه ته سوال و كړې چه دغه حكايات او خوبو نه خويوشئى له احكامو نۀ فائده كوى چه هغه عبارة ده له حلال او حرام څخه يعنى په خوب باندى خو نۀ حرمت ثا بتيږى او نۀ حلت له جهة دهغه چه على قارى رحمه الله عليه په خپله رسالة مقدمة السالمة فى خوف الخاتمه كښى ويلى دى چه له انبياء عليهم السلام ما سوئ دبل چاء و خوب ته اعتبار نسته بالفرض كه يو څوك رسول الله صلى الله عليه وسلم په خوب ووينى اوپر فعل دشئى يا پر ترك دشئى پر خلاف دقواعد داسلام باندى آمر كړئ په اجماع دعلماء باندى ثابته ده چه په دغه سړى باندى ددغه آمر برپاى كيدل او قائميدل نسته او دغه رنگه على قارى په حرزثمين

(c) ketabton.com: The Digital Library

شـرح الـحصن الحصين كبنى ويلـى دى چـه دخـوبو واحكامو ته او
دكشف واحـوالـو ته په امور شرعية كبنى اعتبار نسته قلت هب أن
مـنام غير النبى صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّم لايثبت شيأً من الحلة والحرمة لكنه يقع
مـؤيداً لما ثبت بالأدلة فهذه الحكايات والمنامات ان لم تثبت
بـاستـقلالها قبح الدخان لكن لاريب فى جعلها مؤيدة لما دل
عـليـه البـرهـان لاسيـمـا رؤيـامـن رأى النبى صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّم أنهٔ يكرهه
ويستـقبـحه فانه ان شاء الله لرؤ ياحق لحديث من رأى فقد
رأى الـحق ويؤيده قول العارف ابن جمرة الاندلسى المالكى
فـى بهـجة الـنـفـوش شرح مختصر صحيح البخارى من رأى
الـنبـى صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّم فـى صـورة حسنة فذلك حسن فى دين الرأى من
جهة الـديـن وان كـان فى جوارحه شين او نقص فذلك خلل
فـى الـرائـى مـن جهة الـدين وكذلك يقال فى كلامه فى النوم
انه يعرض على سنته فماوا فقها فهو حق وما خالفها فالخلل
فـى سمع الرائى فرؤيا الذات الكريمة حق والخلل انما هو فى
السمع الرائى وبصره وهذا خير ما سمعت فى ذلك انتهى زما
پـه فـكر لفظ دهب سهود قلم ده پر دى ځائى لفظ دنم يعنى دنسلم ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاصل دجواب دادئ دامنم چه په خوبو دغیر انبیاء حلت او حرمت نهٔ
ثابتیږی خولکن تائید دهغه واقع کیږی چه هغه په دلیل سره ثابت
سوی وی نودغه قصی او خوبو نه کځه هم بالاستقلال پدوی سره
بندی ددوگ نهٔ ثابتیږی خولکن پدی کښی هیڅ شك نسته چه دوی
تائید واقع کیږی دهغه شئی لپاره چه پر هغه دلیل دلالت کوی
بیاخاص کر دهغه چاء خوب چه هغه رسول اللهﷺ په خوب لیدلی
وی او هغهﷺ کره او نفرت ځینی کوی نودغه انشاء الله حق خوب
دهلجهة ذدی حدیث شریف **من رائی فقد رأی الحق** یعني که
چاء رسول اللهﷺ په خوب ولید نو په تحقیق سره هغه حق ولید یعنی
دغه لیدل ئی حق او یقینی ده ددی خبری تائید دعارف ابن أبی جمرة
الأندلسی المالکی قول کوی په بهجة النفوس شرح مختصر صحیح
البخاری کښی داهغه کس ده چه نوم ئی عبدالله بن أبی جمرة ده دده
په حق کښی ابن کثیر وائی **کان قوّالاً بالحق أمّارا بالمعروف**
مات سنه ٦١٥ بمصر او صاحب التبصیر دده په حق کښی وای **کان**
عالماً عابداً شهیر الذکر وذکره عبدالوهاب الشعرانی فی
طبقات الاولیاء وأرخّ وفاته سنة ٦٥٥ هغه قول ئی داده وای که چاء

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسول اللهﷺ په حسن صورة او ښاسته صورة باندی په خوب کښې ولید نودغه حسن او ښائست په دین دلیدونکی کښې ده او که چاء په بدصورة ولید نودغه بدی په دین دلیدونکی کښې ده اودغه رنګه ویل کیږی په کلام درسول اللهﷺ کښې یعنی که ئی چاته خبری و کړی هغه خبری پر سنتود ده باندی عار ضیږی که له سنتود ده سره برابری وی نـودغه خبری حق دی او که مخالفی وی نودغه خلل او نقصان په أوریدو دلیدونکی کښې ده نولیدل دذات کریمه حق ده او ثابت ده او خلل و نقصان په أوریدو دلیدنکی کښې او په ستر ګو دلیدنکی کښې ده او دا خبـره ترټول هـغـو خبـر و بهتـره ده کـم چـه ما په دغه موضع کښې أوریدلی دی۔

نـو دغـه خوبو نه اوقصی کـم چه دسګریټو او دچلم په حق کښې لیدل سـویـدی نـودغـه بـاید عرض سی پرسنت او شریعت درسول اللهﷺ بـاندی که چیری ورسره موافق او برابر وه نودغه خوبو نه حق او ثابت دی او که بالفرض ورسره مخالف وه نودغه خلل او نقصان بیا په لیدو أو أو ریـدو دلیدنکی کښې ده او حـال داده چـه یـوکس به په سنت او شریعت کښې داسی قول نکړی پیـش چـه هـغه به پرحلت اوپر جواز

(c) ketabton.com: The Digital Library

دسگریټو و چلم وغیرهما دلالت و کړی وفی نسیم الریاض شرح
شفاء عیاض للشهاب أحمد الخفاجی الحنفی سل النووی
عمن رأه فی منامه یأمره بأمر هل یجب به أم لا؟ فاجاب بأ
نه ان لم یخالف الشرع وکان له خاصة فی نفس ینبغی
العمل به وانما لم یجب لأن النائم لایضبط ماقیل له وربما
لم یفهمه أویکون اشارة تحتاج الی التأویل انتهی او په
نسیم الریاض شرح شفاء عیاض کښی شهاب احمد خفاجی
حنفی ذکر کړیدی چه له نووی رحمه الله تعالیٰ علیه څخه سوال
وسوله هغه شئی څخه چه په خوب ئی انسانووینی او آمر سی په یو
امر باندی ددغه امر قیام باندی واجب ده که نه؟ نو ده جواب ور کو
پدی سره چه دغه امر که مخالف له شرع نهٔ وه او مختص ترده پوری
وه مناسب داده چه عمل ورباندی و کړی خولکن دغه عمل ورباندی
واجب نده ځکه چه بیده یاد دهغه نسی کولی چه ورته وویل سی
اوډیر ځله ئی فهمه ولی نسی او یا اشاره وی وتأویل ته احتیاج لری۔
نولدی متنه هم دغه معلوم سوه چه پدغه خوبو باید عمل وسی۔
دغه دلائل چه علماء کرام ذکر کړیدی پر حرمت او کراهیة

(c) ketabton.com: The Digital Library

دسگریټو او دچلم باندی پدغو دلائل کښی په اکثرو باندی۔

حرمت او کراهیت دنسوارو

داحقر بنده په نظر په طریقه اولی سره ثابتیږی ځکه نسوار هم تنباکو دی خولکن تنباکوئی تر سگریټو او چلم زوره وردی او چینه هم په گڈه ده نوضرر او فتورئی تر سگریټو زیات ده او ضرر وفتورئی تر ټولو هغه چاته ښه معلومیږی چه استعمال ئی کړی او په عادت نهٔ وی او په منشیاتو کښی اول وهلة معتبر ده یعنی ترعات مخته چه استعمال کړی که مسکروه بیاهغه شئی ترپای مسکر بلل کیږی او که مفتروه بیاترپای مفتر بلل کیږی یعنی په اول وار که هر شی وه بیاهغه شئی بلل کیږی او له عادت ورسته که یوسړی نشه وکړی او نسی نشه نودیته اعتبار نسته یعنی که یو داسی سړی شراب یاتریاق وخوری چه هغه په عادت وی اونشه یه نهٔ کړی او یا یو نسواری سړی نسوار وکړی او په بدن کښی ستی نسی پیدا نولدی دانهٔ معلومیږی چه دغه مذکور شیان بالذات مسکراو مفتر ندی بلکه دغه شیان بالذات مسکراو مفتر دی خولکن دغه وصف دمسکریت او مفتریت یه ددغه سړی په حق کښی زائل سویده په سبب دعادت ددغه سړی حاصل

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکلام داسو چه نسوار حرام دی۔

په سبب دمفتریت او مضرت دنفس او مضرت دغیر او عبثیت او خبثیت او اسرافیت او بدبوئی او فسادیت دعقل او دغه ټول شیان حرام او مکروه دی یعنی نسوار مفترهم دی او مضر هم دی او عبث هم دی او خبیث هم دی او اسراف هم ده او بدبوئی هم دی او مفسد عقل لره هم دی اوددغو ټولو شیانو حرمت وکراهیت مخته په تفصیل سره ذکر سو او علماء کراموا رحمه الله علیه پر حرمت او کراهیت دسګریټو او چلم و نسوار تقریباً نولس دلائل ذکر کړیدی پدی کښنی بعض دلائل دونه قوی دی چه دخدشی او دنقص تصور په کښنی وهل له عقله دعا قله لری خبره ده خوداحقر بنده په نظر له دغو دلائلو ماسوی یوبل دلیل هم ورځی هغه داده لکه څنګه چه ددی رسالی په سر کښنی په څلورمه قاعده کښنی مونږ ذکر کړو چه اسبابو او وسائلو لره حکم دمقاصدُوی یعنی که مقصد او مسبَبُ فرض ؤ دهغه سبب او وسیلة هم فرض ده او که مقصد او مسبَبُ واجب ؤ دهغه سبب او وسیله واجب ده اودسنت وسیله سنت ده او که مقصد او مسبب حرام او منهی عنه ؤ دهغه سبب او وسیله هم حرام او منهی عنه ده مثلاد پره

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی ښځی سره خلوة کول ممنوع او حرام ده ځکه دغه خلوة سبب او
وسیله دز ناء ده زناء حرام ده نو سبب ئی هم حرام ده چه خلوة ده که
څه هم دغه خلوة بالذات صحیح ده تفصیل ئی په څلورمه قاعده
کښی وګوری نو سګریټ او نسوار هم سبب او وسیله دناجائز ده نو
ناجائز دی سګریټ یوازی پدی وجه وسیله او سبب دحرامو ده چه
سګریټی دسګریټو په وجه دده ناسته او ولاړه دچرسی سره پیدا کیږی
ځکه عادت دخلګو پردی راغلی ده چه کم سړی چه سګریټ نه
څکوی هغه دچرسی سره ناسته او ولاړه دنشی په وجه نهٔ کوی او نهٔ
ئی دنشی پروخت ورسره کوی اونهٔ ئی چرسی دداسی سړی مخته
څکوی چه هغه دی دسګریټو نشئی نوی نودغه سګریټی بالآخره
پدغه راشه درشه له چرسی سره چرسی کیږی ځکه هر مجلس لره
یوتأثیروی نوکم وخت چه چرسی سی بیا یه تعلق له بنګی اوتریاقی
سره پیدا کیږی ځکه خوعادت دخلګو پر دی راغلی ده چه دطالب
زیات تعلق له طالبه سره او دعالم زیات تعلق له عالم سره وی او
دتجار تعلق له تجار سره وی او دډرائیور تعلق له ډرائیور سره وی.او د
نشه ئی تعلق له نشه ئی سره وی نوکم وخت چه تریاقی سی بیا یه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترهغه له لوړه سره تعلق پیدا کیږی ځکه په هر شئی کښنی ترقی له ادنی واعلی ته وی نودغه مسببیات چه بنگی اوتریاق وچرس دی مثلاً حرام او منهی عنه دی نوسبب ئی هم حرام او منهی عنه ده چه سگریټ دی یعنی سگریټ لکه څنگه چه بالذات حرام او مکروه دی په وجه دهغه تیرو سوی دلائلو دغه زنگه حرام او مکروه دی په وجه دسببیت دحرامو او بل سگریټ او نسوار دواړه سبب او وسیله دی دناروا پدی طریقه سره چه روژه یو عظیم رکن ده له ارکانو داسلام څخه ددی عظیم رکن صحیح اداء په روژه دټولو اندامو سره کیږی یعنی دلاس اود پښو اودغوږو اودخولی اودستر گود ټولو به روژه وی یعنی دروغ به نهٔ وای سرود به نهٔ اوری جنگ او جدال به نهٔ کوی که بالفرض دغه شیان سرې پکښی وکړی نوه صرف او صرف فرض بیه له غاړی ساقط وی فقط خولکن اداء ددی رکن اعظم ناقصه اوتاوانی سوه نوهغه مسلمانان چه په شرابو یا په تریاقو اورئینو او چر سواخته وی هغه خوپر یږده ځکه په هغو کښنی خوله اکثرو اداء ددغه رکن اعظم تللی ده او هغه مسلمانان چه ده سگریټو او نسوارو نشیان وی په هغو کښنی دی یو څوك په سلو کښنی شل حساب کړی چه ترمابنام

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوری دجنګ او جدال او ښکنځل نهٔ په کور کښې وکړی او نهٔ په صحراء بلکه بالمشاهده یه وینو چه دروژه مات پروخت پنځه منټه انتظار نسی کولی او له خولی یه لاس اختسی وی چه پرخو له ور غلو هغه وائی نوددغه رکن اعظم ناقص کیدل هم ناروا کارده او جنګ وجدال کول او ښکنځل کول هم ناروا کارده نوچه دغه شیان ناروا سول اسباب یه هم ناروا دی ځکه دا مخته مونږ ذکر کړو چه اسبابو لره حکم ده مسبَبَا تو وی نولدغو منشیاتو او منهیا تو باید هر مسلمان پرهیز وکړی ځکه پریوشئی چه نهٔ دینی فائده مرتبه وی او نهٔ دونیاوی فائده مرتبه وی نو بیا به هغه ښنګه عاقل وی چه پر هغه شئی باندی ځان او مال ضائع کوی او خاص کر علماء او طلباء کرام باید سخت پرهیز ځینی وکړی ځکه یوخو ددغو شیانو حرمت ده داخو پر خپل ځای پریږدی بل به داَللّٰه (جلّ جلاله) دغه ایات مبارك ورته متوجه سی

اتأمرون الناس بالبر وتنسون انفسکم وانتم تتلون الکتاب أفلا تعقلون او بل علماء کرام دقوم مقتدایان او پشوایان دی او دأنبیاء وارثان دی نوقوم ددوی په قول او په فعل باندی داسی دلیل نسی لکه ښنګه چه دوی دانبیاء علیهم الصلوة واسلام په قول او په فعل باندی دلیل نتسی نو هر عالم باید په جهان کښی داسی کردار او مقتداتوب

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړی چه قوم دده داقتداء په وجه پر هدایت سی نۀ پر ضلالت لکه ثنګه چه اَللّٰه (جلّ جلاله) په رسول اللهﷺ پسی اقتداء ته حسن اقتداء ویلی ده او په صحابه کرامورضی الله عنهم پسی اقتداء ته هدایت منده اقتداء ویلی ده اَلّٰهم یا عالِمَ مَا فِی سِرنَّا ونَجوَانَا نَحنُ غَرْقِی فِی بِحَارِ العِصْیاَنُ نسألك الفَضْلَ والجُودَ والغُفْراَنَ فَحَقَق رَجَاءَنَا وأعطِنَا ما سألْنَا فانْ تَطْرُدُنَا. فَمَنْ يَرْحَمُنَا يَوم" لابَيْع" فیه ولا خُلَّةُ الأَقْراَنُ وَنَجِنَا من العَذَابِ الْمُهِيْن فِی الدُّنْيَا وَالدِّيْنِ وَارْزُقْ مؤلف هٰذِهِ الكلماتِ خَيرَ الدُّنْيَا وَالدِّيْنِ آمين برحمتك يا ارحم الراحمين اقول قد حررتها فی ضيق المعيشة وكان الفراغ منها ليلة الثلاثة الثامنة من ليالی شهر المحرم الحرام من شهور سنة اثنان وثلاثين بعد الألف واربع مأته من الهجرة الأحمدية علی صاحبها افضل الصلوٰة والتحية ولله الحمد علی ذلك بكرةً وعشيةً.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library